

26.08.2024

HELSINGIN KAUPUNGINHALLITUS

ESITYSLISTA

30 - 2024

KOKOUSKUTSU

Kokousaika 26.08.2024 klo 16:00
Kokouspaikka Kaupunginhallituksen istuntosali
Käsitellään Tällä esityslistalla mainitut asiat

Kaupunginhallitus

26.08.2024

Asia	Sivu
1 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta	1
2 Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle alkoholilain muutoksista	2
3 V 11.9.2024, Muutos kaupunginvaltuuston kokoonpanossa sekä kaupunginhallituksen jäsenen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen valinta	8
4 V 11.9.2024, Suurmetsän Tatti 13 ja Tatti 15 asemakaavan muutos (nro 12763)	11
5 V 11.9.2024, Valtuutettu Mia Haglundin aloite humanitaarisen avun antamisesta Gazan siviileille	19
6 V 11.9.2024, Valtuutettu Katri Penttisen aloite kaavoituksen suunnitteluperiaatteista päättämisestä kaupunginvaltuustossa	24
7 V 11.9.2024, Valtuutettu Outi Alanko-Kahiluodon aloite lauttayhteydestä Herttoniemenrannasta keskustaan	32
8 V 11.9.2024, Valtuutettu Elina Kauppilan aloite muistolaatasta äärioikeiston väkivallan uhrille	37
9 Pöydälle 19.08.2024 V 25.9.2024, Valtuutettu Sandra Hagmanin aloite vuoroasuvien koulukuljetukseen oikeutettujen lasten kuljetuksista molemmista kodeista	42
10 Lainan myöntäminen Kiinteistöosakeyhtiö Paloheinän Palvelukeskuskelle	47
11 Pöydälle 19.08.2024 Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistuksen käynnistäminen	51
12 Vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintietuuden kriteerien tarkistaminen	56
13 Pöydälle 19.08.2024 Helsingin arkkitehtuuriohjelma	60
14 Lausunto valtiovarainministeriölle valtion aluehallinnon uudistamista koskevasta lainsäädäntöhankkeesta	67
15 Lausunto oikeusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastusta koskevan lain muuttamiseksi	77

26.08.2024

16	Pöydälle 19.08.2024 Lausunto ympäristöministeriölle koskien luonnosta hallituksen esitykseksi ara-tuotannon takausmaksuista	86
17	Lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2025–2027 sekä vesihuollon ja jätehuollon investointiohjelmista vuosille 2025–2044	90
18	Pöydälle 19.08.2024 Valtuutettu Amanda Pasasen aloite biomassan kestävyden turvaamisesta ja polttoon perustavasta lämmöntuotannosta eroon pyrkimisestä	95
19	Valtuutettu Amanda Pasasen toivomusponsi selvitetään mahdollisuudet ottaa käyttöön aktiivisia toimia ilmansaasteiden vähentämiseksi	99
20	Valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponsi vanhan puuston säilyttämisestä ja uuden puuston istuttamisesta rakentamisen ja uusien alueiden suunnittelun yhteydessä	107
21	Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran toivomusponsi mahdollisuudesta hankkia lumensulatuslaitteita	117
22	Valtuutettu Eveliina Heinäluoman toivomusponsi ratsastusterapian ja iltapäiväkerhotoiminnan järjestämisestä Itä-Helsinkiin suunniteltavalla ratsastuskoululla	123
23	Helsingin kaupungin liittyminen Kunnallisen nuorisotyön yhdistyksen jäseneksi	132

26.08.2024

Asia/1

1

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus valitsee pöytäkirjantarkastajiksi Elisa Gebhardin ja Daniel Sazonovin sekä varatarkastajiksi Minna Lindgrenin ja Paavo Arhinmäen.

Esittelijä

pormestari
Juhana Vartiainen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

2

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle alkoholilain muutoksista

HEL 2024-009861 T 03 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon:

Esityksen vaikutukset sosiaali- ja terveystalouden näkökulmasta

Hallituksen esityksessä alkoholilakia muutettaisiin siten, että mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä vähittäismyyntiluvallisille toimijoille alkoholijuomien verkkokauppa sekä alkoholijuomien toimitus suoraan ostajalle tai muulle vastaanottajalle ostajan ilmoittamaan osoitteeseen. Esityksen mukaan muutokset toteutettaisiin ikäraja- ja valvontaturvallisuuden turvaamiseksi.

Julkisen vallan tehtävänä on edistää väestön terveyttä. Yhteiskunnan rakenteilla tuetaan terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäistään ongelmia, kun taas hoidolla korjataan jo syntyneitä ongelmia. Ongelmien ennaltaehkäisy tulisi olla niiden hoitamiseen nähden ensisijaista. Hallituksen esitys ei vahvista terveyttä edistävää rakennetta, koska alkoholin saatavuuden helpottaminen todennäköisesti lisää sen käyttöä. Saatavuus lisääntyy, kun alkoholia on mahdollista saada alkoholia myyvän liikkeen lisäksi suoraan haluttuun sijaintiin. Alkoholilain 1 §:n mukaisesti alkoholilain tavoitteena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta sekä ehkäistä alkoholin käyttäjille, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Hallituksen esitys ei toteuta 1 §:n mukaista tavoitetta, vaan todennäköisesti lisää alkoholipitoisten aineiden kulutusta ja sitä kautta alkoholihaittojen esiintymistä.

Alkoholijuomat eroavat tavanomaisista elintarvikkeista siten, että ne aiheuttavat niin terveydellisiä kuin sosiaalisia haittoja. Alkoholin saatavuuden helpottaminen voi lisätä alkoholin kulutusta erityisesti riskikuluttajilla ja alkoholiriippuvaisilla henkilöillä, vaikka alkoholin kokonaiskulutus jatkaisikin laskuaan. Riskikuluttajat ja alkoholiriippuvaiset henkilöt tarvitsevat päihdepalveluita, kuten psykososiaalista tukea, vieroitushoitoa ja kuntoutusta, jotka tällä hetkellä ovat mitoitettu nykyisen tarpeen mukaan. Saatavuuden helpottaminen voi aiheuttaa hoidon- ja palvelutarpeen kasvua.

Alkoholilain 37 §:n mukaisesti alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle, selvästi päihtyneelle tai häiritsevästi käyttäytyvälle henkilölle. Alkoholin toimituksen yhteydessä näitä ehtoja

on kuitenkin erittäin vaikea valvoa, koska päihtymystilaa tai käytöstä ei pystytä arvioimaan kuin lyhyen kohtaamisen ajan. Päihtynyt henkilö voi olla myös uhkaava ja arvaamaton, eikä tietoisuus alkoholilainsäädännöstä tai siihen liittyvä hallituksen esityksen mukainen toimituspassi ole riittävä väline estämään alkoholilain 37 §:n vastaisia luovutuksia, etenkin jos juomia toimittava henkilö on yksin eikä työturvallisuudesta ole erityisesti huolehdittu.

Alkoholilakiin esitetään sääntelyä alkoholijuomien toimituskielloista terveydenhuollon toimintayksikköön, päihdehuollon yksikköön tai varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan silloin, kun paikka on lasten ja nuorten käytössä. Sääntely jättää ulkopuolelle monet sosiaalihuollon toimintayksiköt, kuten lastensuojelulaitokset sekä iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asumis- ja laitospalvelut. Alkoholien toimitus näihin yksiköihin voi vaarantaa palvelussa työskentelevien henkilöiden työturvallisuutta ja muiden yksikössä asuvien asukkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia. Mikäli lakiesitys hyväksytään, tulisi toimituskielto ulottaa terveydenhuollon toimintayksiköiden lisäksi sosiaalihuollon toimintayksiköihin.

Esitetty alkoholilain muutos yli 2,8 % etyylialkoholia sisältävien juomien toimituksesta haluttuun osoitteeseen ei ole kannatettava. Hallituksen esityksessä voimassa olevaa sääntelyä täsmennettäisiin siten, että alkoholilain luvanvaraisuus koskisi vain yli 2,8 % etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Tämä mahdollistaa alle 2,8 % etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien toimituksen haluttuun osoitteeseen osana elintarvikkeiden kotiinkuljetusta ja vastaa tarpeeseen uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti.

Esityksen perusteluissa todetaan, että mikäli ikäraja- ja valvontaa ei toteuteta tehokkaasti, alkoholin toimitus voi lisätä alkoholin saatavuutta erityisesti nuorille. Riski alkoholin välittämiseen palkkiota vastaan voi myös kasvaa, mikäli ikäraja- ja valvontaa ei toteuteta toimituksen yhteydessä. Toisaalta esitetty seuraamusmaksujen ylärajan merkittävä korottaminen todennäköisesti rohkaisee toimittajia tarkkaan valvontaan huomattavasti nykyistä maksua enemmän. Samoin vaikuttavaa viranomaistoimintaa edistävät pykälät ovat itsessään kannatettavia. Viranomaistoimintaa tulee kuitenkin resursoida uusia vastuita vastaavaksi, jotta esitykseen sisältyvät riskit voidaan minimoida.

Esityksen vaikutukset elinkeinonäkökulmasta

Hallitusohjelmassa on sovittu useista alkoholikauppaa koskevista markkinoiden avaamiseen ja kilpailun lisäämiseen liittyvistä lainsäädännömuutoksista. Hallitusohjelman mukaisesti on jo vapautettu alkoholin vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä sallimalla luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään kahdeksan prosenttia alkoholia sisältävät, käy-

misteitse valmistetut juomat. Nyt lausunnoilla oleva hallituksen esitys mahdollistaa alkoholin verkkokaupan kotimaisille vähittäismyyntiluvan haltijoille Alko Oy:n lisäksi. Lisäksi alkoholituotteita voitaisiin toimittaa koteihin.

Alkoholinmyynnin vapauttaminen harkintaa käyttäen ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vahvistaen on elinkeinonäkökulmasta kannatettavaa. Alkoholinmyynnin vapauttamisen eri tapojen haittoja ja hyötyjä pitää kuitenkin tarkastella huolella. Alkoholipolitiikkaan liittyvien monien laki- ja veromuutosten sosiaali- ja terveysvaikutuksia ja yhteisvaikutuksia vähittäiskauppaan, matkailu- ja ravitsemusalaan ja panimoalaan pitää arvioida ja seurata.

Ehdotus ei ole elinkeinonäkökulmasta kuitenkaan yksiselitteisen myönteinen. Esitykseen sisältyy myös riskejä, jotka kohdistuvat osaan elinkeinotoimijoista. Myönteiset elinkeinovaikutukset keskittyvät lähinnä Alko Oy:n lisäksi suurempiin vähittäiskaupan toimijoihin ja panimoihin. Kotitoimituksen salliminen voi lisätä kauppojen nykyisessä valikoimassa olevien alkoholituotteiden myyntiä jopa merkittävästi. Samalla uudistus voi heikentää kaupungin anniskeluravintoloiden ja erityisesti pubien osalta yritystoiminnan edellytyksiä. Tällä on vaikutusta myös kaupungin elinvoimaisuuteen ja vetovoimaisuuteen.

Kaupungin elinkeino- ja työllisyysnäkökulmasta on ongelmallista, mikäli alkoholin liikakäyttö kasvaa. Tässä suhteessa ehdotettu esitys on ongelmallisempi kuin edellinen alkoholilain uudistus, jossa sallittiin luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään kahdeksan prosenttia alkoholia sisältävät juomat.

Esitys kuitenkin selkeyttäisi osaltaan alkoholin verkkokaupan nykytilaa. Ulkomailta tilatun alkoholin toimituksen ja valmisteverojen maksun osalta nykyinen säätely on epäselvää ja kuluttajan näkökulmasta selkeän kansallisen säädöskokonaisuuden luominen kotimaiselle verkkokaupalle ja toimitukselle lienee toivottavaa.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää 30.8.2024 mennessä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi alkoholilain muuttamisesta. Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalvelussa. Lisääaikaa lausunnon toimittamiseen on saatu 3.9. klo 12 asti. Lausuntopyyntö on liitteenä 1 ja luonnos hallituksen esitykseksi liitteenä 2.

Asiasta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kaupunginkanslian elinkeino-osaston lausunnot (liite 3). Esitys perustuu lausuntoihin.

26.08.2024

Asia/2

Hallintosäännön 19 luvun 5 §:n mukaan, ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus. Asian periaatteellisen ja taloudellisen merkityksen ollessa vähäinen, kaupungin esitykset tai lausunnot antaa se kaupungin viranomainen, jonka tehtäviin asia kuuluu.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 5.7.2024
- 2 Lausuntopyyntö 5.7.2024, luonnos laiksi alkoholilain muuttamisesta (su)
- 3 Elinkeino-osaston kommentit alkoholilain muuttamisesta 8.8.2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveystieteiden
osasto

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala
Elinkeino-osasto

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala 5.8.2024

HEL 2024-009861 T 03 00 00

Avoin lausunto

Hallituksen esityksessä alkoholilakia muutettaisiin siten, että mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä vähittäismyyntiluvallisille toimijoille alkoholijuomien verkkokauppa sekä alkoholijuomien toimitus suo-

raan ostajalle tai muulle vastaanottajalle ostajan ilmoittamaan osoitteeseen. Esityksen mukaan muutokset toteutettaisiin ikärajavaltuuta turvaten.

Alkoholijuomat eroavat tavanomaisista elintarvikkeista siten, että ne aiheuttavat niin terveydellisiä kuin sosiaalisia haittoja. Terveydellisiä haittoja aiheutuu silloinkin, kun juominen on kohtuullista tai riskitasolla. Tällaisia haittoja ovat esimerkiksi syöpäriskin kasvaminen sekä maksa- ja haimasairaudet. Alkoholien käyttöä seuraavat vieroitusoireet aiheuttavat ahdistusta. Runsas alkoholin käyttö vaikeuttaa mielenterveyshäiriöiden diagnostiikkaa ja hoitoa. Toistuvasti käytettynä alkoholi voi aiheuttaa alkoholiriippuvuuden. Sosiaalisiin haittoihin kuuluvat muun muassa impulssikontrollin heikentyminen humaltuessa ja siitä johtuvat eri väkivallan muodot, lapsia pelottavat tai laiminlyövät muutokset aikuisten käyttäytymisessä sekä alkoholimyönteisen kulttuurin luominen. Alkoholimyönteinen kulttuuri normalisoi alkoholin käyttöä eri tilanteissa, sosiaalistaa lapsia ja nuoria päihteiden käyttöön ja muun muassa vaikeuttaa päihderiippuvuudesta toipumista.

Julkisen vallan tehtävänä on edistää väestön terveyttä. Yhteiskunnan rakenteilla tuetaan terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäistään ongelmia, kun taas hoidolla korjataan jo syntyneitä ongelmia. Ongelmien ennaltaehkäisy tulisi olla niiden hoitamiseen nähden ensisijaista. Hallituksen esitys ei vahvista terveyttä edistävää rakennetta, koska alkoholin saatavuuden helpottaminen todennäköisesti lisää sen käyttöä. Saatavuus lisääntyy, kun alkoholia on mahdollista saada alkoholia myyvän liikkeen lisäksi suoraan haluttuun sijaintiin. Alkoholilain 1 §:n mukaisesti alkoholilain tavoitteena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta sekä ehkäistä alkoholin käyttäjille, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Hallituksen esitys ei toteuta 1 §:n mukaista tavoitetta, vaan todennäköisesti lisää alkoholipitoisten aineiden kulutusta ja sitä kautta alkoholihaittojen esiintymistä.

Alkoholin saatavuuden helpottaminen voi lisätä alkoholin kulutusta erityisesti riskikuluttajilla ja alkoholiriippuvaisilla henkilöillä, vaikka alkoholin kokonaiskulutus jatkaisikin laskuaan. Alkoholiriippuvaiset henkilöt ovat tutkimusten mukaan keskimääräistä impulsiivisempia. Alkoholijuomien toimitus suoraan haluttuun paikkaan voi lisätä käyttömääriä suunnitellusta, koska päihtyneenä alkoholia on helppo tilata lisää.

Riskikuluttajat ja alkoholiriippuvaiset henkilöt tarvitsevat päihdepalveluita, kuten psykososiaalista tukea, vieroitushoitoa ja kuntoutusta, jotka tällä hetkellä ovat mitoitettu nykyisen tarpeen mukaan. Saatavuuden helpottaminen voi aiheuttaa hoidon- ja palvelutarpeen kasvua.

Alkoholilain 37 §:n mukaisesti alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle, selvästi päihtyneelle tai häiritsevästi käyttäytyvälle henkilölle. Alkoholin toimituksen yhteydessä näitä ehtoja on kuitenkin erittäin vaikea valvoa, koska päihtymystilaa tai käytöstä ei pystytä arvioimaan kuin lyhyen kohtaamisen ajan. Päihtynyt henkilö voi olla myös uhkaava ja arvaamaton, eikä tietoisuus alkoholilainsäädännöstä tai siihen liittyvä hallituksen esityksen mukainen toimituspassi ole riittävä väline estämään alkoholilain 37 §:n vastaisia luovutuksia, etenkin jos juomia toimittava henkilö on yksin eikä työturvallisuudesta ole erityisesti huolehdittu.

Vuoden 2018 alkoholilain uudistuksen jälkeen suurituloiset ovat lisänneet alkoholijuomien ostoja enemmän kuin pienituloiset, mutta alkoholikuolleisuus on lisääntynyt erityisesti pienituloisten osalta. Alkoholiriippuvuuden syntyminen ei kuitenkaan edellytä tiettyä tuloluokkaa ja riippuvuus itsessään aiheuttaa tulojen menetyksiä, työttömyyttä ja jopa työkyvyttömyyttä. Alkoholikuolleisuuden kasvu suhteessa kokonaiskulutuksen laskuun voikin indikoida alkoholiriippuvuuden yleistymisestä niiden kohdalla, jotka alkoholia runsaasti käyttävät. Alkoholiriippuvuus on edelleen alidiagnosoitu sairaus.

Alkoholilakiin esitetään sääntelyä alkoholijuomien toimituskielloista terveydenhuollon toimintayksikköön, päihdehuollon yksikköön tai varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan silloin, kun paikka on lasten ja nuorten käytössä. Sääntely jättää ulkopuolelle monet sosiaalihuollon toimintayksiköt, kuten lastensuojelulaitokset sekä iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asumis- ja laitospalvelut. Alkoholin toimitus näihin yksiköihin voi vaarantaa palvelussa työskentelevien henkilöiden työturvallisuutta ja muiden yksikössä asuvien asukkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia. Mikäli lakiesitys hyväksytään, Helsingin kaupungin päihdepalvelut esittää, että toimituskielto ulotetaan terveydenhuollon toimintayksiköiden lisäksi sosiaalihuollon toimintayksiköihin.

Helsingin kaupungin päihdepalvelut ei kannata esitettyä alkoholilain muutosta yli 2,8 % etyylialkoholia sisältävien juomien toimituksesta haluttuun osoitteeseen. Hallituksen esityksessä voimassa olevaa sääntelyä täsmennettäisiin siten, että alkoholilain luvanvaraisuus koskisi vain yli 2,8 % etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Tämä mahdollistaa alle 2,8 % etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien toimituksen haluttuun osoitteeseen osana elintarvikkeiden kotiinkuljetusta ja vastaa tarpeeseen uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti.

Lisätiedot

Henri Yli-Salomäki, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 70214
henri.yli-salomaki(a)hel.fi

26.08.2024

Asia/3

3

V 11.9.2024, Muutos kaupunginvaltuuston kokoonpanossa sekä kaupunginhallituksen jäsenen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen valinta

HEL 2024-010631 T 00 00 02

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Anniina Iskaniukselle eron kaupunginvaltuutetun, kaupunginhallituksen jäsenen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen luottamustehtävistä,
- toteaa, että kaupunginvaltuuston puheenjohtajan kutsuttua hänet uudeksi kaupunginvaltuutetuksi tulee Sirpa Asko-Seljavaara vuoden 2025 toukokuun lopussa päättyväksi toimikaudeksi,
- toteaa, että keskusvaalilautakunta nimeää Kokoomuksen valtuustoryhmälle 23. varavaltuutetun valtuustokauden lopussa päättyväksi toimikaudeksi sekä
- valitsee _____ kaupunginhallituksen jäseneksi ja _____ kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäseneksi (Jenni Pajusen henkilökohtainen varajäsen) jäljellä olevaksi kaupunginvaltuuston toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Anniina Iskaniuksen (Kok.) 14.6.2023 § 135 kaupunginhallituksen jäseneksi kesäkuussa 2023 alkavaksi toimikaudeksi ja 15.5.2024 § 98 kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäseneksi kaupunginvaltuuston jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Anniina Iskanius on pyytänyt 8.8.2024 (täydennetty 9.8.2024) eroa kaupunginvaltuutetun, kaupunginhallituksen jäsenen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen luottamustoimista töihin liittyvien syiden vuoksi.

Kuntalain (410/2015) 70 §:n 3 momentin mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Valtuusto myöntää eron valtuutetuille ja varavaltuutetuille.

26.08.2024

Asia/3

Kokoomuksen valtuustoryhmän ensimmäinen varavaltuutettu Sirpa Asko-Seljavaara tulee sijaantulojärjestyksen mukaisesti kaupunginvaltuutetuksi kaupunginvaltuuston puheenjohtajan kutsuttua hänet uudeksi valtuutetuksi.

Kuntalain 17 §:n mukaan valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen kuntavaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja, kuitenkin vähintään kaksi. Varavaltuutettujen määrä jää näin ollen vajaaksi.

Vaalilain (714/1998) 93 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja, jos varavaltuutettujen määrä jää valtuuston toimikauden aikana vajaaksi. Kaupunginvaltuuston myönnettyä Anniina Iskaniukselle eron kaupunginvaltuuston luottamustoimesta, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja pyytää keskusvaalilautakuntaa nimeämään Kokoomuksen valtuustoryhmälle 23. varavaltuutetun.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen kunnanhallitukseen kuntalain 73 §:n mukaisesti.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Hallintosäännön 2 luvun 2 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee kahden vuoden toimikaudeksi kaupunginhallituksen jäsenet ja varajäsenet valtuutetuista ja varavaltuutetuista.

Hallintosäännön 2 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee kahden vuoden toimikaudeksi konsernijaoston jäsenet ja varajäsenet. Jäsenet ja varajäsenet valitaan kaupunginhallituksen jäsenistä ja varajäsenistä.

Esittelijä

hallintojohtaja
Kirsi Remes

Lisätiedot

Pilvi Ainola, hallintoasiantuntija, puhelin: 09 310 38460
pilvi.ainola(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 8.8.2024

26.08.2024

Asia/3

2 Eroilmoitus täydennys 9.8.2024

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote

Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Taloushallintopalveluliikelaitos
Kaupunginhallitus
Kaupunginhallituksen konsernijaosto

26.08.2024

Asia/4

4

**V 11.9.2024, Suurmetsän Tatti 13 ja Tatti 15 asemakaavan muutos
(nro 12763)**

HEL 2021-003813 T 10 03 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy 41. kaupunginosan (Suurmetsä, Heikinlaakso) korttelin 41164 tonttien 25 ja 26 asemakaavan muutoksen 28.5.2024 päivätyn piirustuksen nro 12763 mukaisena ja asemakaavaselostuksesta ilmenevin perustein.

Esittelijän perustelut

Kaavaratkaisun keskeinen sisältö

Asemakaavan muutos koskee tontteja 41164/26 ja 41164/25 Heikinlaakson teollisuusalueen pohjoisosassa, osoitteessa Tatti 13 ja 15.

Kaavaratkaisu mahdollistaa viisitasoisen pysäköintilaitoksen rakentamisen palvelemaan viereisellä tontilla Vantaan puolella sijaitsevia erikoiskauppoja. Kaavaratkaisu hyödyttää alueellista kehitystä kaupunginrajan molemmin puolin. Kaavamuutos mahdollistaa Vantaan puolen erikoiskauppojen kokonaisuuden laajentamisen. Pysäköintilaitokseen sijoitetaan liiketilaa enintään 1 800 k-m² kaupallisen palvelutarjonnan parantamiseksi ja kaupunkitilan elävöittämiseksi. Kaavamuutoksen hakija on esittänyt, että liiketilaan sijoitetaan päivittäistavarakauppa. Ratkaisu tuo alueelle työpaikkoja, vaikka tontilta 41164/26 puretaan teollisuushalli.

Hakemuksen mukaisen päivittäistavarakauppaa ja pysäköintiä yhdistävän rakennustyypin kehittäminen on Helsingin kannalta toivottavaa. Toimintojen yhdistäminen tuottaa kaupunkimaisempaa jalankulkuympäristöä, joka soveltuu erityisen hyvin esikaupunkialueille.

Kaavaratkaisun myötä tonttien yhteenlaskettu kerrosala kasvaa 341 k-m²:llä. Pysäköintilaitokselle ei osoiteta kerrosalaa, mutta rakennusalueelle saa rakentaa liiketilaa enintään 1 800 k-m².

Päätökset kaavaratkaisun pohjana

Helsingin yleiskaavan 2016 mukaan alue on toimitila-alueetta. Helsingin maanlaisessa yleiskaavassa 2021 (nro 12704) suunnittelualueelle ei

ole osoitettu tilavarauksia. Nyt laadittu kaavaratkaisu on em. yleiskaa-vojen mukainen.

Kaavaratkaisu edesauttaa kaupunkistrategian 2021-2025 tavoitteiden toteutumista siten, että yrityksille tarjotaan niiden tarpeita vastaavia palveluita. Kaavamuutoksella parannetaan erikoiskauppakesittymän toimintaedellytyksiä ja lisätään kaupallisten palvelujen tarjontaa alueella.

Alueen lähtökohdat ja nykytilanne

Alue sijaitsee Heikinlaakson teollisuusalueen pohjoisosassa Vantaan kaupungin rajalla. Alueen pohjoisraja sivuaa Vantaan ja Helsingin kaupunkien välistä rajaa. Alueen itäpuolella Sienitien varressa ja länsipuolella Vanhan Porvoontien varressa on pientalotontteja.

Vantaan puolella sijaitsevaa erikoiskauppakesittymää palvelevaa ajoneuvoyhteyttä ja pysäköintialuetta varten on laadittu asemakaavan muutos Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteistyönä vuonna 2010. Ajoneuvoliikenne kulkee Helsingin alueen kautta Vantaan alueella sijaitsevalle erikoiskauppojen keskittymälle.

Tontilla 41164/25 on vuonna 2003 valmistunut teollisuuskiinteistö. Tontilla 41164/26 on Vantaan puolelle sijoituvia erikoiskaupan myymälätiloja palveleva 70 autopaikan asiakaspysäköinnin pysäköintialue.

Alueella on voimassa asemakaava vuodelta 2010. Kaavan mukaan tontti 41164/25 on ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta (TY) ja tontti 41164/26 on autopaikkojen korttelialuetta (LPA).

Tontti 41164/26 on yksityisomistuksessa, tontti 41164/25 on Helsingin kaupungin omistuksessa. Tontista 41164/25 on meneillään myyntineuvottelut. Kaavaratkaisu on tehty hakemuksen johdosta ja kaavaratkaisun sisältö on neuvoteltu hakijan kanssa.

Kaavaratkaisun kustannukset

Kaavaratkaisu nostaa alueen arvoa. Kaavaratkaisun johdosta ei yksityisille maanomistajille koidu merkittävää hyötyä, joten kaupunginhallituksen päätöksen 26.4.2021 § 310 mukaiselle maankäyttösopimusmenettelylle ei ole tarvetta.

Kaavamuutoksesta ei aiheudu Helsingin kaupungille välittömiä kustannuksia. Maaperän pilaantuneisuudesta mahdollisesti aiheutuvat kustannukset arvioidaan tarvittaessa ja kohdistetaan erillisen sopimuksen perusteella maanomistajan ja mahdollisen aiheuttajan välillä.

26.08.2024

Asia/4

Vuorovaikutus kaavan valmisteluaihana

Liitteenä olevassa vuorovaikutusraportissa esitetään yhteenvedot kaavan valmisteluaihana saaduista viranomaisten kannanotoista ja osallisten mielipiteistä sekä vastineet niissä esitettyihin huomautuksiin.

Viranomaisyhteistyö

Kaavaratkaisun valmistelun yhteydessä on tehty yhteistyötä kaupunkiympäristön toimialan eri tahojen lisäksi seuraavien tahojen kanssa:

- Helen Oy
- Helen Sähköverkko Oy
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä (HSY) vesihuolto

Viranomaisten kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta kohdistuivat alueella oleviin vesihuoltolinjoihin sekä niiden huomioimiseen suunnittelussa alueenosamerkinnöin sekä määräyksellä, joka estää pysyvien rakenteiden sekä puiden ja pensaiden sijoittamisen maanalaisten johtojen alueen osalle. HSY toteaa lausunnossaan, että alueen eteläosassa sijaitseva hulevesiviemäri on osittain jäämässä uuden pysäköintitalon alle.

Kannanotoissa esitetyt asiat on otettu huomioon kaavatyössä siten, että olemassa oleville vesihuoltolinjoille on merkitty asemakaavakarttaan maanalaista johtoa varten varattu alueen osa. Kaavakartassa on määräys, jonka mukaan johtokujien päälle ei saa istuttaa puita tai pensaita.

Viitesuunnitelmiin on tehty muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillälön jälkeen, ja pysäköintilaitos on siirretty alueen eteläosassa sijaitsevan hulevesiviemärin päältä. Ko. viemärille on merkitty kaavakarttaan 6 metriä leveä alueen osa.

Mielipiteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta saatiin mielipide Helsingin Yrittäjät - Pohjois-Helsinki ry:ltä. Mielipide kohdistui liikenteelliseen saavutettavuuteen, esteettömyyteen sekä pelastusturvallisuuteen. Mielipide kohdistui myös pienten ja keskisuurten yritysten tuotanto- ja varastotilojen riittävyteen Helsingissä.

Kirjallisia mielipiteitä saapui 1 kpl.

Kaavaehdotuksen julkinen nähtävilläolo (MRL 65 §)

Kaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 28.9.- 27.10.2022, mistä ilmoitettiin maankäyttö- ja rakennusasetuksessa säädetyllä tavalla. Kaavaeh-

dotuksen nähtäville asettamisesta on lähetetty kirje Vantaan kaupungille, joka rajoittuu asemakaava-alueeseen.

Kaavaehdotuksesta tehtiin 1 muistutus.

Muistutuksessa esitetyt huomautukset kohdistuivat julkisivumateriaalin sekä näyteikkunalasien turvallisuuteen linnuille.

Kaavaehdotuksesta saatiin Helen Sähköverkko Oy:n sekä Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) lausunnot. Lausunnot kohdistuivat uuden muuntamon tarpeeseen sekä vesihuoltolinjojen huomioimiseen.

Kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville

Kaavaehdotuksen julkisen nähtävilläolon jälkeen kaavamuutoksen hakija jatkoi hankkeen suunnittelua. Tämän myötä todettiin, että kaavaan tulisi osoittaa aiempaa suurempi kerrosala liiketilalle, jotta siihen on mahdollista sijoittaa päivittäistavarakauppa.

Päivittäistavarakaupan mahdollistaminen aiheutti tarpeen kaavamuutoksen kaupallisten sekä liikenteellisten vaikutusten selvittämiseksi. Lisäksi kaavan suunnittelun aikana on arvioitu sitä, onko päivittäistavarakaupan sijoittaminen kaavamuutosalueelle maakuntakaavan mukaista. Kaupallisen pinta-alan lisäys on pieni lähialueen nykytilanteeseen nähden. Hanke edistää maakuntakaavan tavoitteita lisäämällä kauppaa jo nykyisellään vilkkaalle, olemassa olevalle kauppapaikalle.

Kaavaehdotus oli uudelleen julkisesti nähtävillä (MRA 32 §) 10.1-8.2.2024, mistä ilmoitettiin maankäyttö- ja rakennusasetuksessa säädetyllä tavalla. Kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta on lähetetty kirje Vantaan kaupungille, joka rajoittuu asemakaava-alueeseen.

Kaavaehdotuksesta tehtiin 1 muistutus.

Muistutus kohdistui katualueiden ja viheralueiden roskaamisen haitta-vaikutusten huomioimiseen suunnitelmissa sekä pysäköintilaitoksen viherkaton hyödyntämiseen.

Lausunnot saatiin seuraavilta tahoilta:

- Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)
- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
- Vantaan kaupunki

HSY:n lausunnossa esitetyt huomautukset kohdistuivat vesihuoltoon. Vantaan kaupunki ei vastustanut kaavamuutoksen mahdollistamaa pysäköintilaitosta, mutta sen huomautukset kohdistuivat mm. kaavan mahdollistaman päivittäistavarakaupan maakuntakaavan mukaisuus-

26.08.2024

Asia/4

teen. Vantaan kaupungin mukaan esitetty päivittäistavaramyymälän sijainti vaikeuttaa verkoston kehittämisen edellytyksiä Vantaan puolella.

Lisäksi Helen Sähköverkko Oy ilmoitti, ettei sillä ole huomautettavaa.

Toimenpiteet julkisen nähtävilläolon jälkeen

Vuorovaikutusraportissa on esitetty yhteenvedot kaavaehdotuksesta saaduista muistutuksista ja saaduista lausunnoista sekä vastineet niissä esitettyihin huomautuksiin.

Huomautuksissa esitetyt asiat on otettu huomioon, kaavan tavoitteet huomioon ottaen, tarkoituksenmukaisilta osin.

Kaavaselostukseen ja yhteen kaavakartan määräykseen tehtiin toisen julkisen nähtävilläolon jälkeen muutoksia, jotka on esitetty yksityiskohdaisesti kaavaselostuksen viimeisessä luvussa. Ne on myös koottu tehdyt muutokset -liitteeseen.

Tarkemmat perustelut

Tarkemmat kaavaratkaisun perustelut ilmenevät liitteenä olevasta asemakaavaselostuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Asemakaavan muutoksen nro 12763 kartta, päivätty 28.5.2024
- 2 Asemakaavan muutoksen nro 12763 selostus, päivätty 28.5.2024, päivitetty Kylk:n 28.5.2024 päätöksen mukaiseksi
- 3 Vuorovaikutusraportti, päivätty 28.9.2022, täydennetty 10.1.2024 ja täydennetty 28.5.2024
- 4 Päätöshistoria
- 5 Muistutukset

Oheismateriaali

- 1 Sijaintikartta
- 2 Ilmakuva
- 3 Tehdyt muutokset
- 4 Kaavamuutoshakemus 23.3.2021

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hy-

26.08.2024

Asia/4

väksyminen

Otteet

Ote

Helen Sähköverkko Oy
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -
kuntayhtymä HSY
Kymp/Talouden tuki
Uudenmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristö-
keskus

Otteen liitteet

Esitysteksti
Esitysteksti

Esitysteksti

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan,
rakennusjärjestyksen hyväksyminen

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Vantaan kaupunki

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan,
rakennusjärjestyksen hyväksyminen

Liite 3

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto

Asemakaavoitus

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 28.05.2024 § 307

HEL 2021-003813 T 10 03 03

Hankennumero 0742_67

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle

- 28.5.2024 päivätyn asemakaavan muutosehdotuksen nro 12763 (liite nro 3) hyväksymistä. Asemakaavan muutos koskee 41. kaupunginosan (Suurmetsä, Heikinlaakso) korttelin 41164 tontteja 25 ja 26.

Lisäksi lautakunta päätti

26.08.2024

Asia/4

- ettei ehdotusta aseteta uudelleen nähtäville.
- antaa vuorovaikutusraportista ilmenevät vastineet valmisteluaikana esitettyihin mielipiteisiin, kannanottoihin sekä julkisena nähtävillä-oloaikana saatuihin lausuntoihin ja muistutuksiin. Päätösasiakirjat ja vuorovaikutusraportti ovat luettavissa kaupunkiympäristön toimialan asiakaspalvelussa, Työpajankatu 8 (puh. 09 310 22111), sekä internet-sivuilla:

<https://paatokset.hel.fi/fi/asia/hel-2021-003813>

- ilmoittaa päätöksestään ja vuorovaikutusraportista muodostuvan MRL 65 §:n mukaisen kunnan perustellun kannanoton niille kaavasta muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa.
- kehottaa asemakaavoituspalvelua laskuttamaan hakijoilta kaavan hyväksymisen jälkeen kaavan laatimis- ja käsittelykustannukset seuraavasti:
 - Kiinteistö Oy Vantaan Porttipuisto: 4 000 euroa

Käsittely

28.05.2024 Ehdotuksen mukaan

Asian aikana kuultavina olivat suunnittelija Katariina Hirvonen, yksikön päällikkö Antti Varkemaa ja erityisasiantuntija Elina Luukkonen. Asian-tuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Katariina Hirvonen, suunnittelija, puhelin: 09 310 21300
katariina.hirvonen(a)hel.fi
Johanna Mutanen, arkkitehti, puhelin: 09 310 37299
johanna.mutanen(a)hel.fi
Elina Luukkonen, erityisasiantuntija, puhelin: 09 310 37073
elina.luukkonen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristön toimiala Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus Kaupunkimitauspalvelut Kartat ja paikkatiedot Yksikön päällikkö 07.12.2023 § 68

HEL 2021-003813 T 10 03 03

Päätös

26.08.2024

Asia/4

Yksikön päällikkö päätti hyväksyä asemakaavan 12763 pohjakartan kaupunginosassa 41 Suurmetsä. Pohjakartta täyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 54a §:n asettamat vaatimukset.

Päätöksen perustelut

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan kaupunkimittauspalvelut on valmistanut asemakaavan pohjakartan:

Asemakaavan numero: 12763

Kaupunginosa: 41 Suurmetsä

Kartoituksen työnumero: 10/2022

Pohjakartta valmistunut: 27.11.2023 Uusinta (ensitilaus 2022)

Tasokoordinaatisto: ETRS-GK25

Korkeusjärjestelmä: N2000

Pohjakartta täyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 54a §:n asettamat vaatimukset.

Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden asiakkuusjohtaja on päätöksellä (4§/1.6.2017) siirtänyt hallintosäännön 16 luvun 8 § 2 momentin 7 kohdan toimivallan hyväksyä kaavoja varten valmistetut pohjakartat kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden kaupungingeodeetille sekä kartat ja paikkatiedot -yksikön päällikölle.

Kaupunkiympäristön toimiala Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus
Kaupunkimittauspalvelut Kartat ja paikkatiedot Yksikön päällikkö
29.08.2022 § 47

Lisätiedot

Merja Kyyrö, vastaava kartoittaja, puhelin: 09 310 31911

merja.kyyro(a)hel.fi

Timo Tolkki, yksikön päällikkö, puhelin: 310 31883

timo.tolkki(a)hel.fi

26.08.2024

Asia/5

5

V 11.9.2024, Valtuutettu Mia Haglundin aloite humanitaarisen avun antamisesta Gazan siviileille

HEL 2023-014853 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Asian palauttaminen valmisteluun

Valtuutettu Mia Haglund ja 26 muuta valtuutettua esittävät aloitteensa, että Helsinki tekee päätöksen humanitaarisen avun antamisesta Gazan siviilien auttamiseksi.

Kaupunginhallitus palautti 3.6.2024, 350 § asian uudelleen valmisteltavaksi. Kaupunginhallituksen palautuspäätöksessä todetaan seuraavaa: "Asia palautetaan valmisteluun ja päätetään, että kaupunki antaa taloudellista tukea humanitaariselle avulle Gazaan. Palautuksen aikana kartoitetaan kaupungille luontevin kansainvälinen yhteistyötaho, jonka kautta tukea siviileille kanavoidaan ja määritellään taloudellisen tuen laajuus."

Vertailua Helsingin verrokkikaupunkeihin

Helsingin kaupungin kotimaisista taikka kansainvälisistä verrokkikaupungeista mikään ei ole toistaiseksi osoittanut humanitääristä tukea Gazan alueelle.

Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan oli suuri vaikutus paitsi Suomelle, Suomen suhteille Venäjään, Suomen sotilaalliselle riippumattomuudelle sekä suomalaisten toimijoiden Ukrainalle osoittamaan tukeen ja apuun. Sota syttyi Euroopassa, ja sen aggressiivisena osapuolena on Suomen naapurimaa, mikä on tuonut sodan lähelle ja sen lopputulemalla nähdään olevan välittömiä vaikutuksia myös Suomelle. Ukrainan tukemisen voidaan tässä suhteessa todeta olevan eri asemassa. Helsingin kaupunki kuten myös kaupungin kotimaiset ja kansainväliset verrokki-kaupungit ovat osoittaneet Ukrainalle tukea eri muodoissa.

Asian ajankohtaisuudesta johtuen Kuntaliitto on tehnyt kunnille kyselyn humanitaarisen tuen antamisesta Gazaan. Kyselyyn vastanneista kunnista ei missään ole tehty päätöstä humanitäärisestä avunannosta tai

tuen osoituksista Gazaan. Valtuustoaloitteita on saatujen vastausten mukaan tehty Helsingin lisäksi Rovaniemellä, Vaasassa ja Vantaalla. Vain Rovaniemen aloite on ehditty käsitellä tähän mennessä.

([Rovaniemen kaupunginhallitus 12.8.2024](#))

Rovaniemen kaupunginhallituksen aloitevastuksessa todetaan, että vuonna 2022 useat kunnat tekivät päätöksiä Ukrainan valtion avustamisesta ja myös Kuntaliitto antoi aiheeseen liittyvää ohjeistusta. Nyt vastaavia päätöksiä ei ole samassa laajuudessa tehty eikä Kuntaliitto ole antanut asiasta ohjeita. Suomen kaupungit eivät pääsääntöisesti anna humanitaarista apua suoraan ulkomaille, vaan se tapahtuu valtion tai avustusjärjestöjen kautta. Suomen valtio on antanut humanitaarista apua Gazaan esimerkiksi YK:n avustusjärjestöjen kautta.

Humanitaarisen tuen antaminen

Kunnan toiminnan lähtökohtana on toiminnan paikallisuus ja keskittyminen kunnan omalle alueelle. Kunnat harjoittavat kuitenkin nykyisin laajasti kansainvälistä yhteistyötä, ja sillä voidaan katsoa olevan vakiintunut paikka kunnan toiminnassa. Kansainvälisen yhteistyön kuulumista kunnan toimialaan arvioidaan samoilla periaatteilla kuin kunnan toimialan rajoja yleisestikin. On siten huomioitava muun muassa, että kyseinen toiminta on kunnan asukkaiden edun mukaista, ja että panostus toimintaan on kohtuullinen suhteessa tavoiteltaviin päämääriin.

Esimerkiksi Ruotsissa lainsäädäntö rajoittaa vieraan valtion humanitaarista avustamista. Ruotsin kuntalaki (kommunallagen, 2017:725) 2 luku rajoittaa kunnan mahdollisuutta käyttää kuntavarojaan suoraan kansainvälisiin tarkoituksiin, kuten humanitaariseen apuun toisessa valtiossa. Mahdollisuus antaa avustusta on sidottu valtion apuun. Kunnan antama suora taloudellinen avustus tulee kohdentaa rajattuihin toimintoihin, kuten koulutukseen ja neuvontaan (Lag om vissa kommunala befogenheter 2009:47).

Suomessa humanitaarisen avun antamista on pidetty mahdollisena joissakin tapauksissa. Silloin kun päätös ei ollut sisältänyt kannanottoa ulkopoliittisiin kysymyksiin tai toisen valtion sisäisiin asioihin on avustusta voitu myöntää (KHO 1983 II 35).

Kaupungin talousarviossa ei ole varattu määrärahaa erilaisten globaalien humanitaaristen katastrofien avustamista varten. Kaupungilla ei myöskään ole ohjetta taikka linjauksia, joissa määritellään kriteerit humanitaarisen avun antamisesta taikka sitä miten avustussumma yksittäistapauksessa määritetään.

26.08.2024

Asia/5

Mikäli kaupunginhallitus katsoo, että kaupungin tulee ottaa käyttöön toimintamalli, jossa kaupunki avustaa erilaisia globaaleja humanitaarisia kriisejä, tulee kaupunginhallituksen määrittää avustussumma sekä järjestö, jonka kautta avustus toimitetaan kohteeseen. Tällaisia järjestöjä ovat muun muassa Suomen Punainen risti, Kirkon ulkomaanapu ja Suomen Unicef.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Laura Uuttu-Deschryvere, kansainvälisten asioiden päällikkö, puhelin: 09 310 15266
laura.uuttu-deschryvere(a)hel.fi

Outi Jäppinen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 36073
outi.jappinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 22.11.2023 Haglund Mia Helsingiltä humanitaarista apua Gazan siviileille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 03.06.2024 § 350

HEL 2023-014853 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus palautti asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

03.06.2024 Palautettiin

Palautusehdotus:

Minja Koskela: Helsingin kaupunki on määritellyt itsensä aktiiviseksi kansainväliseksi toimijaksi, eikä toimijuutta ole rajattu vain Euroopan rajojen sisälle.

YK:n arvion mukaan Gazassa on tällä hetkellä 1,7 miljoonaa sisäistä pakolaista, 1,1 miljoonan ihmisen ennustetaan kohtaavan katastrofaalista elintarvikkeiden puutetta eli nälänhätää, 60 prosenttia asuinrakenn-

nuksista on tuhottu ja 36 000 ihmistä on tapettu sitten lokakuun 7. päivän 2023. Tarve humanitaariselle avulle on valtava ja näin ollen valtiollisen tason tuen lisäksi on perusteltua ottaa myös kunnalliset tuen antamisen mahdollisuudet käyttöön.

Tuen myöntämättömyyttä perustellaan sillä, että Ukrainaa on Helsingin kaupungin toimesta tuettu suurilta osin kaupunkien välisten sopimusten kautta. Tuen toimittamisen peruste eivät kuitenkaan ole ystävyyskaupunkisuhteet, vaan Venäjän aloittaman laittoman hyökkäyssodan aiheuttama avun tarve. On myös huomattava, että ystävyyskaupunkisopimus Dnipron kaupungin kanssa luotiin vasta hyökkäyssodan alkamisen jälkeen, mikä on ollut monella tavalla tarpeellista ja toimivaa. Kaupunki voi siis solmia alueellisia suhteita myös sotatoimien kesken, mikä tarkoittaa, että kaupungin olisi mahdollista lähestyä Gazan kaistaleella sijaitsevia alueita, mikäli kaupunki päätyy siihen, että alueelliset suhteet ovat paras tapa kanavoida tukea Gazan siviileille.

Aloitevastauksessa tuodaan myös esille, että eurooppalainen kaupunki Barcelona, joka on tehnyt päätöksen tukea Gazaan, toimii kahdenvälisten ja alueellisten sopimusten kautta. Barcelonan kaupunki ei kuitenkaan ole toiminut Gazan siviilien tukena vain kahdenvälisen yhteistyön puitteissa, vaan kaupunki on kanavoinut alueelle taloudellista tukea kansainvälisten organisaatioiden kautta. Barcelonan kaupunginvaltuusto on maaliskuussa 2024 tehdyssä päätöksessä myöntänyt 300 000 euroa humanitaarisen avun erityistukien kautta UNRWA:n meneillään olevaan hankkeeseen "Emergency response to the food needs of the population in the Gaza Strip". Kaupungin toiveena on, että tällä tuella voidaan auttaa lähes 20 600 ihmistä.

Barcelonan kaupunginvaltuuston rahoitus siviiliväestön perustarpeiden kattamiseksi kanavoidaan YK:n (UNRWA) ja Palestiinan Punaisen Puolikuun (Punainen Risti) kautta, joilla on tiukat käytännöt siviiliuhrien saavuttamisesta, turvallisuudesta ja puolueettomuudesta konfliktissa.

Helsingin tulee seurata Barcelonan esimerkkiä ja tukea Gazan siviilejä.

Asia palautetaan valmisteluun ja päätetään, että kaupunki antaa taloudellista tukea humanitaariselle avulle Gazaan. Palautuksen aikana karotetaan kaupungille luontevin kansainvälinen yhteistyötaho, jonka kautta tukea siviileille kanavoidaan ja määritellään taloudellisen tuen laajuus.

Kannattaja: Tuomas Rantanen

1 äänestys

26.08.2024

Asia/5

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

Ei-ehdotus: Minja Koskelan palautusehdotuksen mukaisesti

Jaa-äännet: 5

Anniina Iskanius, Jenni Pajunen, Sari Sarkomaa, Juhana Vartiainen,
Maarit Vierunen

Ei-äännet: 9

Paavo Arhinmäki, Silja Borgarsdottir Sandelin, Elisa Gebhard, Shawn
Huff, Minja Koskela, Johanna Laisaari, Minna Lindgren, Tuomas Ran-
tanen, Anni Sinnemäki

Tyhjä: 1

Mika Raatikainen

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi ää-
nin 5–9 (1 tyhjä).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Laura Uuttu-Deschryvere, kansainvälisten asioiden päällikkö, puhelin: 09-310 15266
laura.uuttu-deschryvere(a)hel.fi

Outi Jäppinen, erityissuunnittelija, puhelin: 09-310 36073
outi.jappinen(a)hel.fi

26.08.2024

Asia/6

6

V 11.9.2024, Valtuutettu Katri Penttisen aloite kaavoituksen suunnitteluperiaatteista päättämisestä kaupunginvaltuustossa

HEL 2023-014563 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Katri Penttinen ja 25 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan seuraavaa: Hallintosääntöä on tulisi täsmentää toimivallan osalta siten, että merkittäviä kaavoituksen suunnitteluperiaatteita koskevat päätökset tehdään kaupunginvaltuustossa. Aloitetta perustellaan sillä, että hallintosäännön 16 luvun 1 §:n mukaan kaupunkiympäristölautakunta päättää yleis- ja asemakaavoituksen, liikenne- ja katusuunnittelun sekä muun maankäytön ohjaamisesta. Pykälän 2 momentissa lautakunnalle on annettu rajattua toimivaltaa muihin kuin vaikutukseltaan merkittäviin asemakaavan muutoksiin. Kaupunkiympäristölautakunta päättää usein osana asemakaavojen valmistelua suunnitteluperiaatteista. Näillä lautakunnan päätöksillä rajataan suunnitteluvaihtoehtoja pois jatkovalmistelusta ja näin ollen sitoudutaan tiettyihin kaavoitusperiaatteisiin ja -tavoitteisiin. Merkittävillä suunnitteluperiaatepäätöksillä käytännössä sitoudutaan myös huomattavaan kaupungin resurssien käyttöön. Päätösvalta resurssien käytöstä kuuluu kaupunginvaltuustolle. Toimivaltaa on tarve täsmentää hallintosäännön epätarkkuuden takia ja erityisesti siitä syystä, että suunnitteluperiaatepäätösten on katsottu olevan valmistelua, mistä ei kuntalain 136 §:n ei voi valittaa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan asemakaavoista päättää valtuusto.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto.

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että sen tulee voida päättää alueiden suunnitteluperiaatteista osana yleis- ja asemakaavoituksen sekä liikenne- ja katusuunnittelun valmistelua eikä hallintosääntöä tältä osin tarvitse muuttaa. Kaupunkiympäristölautakunta on toimialalautakunta, joka huolehtii kaupunkiympäristön toimialan mukaisista tehtävistä, joihin kuuluu mm. kaupunkiympäristön suunnittelusta huolehtiminen.

Keskeisten maankäytön prosessien pitkittämisen sijaan tulisi tarkastella mahdollisuuksia niiden sujuvoittamiseksi niin valmistelun kuin päätöksenteonkin osalta. Valtuustoaloitteen mukainen muutos pidentäisi merkittävästi suunnitteluprosessien kestoa ja lisäisi tarpeettomasti tarvittavan valmistelutyön määrää.

Hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin kohdan 1 mukaan kaupunkiympäristölautakunta päättää yleis- ja asemakaavoituksen, liikenne- ja katusuunnittelun sekä muun maankäytön ohjaamisesta. Hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 1 momentin kohtien 2 ja 3 mukaan kaupunkiympäristölautakunta hyväksyy myös tietyt kriteerit täyttävät muut kuin vaikutukseltaan merkittävät asemakaavat ja niiden muutokset. Toimivallan siirtäminen valtuustolta lautakunnalle tietyt kriteerit täyttävissä asemakaavoissa ja asemakaavamuutoksissa on ollut tarkoituksenmukaista kaavaprosessin keventämiseksi ja sujuvoittamiseksi. Vaikutuksiltaan merkittävät yleiskaavat, asemakaavat ja niiden muutokset hyväksytään kuitenkin aina valtuustossa.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin kohdan 1 perusteella lautakunnalle kuuluvan maankäytön ohjauksen yleistoimivallan mukaisesti kaupunkiympäristölautakunnassa käsitellään monenlaisia suunnittelua ohjaavia asiakirjoja kuten suunnitteluperiaatteita, kaavarunkoja, visioita ja kehittämisperiaatteita. Nämä ns. väli- ja suunnitelmat, jotka sijoittuvat yleiskaavatason ja asemakaavatason väliin, eivät ole juridisesti sitovia maankäytön suunnitelmia. Niillä tarkennetaan ja tarkennetaan valtuuston hyväksymän yleiskaavan määräyksiä ja tavoitteita ja tätä kautta tulevan asemakaavoituksen reunaehjoja asukasvuorovaikutuksen, viranomaisyhteistyön ja lautakunnan poliittisen ohjauksen avulla. Kaupunkiympäristölautakunnan rooli on toteuttaa valtuuston hyväksymää yleiskaavaa.

Kuntalain 136 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuten suunnitteluperiaatteita, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta. Sillä, kuka tai mikä päättävä taho on, ei ole merkitystä sen suhteen voiko päätöksestä valittaa vai ei, vaan merkittävää on itse päätöksen sisältö tai vaikutukset.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ei sääntele suunnitteluperiaatteita tai niitä koskevaa menettelyä, eikä näin ollen edellytä kunnilta tällaisten väli- ja suunnitelmien tekoa. Aiemmin suunnitteluperiaatteita laadittiin Helsingissä valmistelun osana kokonaisuuden hahmottamiseksi, eikä tätä vaihetta viety lainkaan päätöksentekoon. Suunnitteluperiaatteet on kuitenkin todettu toimivaksi tavaksi ohjata laajempien alueiden mahdollista vaiheittain etenevää asemakaavoitusta valtuuston hyväksymän yleiskaavan määrittämässä puitteissa. Lisäksi niillä on merkitystä kaavoituksen sidosryhmien vuorovaikutuksessa ja yhteisymmärryksen ra-

kentämisessä hankalien suunnittelukysymysten ratkaisemisessa. Käytännössä suunnitteluperiaatteiden vuorovaikutusprosessi Helsingissä toteutetaan nykyisin samaan tapaan kuin kaavojen vuorovaikutus.

Merkittävät maankäyttöä muuttavat hankkeet edellyttävät monipolvisia suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseja, joiden läpivienti vie usein yli kymmenenkin vuotta. Toimivaltaisen toimielimen muuttaminen valtuustoaloitteessa esitetyllä tavalla pidentäisi entisestään prosessien läpimenoaika. Kaavoitus on vuorovaikutteinen prosessi, jota koskee osallisten lakiin perustuvat vuorovaikutus- ja valitusmahdollisuudet. Osalliset voivat antaa mielipiteen kaavasta jo heti valmistelun alussa ja lisäksi jättää muistutuksen kaavaehdotuksesta. Lisäksi kaavan hyväksymispäätöksestä voi tehdä kunnallisvalituksen hallinto-oikeuteen ja edelleen hakea valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Hankkeiden toteuttamiseen liittyy usein myös muita suunnittelun ja täytäntöönpanon tasoja, joihin osalliset voivat vaikuttaa tai valittaa päätöksestä, kuten katu- ja puistosuunnitelmat sekä rajatun rakennusluvut.

Kaupunginhallitus tai pormestari voi ottaa kaupunginhallituksen käsiteltäväksi myös suunnitteluperiaatteita koskevat päätökset. Näin ei ole kuitenkaan koskaan toimittu. Erittäin toimivaksi sen sijaan on osoittautunut kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyihin liittynyt joustava käytäntö, jossa kaupunkiympäristötoimialan valmistelijat ovat tarvittaessa käyneet valtuustoryhmissä esittelemässä asiaa.

Helsingin kaupunkistrategian 2021-2025 mukaan velvollisuutemme kaupunkilaisia kohtaan on hakea toimintaamme taloudellista tehokkuutta niin, että saamme kaupunkilaisten verovarjoilla enemmän hyötyä kaupunkilaisille. Myös toimintatapamme tarvitsevat kehittämistä ja uudistamista.

Kaupunkistrategian kohdassa vastuullinen talous kestävän kasvun perustana todetaan lisäksi, että käynnistetään sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan. Haemme kaupungin menoihin liikkumavaraa pyrkimällä entistä kunnianhimoisemmin tehokkuuteen ja parempaan panos-tuotos -suhteeseen kaupungin kaikessa omassa toiminnassa ja palvelutuotannossa. Tämä edellyttää hyvää johtamista samoin kuin kaupunkiorganisaation kehittymistä. Hallinnollisten rakenteiden tulee edistää, ei rajoittaa kaupungin tavoitteiden saavuttamista.

Strategian tavoitteiden mukaisesti maankäytön prosessien monimutkaistamisen sijasta tulisi tarkastella mahdollisuuksia prosessien sujuvoittamiseksi niin valmistelun kuin päätöksenteon osalta läpinäkyvyys ja valitusoikeudet huomioiden. Yhtenä tarkasteltavana lähtökohtana tu-

lisi olla eri prosessien osien samanaikainen tai limittäinen edistäminen valmistelussa sekä päätöksenteossa ja valitusprosessien mahdollistaminen samanaikaisesti, jolloin nykyisin pitkälti lineaarisesti etenevä suunnitteluprosessi lyhenisi.

Helsingin tulisi myös pyrkiä vaikuttamaan alueidenkäyttölain valmisteluun siten, että tuleva laki mahdollistaisi kunnille sujuvat ja tarkoituksenmukaiset maankäytön suunnitteluprosessit ja toisi liikkumavaraa siihen, mitkä suunnitteluinstrumentit tai käytännöt soveltuvat kulloiseenkin tilanteeseen. Merkittävät maankäytön ratkaisut voivat lisätä tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan ja kaupungin kehitys tulee turvata tältä osin myös tulevaisuudessa.

Suunnitteluperiaatteilla ei ole oikeudellista sitovuutta eikä niillä näin ollen ole asemakaavaa ohjaavaa oikeusvaikutusta samaan tapaan kuin yleiskaavoilla. Laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhtyessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi ohjeena on kaikissa tapauksissa valtuuston hyväksymä yleiskaava, vaikka alueelle olisi hyväksytty lisäksi suunnitteluperiaatteet. Suunnitteluperiaatteiden hyväksymisen jälkeen laaditaan ja hyväksytään myös rakentamista ohjaava asemakaava. Suunnitteluperiaatteiden hyväksymispäätöksessä on siis kyse aiempaa tarkentavasta suunnitelmasta, joka toteuttaa valtuuston hyväksymää yleiskaavaa ja jota on tarkoitus noudattaa tulevia päätöksiä valmisteltaessa. Välittömiä oikeusvaikutuksia hyväksytyillä periaatteilla ei ole. Näin ollen periaatteiden hyväksymispäätös lähtökohtaisesti koskee vain valmistelua ja sitä koskee kuntalain 136 §:n mukainen valituskielto.

Esitys on lautakunnan lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan kaupunginvaltuustossa käsitellään vastaus aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua. Kaupunginhallituksen on esitettävä antamansa vastaus käsiteltäväksi kaupunginvaltuustossa viimeistään kahdeksan kuukauden kuluessa aloitteen jättämisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.11.2023 Penttinen Katri Täsmennys hallintosääntöön

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 16.04.2024 § 228

HEL 2023-014563 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että hallintosääntöä täsmennettäisiin toimivallan osalta siten, että merkittäviä kaavoituksen suunnitteluperiaatteita koskevat päätökset tehtäisiin kaupunginvaltuustossa.

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että sen tulee voida päättää alueiden suunnitteluperiaatteista osana yleis- ja asemakaavoituksen sekä liikenne- ja katusuunnittelun valmistelua eikä hallintosääntöä tältä osin tarvitse muuttaa. Kaupunkiympäristölautakunta on toimialalautakunta, joka huolehtii kaupunkiympäristön toimialan mukaisista tehtävistä, joihin kuuluu mm. kaupunkiympäristön suunnittelusta huolehtiminen.

Keskeisten maankäytön prosessien pitkittämisen sijaan tulisi tarkastella mahdollisuuksia niiden sujuvoittamiseksi niin valmistelun kuin päätöksenteonkin osalta. Valtuustoaloitteen mukainen muutos pidentäisi merkittävästi suunnitteluprosessien kestoja ja lisäisi tarpeettomasti tarvittavan valmistelutyön määrää.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin kohdan 1 mukaan kaupunkiympäristölautakunta päättää yleis- ja asemakaavoituksen, liikenne- ja katusuunnittelun sekä muun maankäytön ohjaamisesta. Hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 1 momentin kohtien 2 ja 3 mukaan kaupunkiympäristölautakunta hyväksyy myös tietyt kriteerit täyttävät muut kuin vaikutukseltaan merkittävät asemakaavat ja niiden muutokset. Toimivallan siirtäminen valtuustolta lautakunnalle tietyt kriteerit täyttävissä asemakaavoissa ja asemakaavamuutoksissa on ollut tarkoituksenmukaista kaavaprosessin keventämiseksi ja sujuvoittamiseksi. Vaikutuksiltaan merkittävät yleiskaavat, asemakaavat ja niiden muutokset hyväksytään kuitenkin aina valtuustossa.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin kohdan 1 perusteella lautakunnalle kuuluvan maankäytön ohjauksen yleistoimivallan mukaisesti kaupunkiympäristölautakunnassa käsitellään

monenlaisia suunnittelua ohjaavia asiakirjoja kuten suunnitteluperiaatteita, kaavarunkoja, visioita ja kehittämisperiaatteita. Nämä ns. väli-
muodon suunnitelmat, jotka sijoittuvat yleiskaavatason ja asemakaava-
tason väliin, eivät ole juridisesti sitovia maankäytön suunnitelmia. Niillä
tulkitaan ja tarkennetaan valtuuston hyväksymän yleiskaavan mää-
räyksiä ja tavoitteita ja tätä kautta tulevan asemakaavoituksen reu-
naehtoja asukasvuorovaikutuksen, viranomaisyhteistyön ja lautakun-
nan poliittisen ohjauksen avulla. Kaupunkiympäristölautakunnan rooli
on toteuttaa valtuuston hyväksymää yleiskaavaa.

Kuntalain 136 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua
tai täytäntöönpanoa, kuten suunnitteluperiaatteita, ei saa tehdä oikai-
suvaatimusta eikä kunnallisvalitusta. Sillä, kuka tai mikä päättävä taho
on, ei ole merkitystä sen suhteen voiko päätöksestä valittaa vai ei,
vaan merkittävää on itse päätöksen sisältö tai vaikutukset.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ei sääntele suunnitteluperiaatteita tai niitä
koskevaa menettelyä, eikä näin ollen edellytä kunnilta tällaisten väli-
muodon suunnitelmien tekoa. Aiemmin suunnitteluperiaatteita laadittiin
Helsingissä valmistelun osana kokonaisuuden hahmottamiseksi, eikä
tätä vaihetta viety lainkaan päätöksentekoon. Suunnitteluperiaatteet on
kuitenkin todettu toimivaksi tavaksi ohjata laajempien alueiden mahdol-
lista vaiheittain etenevää asemakaavoitusta valtuuston hyväksymän
yleiskaavan määrittämässä puitteissa. Lisäksi niillä on merkitystä kaa-
voituksen sidosryhmien vuorovaikutuksessa ja yhteisymmärryksen ra-
kentamisessa hankalien suunnittelukysymysten ratkaisemisessa. Käy-
tännössä suunnitteluperiaatteiden vuorovaikutusprosessi Helsingissä
toteutetaan nykyisin samaan tapaan kuin kaavojen vuorovaikutus.

Suunnitteluperiaatteilla ei ole oikeudellista sitovuutta eikä niillä näin ol-
len ole asemakaavaa ohjaavaa oikeusvaikutusta samaan tapaan kuin
yleiskaavoilla. Laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryh-
dyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi oh-
jeena on kaikissa tapauksissa valtuuston hyväksymä yleiskaava, vaika
alueelle olisi hyväksytyt lisäksi suunnitteluperiaatteet. Suunnittelupe-
riaatteiden hyväksymisen jälkeen laaditaan ja hyväksytään myös ra-
kentamista ohjaava asemakaava. Suunnitteluperiaatteiden hyväksy-
mispäätöksessä on siis kyse aiempaa tarkentavasta suunnitelmasta,
joka toteuttaa valtuuston hyväksymää yleiskaavaa ja jota on tarkoitus
noudattaa tulevia päätöksiä valmisteltaessa. Välittömiä oikeusvaikutuk-
sia hyväksytyillä periaatteilla ei ole. Näin ollen periaatteiden hyväksy-
mispäätös lähtökohtaisesti koskee vain valmistelua ja sitä koskee kun-
talain 136 §:n mukainen valituskielto.

Merkittävät maankäyttöä muuttavat hankkeet edellyttävät monipolvisia
suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseja, joiden läpivienti vie usein yli

kymmenenkin vuotta. Toimivaltaisen toimielimen muuttaminen valtuustoaloitteessa esitetyllä tavalla pidentäisi entisestään prosessien läpimenoaikaa. Kaavoitus on vuorovaikutteinen prosessi, jota koskee osallisten lakiin perustuvat vuorovaikutus- ja valitusmahdollisuudet. Osalliset voivat antaa mielipiteen kaavasta jo heti valmistelun alussa ja lisäksi jättää muistutuksen kaavaehdotuksesta. Lisäksi kaavan hyväksymispäätöksestä voi tehdä kunnallisvalituksen hallinto-oikeuteen ja edelleen hakea valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Hankkeiden toteuttamiseen liittyy usein myös muita suunnittelun ja täytäntöönpanon tasoja, joihin osalliset voivat vaikuttaa tai valittaa päätöksestä, kuten katu- ja puistosuunnitelmat sekä rajatummin rakennusluvut.

Kaupunginhallitus tai pormestari voi ottaa kaupunginhallituksen käsiteltäväksi myös suunnitteluperiaatteita koskevat päätökset. Näin ei ole kuitenkaan koskaan toimittu. Erittäin toimivaksi sen sijaan on osoittautunut kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyihin liittynyt joustava käytäntö, jossa kaupunkiympäristötoimialan valmistelijat ovat tarvittaessa käyneet valtuustoryhmissä esittelemässä asiaa.

Helsingin kaupunkistrategia 2021 - 2025:

Helsingin kaupunkistrategian mukaan velvollisuutemme kaupunkilaisia kohtaan on hakea toimintaamme taloudellista tehokkuutta niin, että saamme kaupunkilaisten verovaroilla enemmän hyötyä kaupunkilaisille. Myös toimintatapamme tarvitsevat kehittämistä ja uudistamista.

Kaupunkistrategian kohdassa vastuullinen talous kestävän kasvun perustana todetaan lisäksi, että käynnistetään sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan. Haemme kaupungin menoihin liikkumavaraa pyrkimällä entistä kunnianhimoisemmin tehokkuuteen ja parempaan panostuotossuhteeseen kaupungin kaikessa omassa toiminnassa ja palvelutuotannossa. Tämä edellyttää hyvää johtamista samoin kuin kaupunkiorganisaation kehittymistä. Hallinnollisten rakenteiden tulee edistää, ei rajoittaa kaupungin tavoitteiden saavuttamista.

Strategian tavoitteiden mukaisesti maankäytön prosessien monimutkaistamisen sijasta tulisi tarkastella mahdollisuuksia prosessien sujuvoittamiseksi niin valmistelun kuin päätöksenteon osalta läpinäkyvyys ja valitusoikeudet huomioiden. Yhtenä tarkasteltavana lähtökohtana tulisi olla eri prosessien osien samanaikainen tai limittäinen edistäminen valmistelussa sekä päätöksenteossa ja valitusprosessien mahdollistaminen samanaikaisesti, jolloin nykyisin pitkälti lineaarisesti etenevä suunnitteluprosessi lyhenisi.

Helsingin tulisi myös pyrkiä vaikuttamaan alueidenkäyttölain valmisteluun siten, että tuleva laki mahdollistaisi kunnille sujuvat ja tarkoitukseenmukaiset maankäytön suunnitteluprosessit ja toisi liikkumavaraa siihen, mitkä suunnitteluinstrumentit tai käytännöt soveltuvat kulloiseenkin tilanteeseen. Merkittävät maankäytön ratkaisut voivat lisätä tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan ja kaupungin kehitys tulee turvata tältä osin myös tulevaisuudessa.

09.04.2024 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Rikhard Manninen, maankäyttöjohtaja, puhelin: 09 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi
Marja Piimies, asemakaavapäällikkö, puhelin: 09 310 37329
marja.piimies(a)hel.fi
Pasi Rajala, yleiskaavapäällikkö, puhelin: 09 310 20417
pasi.rajala(a)hel.fi
Tuomas Hakala, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 37205
tuomas.hakala(a)hel.fi
Tuuli Nikulin, lakimies, puhelin: 09 310 24652
tuuli.nikulin(a)hel.fi

7

V 11.9.2024, Valtuutettu Outi Alanko-Kahiluodon aloite lauttayhteystä Herttoniemenrannasta keskustaan

HEL 2024-000915 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Outi Alanko-Kahiluoto ja 36 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki selvittäisi mahdollisuutta käynnistää vesiliikenne Herttoniemenrannasta keskustaan Kulosaaren sillan remontin ajaksi.

Kaupunkiympäristön toimialan tekemän alustavan arvion mukaan lauttaliikenteen ei arvioida olevan tehokas joukkoliikenneneratkaisu eikä taloudellisesti kannattava keino ruuhkien ehkäisyyn Kulosaaren sillan peruskorjauksen aikana. Metron on tarkoitus liikennöidä normaalisti perusparannuksen aikana eikä HSL pidä perusteltuna luoda metron kanssa päällekkäistä liikennettä lautalla Herttoniemenrannan ja kanta-kaupungin välillä.

Vaikka vesiliikenne voikin tarjota osaltaan vaihtoehdon helpottamaan liikkumista Kulosaaren sillan uusimisen aikana, ehdotettu lauttayhteys ei näytä olevan laajasti Itä-Helsinkiä palveleva tai taloudellisesti kannattava ratkaisu, sillä järjestelyn kustannukset ovat suuret suhteessa vesiliikenteen mahdollistamaan matkustajakapasiteettiin. HSL:n mukaan lauttaliikenne olisi kustannustehoton joukkoliikenneyhteys, jolla ei säävutettaisi merkittäviä parannuksia Herttoniemenrannan ja keskustan välisen joukkoliikenteen kapasiteettiin.

Valtuustoaloitteen lisäksi lauttayhteyttä Herttoniemenrannasta keskustaan on ehdotettu OmaStadi -äänestyksessä. Kyseinen Omastadi-ehdotus poikkeaa valtuustoaloitteen ehdotuksesta siltä osin, että sen lauttayhteyttä on suunniteltu palvelemaan vapaa-ajan vesiliikennettä varsinaisen joukkoliikenneyhteyden sijaan. OmaStadi -ehdotus lauttayhteydestä Herttoniemenrannasta Kauppatorille on yhteiskehittämävaiheessa ja sille on varattu 300 000 euroa. Käynnistyneen yhteiskehittämävaiheen aikana selvitetään tarkemmin, miten OmaStadi-ehdotus voidaan toteuttaa, millaisella kalustolla kannattaa liikennöidä ja millaiset ovat vuorovälit.

26.08.2024

Asia/7

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ja HSL:n lausunnot. Esitys on lausuntojen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Outi Alanko-Kahiluodon aloite
- 2 HSL lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 16.04.2024 § 229

HEL 2024-000915 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Aloitteessa ehdotetaan, että Helsingin kaupunki selvittää mahdollisuuden käynnistää vesiliikenne Herttoniemenrannasta keskustaan Kulosaaren sillan remontin ajaksi remontista aiheutuvan ruuhkan ehkäisemiseksi.

Lauttayhteys Herttoniemenrannasta keskustaan

Kaupunkiympäristön toimiala on tehnyt alustavan arvion lauttayhteyden edellytyksistä ja vaikutuksista Herttoniemenrannasta keskustaan. Sen perusteella lauttaliikenteen ei arvioida olevan tehokas joukkoliikennetarkaisuna eikä se ole taloudellisesti kannattava keino ehkäistä ruuhkaa Kulosaaren sillan peruskorjauksen aikana.

Reittivaihtoehdot ja tehokkuus

Reittivaihtoehdoista tehokkaimmaksi arviointiin reitti Herttoniemestä Pohjoisrantaan Meritullintorille, jossa on jo vesiliikennöintilaituripaikka. Reitin pituus on noin 5 kilometriä, ja reitti kulkee monen eri nopeusrajoit-

tusalueen läpi. Reitillä on Kruunuvuorenrannan ja Palosaaren välisellä Kruunuvuorensillan rakennustöiden aikaisella yksityisellä kulkuväylällä työmaasillan kulkuaukko lähestymisalueineen. Tässä paikassa on nopeusrajoitus ja ohituskielto. Kesäsesongin aikana vesiliikenne siltatyömaa-alueella voi ajoittain ruuhkautua. Herttoniemenranta– Meritullintori-reitin ajoajaksi arvioidaan noin 40 - 45 minuuttia, joka on lähes kaksinkertainen aika verrattuna Kruunuvuorenrannan ja Meritullintorin välisen reitin aikaan.

Vesiliikenne tällä reitillä on mahdollista nykykalustolla vain kesäisin, sillä Helsingin vesialueella nykyisin liikennöivät, jääolosuhteissa toimivat alukset ovat jo kaikki käytössä muilla reiteillä. Lisäksi vesiliikenteessä tällä hetkellä käytettävien lauttojen matkustajakapasiteetti on pieni, eikä niiden avulla siksi pystytä tehokkaasti ehkäisemään ruuhkia.

Reitti palvelisi parhaiten vain Herttoniemenrantaa, sillä kävelyetäisyydellä laiturista on suhteellisen vähän asukkaita tai sinne saapuvia. Herttoniemenrannan bussilinja 81:n lisäksi muut lähialueen bussireitit eivät tue yhteyksiä laiturille eivätkä ne ole sellaisiksi helposti muutettavissa. Kulosaaren sillan käyttäjistä valtaosa tulee muualta kuin Herttoniemenrannasta tai Herttoniemestä.

Kustannusarvio ja hyödyt

Joukkoliikennöintitasoisen liikennöinnin järjestämisen kuluja voidaan arvioida pohjautuen Kruunuvuorenrannan lauttaliikenteen kustannustietoihin. Reittiliikenteen pitkän vuorovälin takia Herttoniemenranta–Meritulli-reitillä on tarve vähintään kahden aluksen liikennöintiin, mikä kaksinkertaistaa kustannukset. Alustavan arvion mukaan liikennöinti on mahdollista järjestää nykykalustolla huhtikuun puolesta välistä marraskuun puoleen väliin avovesikauden ajaksi.

Seuraavat, hyvin alustavat kustannusarviot pohjautuvat Kruunuvuorenrannan lautan kustannuksiin ja tämän reitin aikatauluun. Liikennöinnin bruttokustannus on yhdellä aluksella ja arviolta 1 tunnin 30 minuutin vuorovälillä Herttoniemenrannasta Meritullintorille noin 800 000 euroa vuodessa. Vaihtoehtoisesti kustannus on kahdella aluksella ja arviolta 45 min vuorovälillä noin 1 600 000 euroa vuodessa. Näin vesiliikenneyhteyden kustannukset suhteessa joukkoliikennejärjestelmästä syntyviin hyötyihin nähden ovat merkittävät.

Kruunuvuorensillan käyttöönotto ja väliaikaisten vesiliikenneerajoitusten poistuminen reitiltä parantavat jonkin verran reitin nopeutta. Samalla Kruunuvuorensillan mahdollistama liikenneyhteys pikaratikalla keskustasta Laajasaloon voi osaltaan vastata esitettyyn, Kulosaaren sillan remontista aiheutuvaan ruuhkan helpottamiseen tehokkaammin kuin lauttayhteys. Tavoitteena Kulosaarensillan uusimisen aikataulutuksessa on

aloittaa työt vasta Kruunuvuorensillan käyttöönoton jälkeen. Lopullinen aikataulu määräytyy kuitenkin Kulosaarensillan rakenteellisen kunnan seurannan ja sen pohjalta tehtävän tilannekuvan perusteella.

Valtuustoaloitteessa esitetty lauttayhteys Herttoniemenrannasta keskustaan on lähes vastaava OmaStadi-ehdotuksen kanssa. Tämä ehdotus menestyi äänestyksessä saaden riittävästi ääniä päästäkseen yhteiskehittämisvaiheeseen. Ehdotuksessa liikennöintiin on varattu 300 000 euroa. Loppukeväällä 2024 alkavan yhteiskehittämisvaiheen aikana selvitetään tarkemmin, miten OmaStadi-ehdotus voidaan toteuttaa, millaisella kalustolla kannattaa liikennöidä ja millaiset ovat vuorovälit.

Yhteenveto

Vaikka vesiliikenne voikin tarjota osaltaan vaihtoehdon helpottamaan liikkumista Kulosaaren sillan uusimisen aikana, ehdotettu lauttayhteys ei näytä olevan laajasti Itä-Helsinkiä palveleva tai taloudellisesti helppo ratkaisu, sillä järjestelyn kustannukset ovat suurehkot suhteessa vesiliikenteen mahdollistamaan matkustajakapasiteettiin.

Kaupunkiympäristölautakunta katsoi, että reitin tarpeellisuutta ja kustannuksia on tarkoituksenmukaista arvioida uudelleen kun omastadiäänestyksessä voittaneen lauttayhteyden toteutuksesta on saatu kokemuksia.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa.

Käsittely

16.04.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Otso Kivekäs: Lisätään lausuntoehdotukseen kappaleeksi 12: "Kaupunkiympäristölautakunta katsoo, että reitin tarpeellisuutta ja kustannuksia on tarkoituksenmukaista arvioida uudelleen kun omastadiäänestyksessä voittaneen lauttayhteyden toteutuksesta on saatu kokemuksia."

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

09.04.2024 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja

26.08.2024

Asia/7

Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Vili Tuomisto, projektinjohtaja, puhelin: 09 310 52606
vili.tuomisto(a)hel.fi

8

V 11.9.2024, Valtuutettu Elina Kauppilan aloite muistolaatasta äärioikeiston väkivallan uhrille

HEL 2024-001764 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Elina Kauppila ja 24 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Asema-aukiolle luodaan äärioikeiston väkivallasta muistuttava muistolaatta uusnatsin vuonna 2016 pahoinpitelemälle ja myöhemmin vammoihinsa menehtyneelle yksityishenkilölle.

Helsingin kulttuuriympäristöohjelman mukaisesti kaupunki edistää historiallisten kohteiden merkitsemistä seinälaatoin ja infotauluin sekä erilaisilla digitaalisilla ratkaisuilla. Kaupunki ei kuitenkaan toteuta henkilömuistomerkkejä itse vaan ne saadaan lahjoituksina. Kaupunki harkitsee tapauskohtaisesti, ottaako se yleisille alueille tai kaupungin omistamien rakennusten seiniin ehdotettavia muistomerkkejä vastaan.

Yleisillä alueilla, kuten aukiolla ja puistoissa, muistomerkin sijoituspaikka katsotaan yhdessä kaupungin kanssa. Rakennusten seiniin sijoitettavat muistolaatat ovat lahjoittajan ja rakennuksen omistajan välinen asia, eikä muistolaattaan tarvita rakennuslupaa. Helsingin taidemuseo HAM voi tarvittaessa antaa taiteellisen arvion ehdotettavasta teoksesta ja kaupunginmuseo neuvoo sisällön laatimisessa.

Aloitteessa ehdotetun muistolaattahankkeen edistämiseksi tarvitaan lahjoittajataho, joka suunnittelee ja toteuttaa muistolaatan Asema-aukiolle ja sitoutuu sen ylläpitoon. Näin on toimittu myös esimerkiksi holokaustin uhreista muistuttavien kompastuskivien kanssa, jotka on toteutettu yksityisin varoin.

Julkisille kaupunkialueille pystytettävät muistomerkit edellyttävät aina huolellista suunnittelua paitsi hankkeen toteuttamisvaiheen myös ylläpidon osalta. Ääriaatteisiin liittyvän väkivallan lisääntyminen on todellinen uhka. Nimenomaan tämän muistomerkin lähiympäristöön muodostuisi helposti julkisia kokoontumisia ja ilkivallan riski on huomattava, joten lahjoittajatahon tulee sitoutua muistolaatan kunnossapitoon. Jos tällainen lahjoittaja löytyy, kaupunki kannattaa ehdotettua muistolaattaa.

26.08.2024

Asia/8

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnot. Vastaus on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi vastauksen aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Elina Kauppilan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 23.04.2024 § 58

HEL 2024-001764 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Helsingin kulttuuriympäristöohjelman tavoitteiden mukaisesti historiallisten kohteiden ja kävely-ympäristöjen merkitsemistä seinälaatoin, infotauluin ja digitaalisin ratkaisuin edistetään resurssien mukaan. Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan, ja esittää sen sijoittamista ja sitoutuu muistomerkin hoitoon sekä ylläpitoon. Mikäli lahjoittajataho löytyy, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää muistolaattahanketta kannatettavana.

Ääriaratteet saavat globaalistikin kasvavaa kannatusta kuten aloitteen tekijät toteavat, eikä siihen liittyvän väkivallan lisääntymistä tule vähentää, kuten ei millään muullakaan tavalla perusteltua väkivaltaa. Nämä ovat konkreettisia ja todellisia uhkia. Lautakunta pitää muistolaattahanketta sen vuoksi kannatettavana.

Helsingin kaupunki on kuitenkin linjannut, että se ei maksa eikä toteuta muistomerkkejä tai -laattoja kaupungin yleisille alueille ja rakennusten seiniin, vaan ne saadaan lahjoituksina. Kaupunki harkitsee tapauskohtaisesti, ottaako se muistomerkin tai -laatan vastaan. Hyviä kokemuksia on saatu holokaustin uhreista muistuttavista kompastuskivistä, jotka on kustannettu yksityisin varoin.

Taiteellista arvoa arvioi tarvittaessa HAM Helsingin taidemuseo. Helsingin kaupunginmuseo voi neuvoa sisällön laatimisessa ja kaupunkiympäristön toimiala huolehtii teknisestä toteutuksesta.

Yleisillä alueilla, kuten Asema-aukiolla, muistomerkin sijoituspaikka katsotaan yhdessä kaupungin kanssa, ja teokselle tehdään sijoitusso-
pimus kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Rakennusten seiniin sijoitettavat muistolaatat ovat lahjoittajan ja rakennuksen omistajan välinen asia. Rakennuslupaa ei tarvita.

Lautakunta huomauttaa, että julkisille kaupunkialueille pystytettävät muistomerkit edellyttävät aina huolellista suunnittelua paitsi hankkeen toteuttamisvaiheen, myös jatkossa muistomerkkien hoidon ja ylläpidon osalta. Ilkivallan riski olisi nimenomaan tämän muistolaatan kohdalla todellinen. Muistomerkki olisi lisäksi toteutuessaan vahva symboli, jonka lähiympäristöön helposti muodostuisi julkisia kokoontumisia.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Käsittely

23.04.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä muutti ehdotustaan siten, että kappaleen 3 alusta poistetaan sana "poliittiset".

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus 1:

Esa Korkia-aho:

Poistetaan kappaleesta 2 lause:

Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan ja esittää sen sijoittamista esimerkiksi osaksi Asema-aukion kiveystä.

Ja korvataan ne seuraavasti:

Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan, ja esittää sen sijoittamista ja sitoutuu muistomerkin hoitoon sekä ylläpitoon.

26.08.2024

Asia/8

Kannattaja: Eeva Kärkkäinen

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Esa Korkia-ahon vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus 2:

Esa Korkia-aho:

Lisätään ja muokataan kappaleen 4 kaksi viimeistä lausetta seuraavaan muotoon:

Lautakunta ei siten kannata muistolaattahanketta tällaisenaan. Hyviä kokemuksia muistomerkeistä on kuitenkin saatu, esimerkiksi holokaustin uhreista muistuttavista kompastuskivistä, jotka on kustannettu yksityisin varoin.

Esa Korkia-ahon vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

09.04.2024 Pöydälle

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Juha Ahonen

Lisätiedot

Minna Sarantola-Weiss, tutkimuspäällikkö, puhelin: 09 310 36488
minna.sarantola-weiss(a)hel.fi
Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 09 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 26.03.2024 § 184

HEL 2024-001764 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Aloitteessa esitetään, että kaupunki toteuttaa Asema-aukiolle muistolaatan äärioikeiston väkivallan uhreille. Jimi Karttunen joutui vuonna 2016 uusnatsin pahoinpitelemäksi Asema-aukiolla ja kuoli myöhemmin saamiinsa vammoihin.

Helsingin kaupunki ei maksa ja toteuta muistomerkkejä ja -laattoja, vaan ne saadaan lahjoituksina kaupungin yleisille alueille ja rakennusten seiiniin. Kaupunki voi harkintansa mukaan ottaa muistomerkin tai -laatan vastaan. Mahdollisen taiteellisen arvion teoksesta antaa Helsingin taidemuseo HAM, mikäli sellaiseen on tarvetta.

26.08.2024

Asia/8

Yleisillä alueilla, kuten aukiolla ja puistoissa, muistomerkin sijoituspaikka katsotaan yhdessä kaupungin kanssa. Muistomerkillä tehdään sijoitussopimus kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Rakennusten seiniin sijoitettavat muistolaatat ovat lahjoittajan ja rakennuksen omistajan välinen asia sopimuksineen. Muistolaattaan ei tarvita rakennuslupaa.

Muistolaattahanke on kannatettava. Sen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan ja esittää sen sijoittamista esimerkiksi osaksi Asema-aukion kiveystä. Näin on toimittu Helsingissä myös holokaustin uhreista muistuttavien kompastuskivien kanssa.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Jussi Luomanen, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 38626
jussi.luomanen(a)hel.fi
Pia Rantanen, suunnitteluvastaava: 310 38812
pia.rantanen(a)hel.fi

26.08.2024

Asia/9

9

V 25.9.2024, Valtuutettu Sandra Hagmanin aloite vuoroasuvien koulukuljetukseen oikeutettujen lasten kuljetuksista molemmista kodeista

Pöydälle 19.08.2024

HEL 2024-001761 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Sandra Hagman ja 42 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki alkaa tarjota yhdenvertaisuuslain ja KHO:n päätöksen hengessä koulukuljetuksia myös koulukyytiin oikeutettujen lasten toisesta kotiosoitteesta.

Aloitteen perusteluissa viitataan yhdenvertaisuuslakiin ja korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätökseen KHO:2023:38, jonka mukaan kaupungilla oli velvollisuus järjestää koulukuljetus lapselle myös tämän toisesta kodista, jotta pystyttiin turvaamaan hänen yhdenvertainen mahdollisuutensa osallistua perusopetukseen.

KHO:2023:38 päätöksessä yhdenvertaisuusvaltuutettu painottaa, että vammaisuus ja vuoroasuminen aiheuttivat yhdessä epäedullisemmän aseman lapselle verrattuna vammaisiin yhdessä osoitteessa asuviin lapsiin tai vammattomiin vuoroasuviin. Tämä moniperustainen tarkastelutapa paljasti, että lapselle syntyy muihin lapsiin nähden hankaluus päästä kouluun aina toisen vanhemman luona asuessaan.

Yhdenvertaisuuslain 15§ mukaiset kohtuulliset mukautukset huomioidaan, jotta voidaan estää vuoroasuvien koulukuljetukseen oikeutettujen lasten joutuminen epäsuotuisampaan asemaan perhesuhteidensa takia. Lasten perusoikeuksia toteuttavien palvelujen saatavuudessa on myös huomioitava lapsen edun ensisijaisuus.

Lapsen oikeus maksuttomaan kuljetukseen koulumatkoilla vuoroasumistilanteissa on asia, jota koskeva lainsäädäntö on säilynyt ennallaan. Myöskään oikeuskäytäntö ei ole muuttanut vallitsevaa oikeustilaa tavanomaisissa tilanteissa. Asiassa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä oikeuskäytäntöä.

Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö eivät velvoita opetuksen järjestäjää järjestämään kuljetusta kummankin huoltajan luota tavanomaisissa tilanteissa.

Vammaisten lasten kohdalla kohtuullisten mukautusten tarve ratkaistaan jokaisessa yksittäistapauksessa erikseen yhdenvertaisuuslaissa edellytetyllä tavalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä aloitettu vuoroasumista koskeva valtakunnallinen selvitystyö tuonee tulevaisuudessa selkeyttä ja yhdenmukaisuutta vuoroasumista koskeviin käytäntöihin kunnallisten palveluiden näkökulmasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvitystyö on valmistumassa ja sillä voi olla mahdollisia vaikutuksia lainsäädännön uudistamiseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnalle esitellään ministeriön selvityksen valmistuttua selvityksen suosittelemat toimet. Samalla lautakunnalle tuodaan selvitys siitä, missä määrin yksilöllisiä mukautuksia on Helsingissä tähän mennessä tehty.

Aloitevastaus perustuu kasvatus- ja koulutuslautakunnalta ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalta saatuihin lausuntoihin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 ja 4 momentin mukaan kaupunginhallitus vastaa aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua ja esittää sen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 31.01.2024 Hagman Sandra Vuoroasuvien koulukuljetukseen oikeutettujen lasten kuljetukset molemmista kodeista
- 2 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto aloitteeseen HEL 2024-001761_

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 19.08.2024 § 459

26.08.2024

Asia/9

HEL 2024-001761 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

19.08.2024 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Paavo Arhinmäen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 11.06.2024 § 139

HEL 2024-001761 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Sandra Hagmanin ja 42 muun allekirjoittaneen valtuustoaloitteesta koskien vuoroasuvien koulukuljetukseen oikeutettujen lasten kuljetuksia molemmista kodeista.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lapsen oikeus maksuttomaan kuljetukseen koulumatkoilla vuoroasumistilanteissa on asia, jota koskeva lainsäädäntö on säilynyt ennallaan. Myöskään oikeuskäytäntö ei ole muuttanut vallitsevaa oikeustilaa tavanomaisissa tilanteissa.

Tällä hetkellä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ei ole myöskään varannut rahoitusta tähän asiaan eikä näin ollen voi tarjota lakia parempaa kuljetuspalvelua vuoroasumista koskien.

Vammaisten lasten kohdalla tuomioistuimissa (mm. KHO:2023:38) on arvioitu kunnan velvollisuutta huolehtia koulukuljetuksista kohtuullisin mukautuksin yksittäistapauksissa koskien vuoroasumista. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla huomioidaan oikeuskäytännössä linjatut kohtuullisiin mukautuksiin liittyvät vaatimukset kuljetuspäätöksiä tehtäessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö aloitteesta vuoroasumista koskevaa selvitystä on tehty elokuusta 2023 maaliskuuhun 2024 asti. Selvitystyötä

ministeriölle tekee Owal Group. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta on pyydetty tähän selvitystyöhön koulukuljetusten järjestämistä koskevia tietoja. Selvityksen sisältö ja mahdolliset jatkotoimenpiteet eivät ole toimialan tiedossa.

Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö

Perusopetuslaissa kunnan opetuksen järjestämisvelvollisuus on sidottu asumiseen (4 §). Opetus on järjestettävä siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä.

Oppilaan lähikoulu osoitetaan asuinosoitteen perusteella (6 §), jonka mukaan määräytyy myös oikeus 32 §:n mukaiseen koulumatkaetuu-teen.

Yhteishuoltajuudessa lapsen asuminen määräytyy lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain nojalla. Em. laki lähtee siitä, että lapsi asuu aina toisen vanhemman luona, vaikka käytännössä oleske- lu/tapaamisoikeusjärjestelyt voivat olla niin laajoja, että vaikuttaa siltä, että lapsi asuu kahdessa paikassa. (Laki lapsen huollosta ja tapaami- soikeudesta 7 § ja 9 §)

Lisäksi yhdenvertaisuuslain 15 §:ssä säädetään kohtuullisista mukau- tuksista vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.

Korkein hallinto-oikeus on kahdessa tapauksessa antanut ratkaisut oi- keudesta kuljetuspalveluihin vanhempien asuessa eri osoitteissa. Toi- sessa ratkaisussa oli kyse vammaisesta lapsesta.

KHO:n 2006:10 ratkaisun mukaan kunnalla ei ollut, lapsen oleskellessa sen vanhemman luona, jonka luona ei asu, velvollisuutta perusopetus- lain 32 §:n nojalla järjestää hänelle maksutonta koulukuljetusta tai myöntää hänen kuljettamistaan tai saattamistaan varten riittävää avus- tusta kunnan lapsen asuinosoitteen perusteella osoittamaan koulupaik- kaan.

KHO:n ratkaisun mukaan tämä ei loukannut perustuslain 16 §:n 1 mo- mentin mukaista oikeutta maksuttomaan perusopetukseen eikä lapsen oikeutta tavata sitä vanhempansa, jonka luona ei asu.

KHO:2023:38 ratkaisussa on arvioitu velvollisuutta kohtuullisiin mukau- tuksiin. Sen mukaan kunnan oli kohtuullisena mukautuksena järjestet- tävä vakavasti toimintarajoitteiselle oppilaalle kuljetus kummankin huol- tajan luota. KHO:n tulkinnan mukaan huoltajat asuivat niin lähekkäin, ettei tästä järjestelystä koituisi kohtuuttomia kustannuksia kunnalle.

26.08.2024

Asia/9

Lopuksi

Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö eivät velvoita opetuksen järjestäjää järjestämään kuljetusta kummankin huoltajan luota tavanomaisissa tilanteissa.

Vammaisten lasten kohdalla kohtuullisten mukautusten tarve ratkaistaan jokaisessa yksittäistapauksessa erikseen yhdenvertaisuuslaissa edellytetyllä tavalla.

Edellä todetun perusteella kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että asiassa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä oikeuskäytäntöä. Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että opetus- ja kulttuuriministeriön selvitystyö on valmistumassa ja sillä voi olla mahdollisia vaikutuksia lainsäädännön uudistamiseen.

Lautakunta edellyttää, että sille esitellään ministeriön selvityksen valmistuttua selvityksen suosittamat toimet. Samalla lautakunnalle tulee tuoda selvitys siitä, missä määrin yksilöllisiä mukautuksia on Helsingissä tähän mennessä tehty.

Käsittely

11.06.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisäys lausunnon loppuun:

”Lautakunta edellyttää, että sille esitellään ministeriön selvityksen valmistuttua selvityksen suosittamat toimet. Samalla lautakunnalle tulee tuoda selvitys siitä, missä määrin yksilöllisiä mukautuksia on Helsingissä tähän mennessä tehty.”

Kannattaja: Sini Korpinen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi yksimielisesti Petra Malinin vastaehdotuksen.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Niko Naukkarinen, suunnittelija, puhelin: 310 82346
niko.naukkarinen(a)hel.fi

10

Lainan myöntäminen Kiinteistösaakeyhtiö Paloheinän Palvelukeskukselle

HEL 2024-010312 T 02 05 03 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää myöntää talousarviokohdan 9 01 02 33, lainat kaupunkikonsernin yhteisöille, varoista 120 000 euron suuruisen lainan Kiinteistösaakeyhtiö Paloheinän Palvelukeskukselle seuraavin ehdoin:

Laina-aika: Laina on maksettava takaisin 6 kuukauden välein tapahtuvien tasalyhennyksin 10 vuoden kuluessa lainan nostosta.

Korko: Lainasta veloitettava korko on primäärilainoista perittävä korko, peruskorko + 0,35 %, kuitenkin vähintään 2 % (kaupunginvaltuusto 12.10.2005, 219 §).

Vakuus: Lainan vakuudeksi on pantattava kiinteistöön kiinnitettyjä panttikirjoja tai muuta kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston hyväksymää vakuutta.

Lisäksi sovelletaan kaupunginhallituksen 20.4.2015 tekemän päätöksen mukaisia velan yleisiä ehtoja.

Samalla kaupunginhallitus kehottaa kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston rahoitusyksikköä laatimaan tarvittavat laina-asiakirjat kaupunginhallituksen vahvistamien ehtojen mukaisesti.

Esittelijän perustelut

Kiinteistösaakeyhtiö Paloheinän Palvelukeskus on keskinäinen kiinteistösaakeyhtiö, joka omistaa ja hallinnoi Paloheinän kaupunginosassa sijaitsevaa kiinteistöä. Kiinteistösaakeyhtiö on kaupungin tytäryhtiö, jonka osakkeista kaupunki omistaa yhteensä 76,56 %. Kaupungin hallitsemisissa tiloissa toimivat terveystasema ja kirjasto. Yhtiön muita omistajia ovat Akrieer Oy, jonka tiloissa järjestetään pilates-toimintaa sekä Vakuutuskassa Railia Oy, jonka tiloissa toimii vakuutuskassa.

Kiinteistösaakeyhtiön hallitus on päättänyt ryhtyä palvelurakennuksen vesikaton korjaushankkeeseen sekä toteuttaa samassa yhteydessä muita rakennekorjauksia. Alustava kustannusarvio vesikaton osalta on noin 100 000 euroa ja muiden rakennekorjausten osalta noin 20 000 euroa. Yhtiön korjaushankkeen alkuvaiheen rahoitus järjestetään kaupungin myöntämällä tilapäisellä konsernitililimiitillä.

Kiinteistöosakeyhtiö Paloheinän Palvelukeskus hakee kaupungilta 120 000 euron suuruista lainaa rakennuksensa vesikaton kunnostushankkeen ja samassa yhteydessä toteutettavien muiden rakennekorjausten investointikustannuksiin. Lainaa esitetään myönnettäväksi primäärilainaehdoin kymmenen vuoden laina-ajalle.

Talousarvion kohdalla 9 01 02 33, lainat kaupunkikonsernin yhteisöille, on varaukset huomioiden käytettävissä 34 miljoonaa euroa.

Hallintosäännön 8. luvun 1 §, 13 k. mukaisesti (talousasiat) lainojen myöntämisestä päättää, ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, kaupunginhallitus.

Kuntalain 129 § ja valtioneuvosto

Kuntalain 129 §:n 1 momentin mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla.

Kiinteistöosakeyhtiö Paloheinän Palvelukeskus on kaupungin tytäryhtiönä velvollinen noudattamaan toiminnassaan kaupungin konserniohjetta sekä kaupungin antamaa konserniohjausta.

Kaupungin talouden tunnuslukujen perusteella voidaan todeta, että kaupungin lakisääteisten tehtävien hoitamisen tai talouden ei erittäin varovaisesti arvioituna voida katsoa vaarantuvan yhtiölle myönnettävän lainan vuoksi.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 (1) artiklan mukaan, jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Jotta valtioneuvostokäytäntö soveltuu, tuki tulee myöntää yritykselle. Yrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa tahoa eli tahoa, joka tarjoaa tavaroita tai palveluja markkinoilla (Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtioneuvoston käsitteestä 2016/C 262/01 (jäljempänä ”komission käsitetiedonanto”), kohdat 6-12).

Ennen lainan myöntämistä asiassa on tehty valtioneuvostokäytännön arviointi. Infrastruktuurin osalta mahdollisia tuensaajia voi olla muun muassa rakennuttaja/omistaja, toiminnanharjoittajat ja loppukäyttäjät (komission käsite-

tiedonanto, kohta 200). Tehdyssä valtioneuvoston esityksessä on otettu huomioon kaikki tunnistetut potentiaaliset tuensaajat: lainanottaja Kiinteistö Oy Paloheinän Palvelukeskus, sen omistajat ja muut toimijat, jotka käyttävät kiinteistön tiloja.

Kiinteistö Oy Paloheinän Palvelukeskuksen osalta on katsottu, ettei se harjoita sellaista taloudellista toimintaa, jolla olisi vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (komission käsitetiedonanto kohdat 6-12, 196).

Helsingin kaupungilla on hallinnoimassaan tilassa kirjasto, jonka toiminta on luonteeltaan ei-taloudellista (komission käsitetiedonanto, kohdat 6-12, 33-34). Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilojen hallinnoimassa tilassa on Paloheinän terveysasema. Tältä osin on katsottu, että Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilojen saama tuki ei ole valtiontukea, sillä se kohdistuu julkiseen terveydenhuoltoon eli ei-taloudelliseen toimintaan (komission käsitetiedonanto, kohdat 6-12, 23-25). Muiden osakkaiden ja heidän hallinnoimissa tiloissa toimintaa harjoittavien tahojen osalta on katsottu, ettei kukaan heistä harjoita sellaista taloudellista toimintaa, jolla olisi vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Edellä mainittujen tahojen osalta on arvioitu, että palveluita tarjotaan rajatulla alueella jäsenvaltiossa eikä toiminta todennäköisesti houkuttele asiakkaita toisista jäsenvaltioista. Heidän mahdollisesti saamalla tuella ei myöskään ole kuin korkeintaan marginaalinen vaikutus rajat ylittävien investointien ja sijoittautumisen edellytyksille (Komission käsitetiedonanto, kohdat 196-197).

Lainan myöntäminen Kiinteistö Oy Paloheinän Palvelukeskukselle ei sisällä SEUT 107(1) artiklassa tarkoitettua valtiontukea.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Keijo Härkönen, rahoitusasiantuntija, puhelin: 09 310 25656
keijo.harkonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Lainahakemus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote

Otteen liitteet

26.08.2024

Asia/10

Hakija

Esitysteksti

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Talous- ja suunnitteluosasto

11

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistuksen käynnistäminen

Pöydälle 19.08.2024

HEL 2024-008322 T 00 01 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistuksen käynnistämisestä.

Esittelijän perustelut

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus-muutoshanke lyhyesti

Muutoshankkeessa kehitetään, tehostetaan ja harmonisoidaan henkilöstöjohtamisen prosesseja vuosina 2025–2027. Näitä ovat muun muassa työsuhteen elinkaarenhallinta, henkilöstösuunnittelu ja rekrytointi, osaamisen kehittäminen ja onnistumisen johtaminen. Muutoshanke vapauttaa esihenkilöiden aikaa henkilöstön johtamiseen ja kohtaamiseen. Samoin datan laatu ja tiedolla johtamisen taso parantuu. Muutoshankkeella on kaupunkilaajuisia vaikutuksia kaupunkiorganisaation palveluihin, toimintaan, tietojärjestelmiin ja henkilöstöön.

Muutoshankkeessa uudistetaan henkilöstöjohtamisen digitaalinen alusta eli HR-kokonaisjärjestelmä. HR-kokonaisjärjestelmän ja käyttöönottopartnerin kilpailutus käynnistyy vuonna 2024 pohjautuen ohjausryhmän sekä ylimmän johdon erikseen katselmoimien tarve- ja vaatimusmäärittelyjen pohjalta.

Kansliapäällikkö antoi 12.10.2023 (§ 144) kaupunkiyhteisiä merkittäviä muutoshankkeita koskevan toimintaohjeen. Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus -muutoshanke noudattaa kyseistä toimintaohjetta. Toimintaohjeen mukaisesti hankkeen tavoitteiden mukaisten etenemistä seurataan ohjausryhmän lisäksi kansliapäällikön johtamassa operatiivisessa johtoryhmässä.

Vaiheistettu toteutus

Hankkeen alussa hankesuunnitelma ja siihen liittyvät päätöspisteet tarkennetaan ja päivitetään. Tarkennettu hankesuunnitelma sekä suunnitelman mukaiset kriittiset päätöspisteet hyväksytään ohjausryhmässä. Kriittisiä päätöspisteitä ovat mm. prosesseja ja toimintaa laajasti ohjaavat tarvemäärittelyt, hankintapäätökset sekä toteutusvaiheen käynnistys. Kriittiset päätöspisteet tuodaan tiedoksi vähintään neljännesvuosit-

tain tai tarpeen mukaan myös kansliapäällikön johtamaan operatiiviseen virkajohdon johtoryhmään.

HR muutoshankkeeseen liittyvä prosessien ja siihen liittyvän järjestelmän kehitystyö ja käyttöönotot toteutetaan kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa uudistetaan työsuhteen elinkaaren aikaiset henkilöstöjohtamisen prosessit ja luodaan esihenkilöille ja työntekijöille yhteinen käyttökokemus. Toteutuksen myötä Sarastia S365HR-järjestelmä keskittyy toimimaan palkanlaskentajärjestelmänä. Uusi tietojärjestelmä korvaa Sarastian esihenkilöiden ja työntekijöiden käyttöliittymän kokonaan. Muutoshankkeen toisen vaiheen aikana uudistetaan henkilöstösuunnittelun ja rekrytoinnin, perehdytyksen, oppimisen, onnistumisen johtamisen, osaamisen ja potentiaalin johtamisen ja palkitsemisen prosessit vieden niiden toiminnot uuteen kokonaisjärjestelmään. Toisen vaiheen myötä poistuvat nyt erilliset Helbit-, Onni- ja Oppiva-järjestelmät. Yhteistyötä ja sopimusta Sarastia Oy:n kanssa tulaaan uudistamaan hankkeen edetessä ja tarpeiden tarkentuessa.

Muutoshankkeen tavoitteet, hyödyt ja vaikutukset

Muutoshankkeella sujuvoitetaan, yksinkertaistetaan ja standardisoidaan henkilöstöjohtamisen prosesseja ja vapautetaan esihenkilöiden aikaa tiimien ja henkilöstön tukemiseen. Uudesta HR-kokonaisjärjestelmästä saatava kattava ja ajantasainen henkilöstötieto vastaa henkilöstöhallinnon strategisen suunnittelun ja tiedolla johtamisen tarpeisiin. Uusi HR-kokonaisjärjestelmä mahdollistaa prosessiautomaation ja herätteet sekä ajantasaisen raportoinnin ja edistyneen analytiikan.

Prosessi- ja toimintatapamuutosten tuotokset ja hyödyt

Uudistetut ja käyttäjälähtöiset työsuhteen prosessit sekä tehostavat esihenkilöjen henkilöstöhallintotyötä, vähentävät virheitä ja toistuvaa korjailua, että parantavat työntekijäkokemusta ja työnantajakuvaa. Esihenkilöiden arki helpottuu ja aikaa jää enemmän ihmisten tukemiseen henkilöstöhallintoon liittyvän manuaalisen työn vähentyessä.

HR-prosessien kehitys poistaa arviolta 50 manuaalilomaketta, vähentäen oleellisesti vanhanaikaiseen lomakekäsittelyyn sidottuja piilokustannuksia sekä manuaaliryöön virheherkkyyttä.

Teknologiamuutosten tuotokset ja hyödyt

Teknologista päällekkäisyyttä purkautuu vähentäen saman datan syöttämistä moneen kertaan. Ajantasainen ja moderni järjestelmä mahdollistaa prosessiautomaation, tekoälyn hyödyntämisen sekä herätteet ja ohjaavuuden.

Reaaliaikaiset raportit ja edistynyt analytiikka mahdollistavat tietoon perustuvan päätöksenteon ja johtamisen. Modernisoidulla henkilöstöjohtamisen järjestelmäympäristöllä tavoitellaan markkinoiden parhaiden, pilviteknologiaan pohjautuvien HR-palveluratkaisujen, mahdollistamaan teknologian skaalautuvuutta, tietoturvallisuutta sekä automaatiota.

Etenemissuunnitelma sekä resurssit

Muutoshanke etenee vaiheittain vuosien 2024–2028 aikana. Kaikki päätöspisteet hankkeesta tuodaan ohjausryhmään päätettäväksi. Lisäksi merkittävimmät ja laajavaikuttuisimmat päätöspisteet käsitellään kansliapäällikön johtamassa operatiivisessa ylimmän virkajohdon johtoryhmässä.

Vuonna 2024 suunnitelmassa on kilpailuttaa teknologia ja käyttöönottopartneri sekä sopia muutoshankkeen ensimmäisen vaiheen toimintaprosessimuutoksista. Lisäksi tarkennetaan lähestymistapaa HR-kokonaisjärjestelmän sisältöön, käyttöönottoon sekä uusittavien prosessien ja järjestelmän testaukseen. Muutoshankkeen ensimmäisessä vaiheessa HR-palvelussuhteen elinkaaren prosessit siirretään tehtäväksi uuteen HR-kokonaisjärjestelmään sekä suunnitellaan ja toteutetaan liittymä palkanlaskentajärjestelmään. Ensimmäisen vaiheen suunnittelu- ja kehitystyö jatkuu vuonna 2025 ja varsinainen tuotantoon siirtyminen tapahtuu 2026. Lisäksi vaiheen 1 aikana tuotetaan vaiheen 2 hankesuunnitelma.

Toisessa vaiheessa uudistetaan henkilöstöjohtamisen prosesseja, jotka integroidaan samaan HR-kokonaisjärjestelmään ja luovutaan erillisistä järjestelmistä kuten Onni, Oppiva ja Helbit. Uuteen järjestelmäalustaan siirtyviä henkilöstöjohtamisen prosesseja ovat henkilöstösuunnittelun ja rekrytoinnin, perehdytyksen, oppimisen, onnistumisen johtamisen, osaamisen ja potentiaaliohjauksen ja palkitsemisen prosessit. Kehitystyö tehdään vuonna 2027 ja käyttöönotto 2028.

Hankepäättökseen kohteena olevan hankesuunnitelman mukaan muutoshankkeen työskentelyyn osallistuu noin 150 projektihenkilöä. Henkilötyövuosimäärä ja roolit vaihtelevat etenemisvaiheen mukaan. Ohjausryhmän lisäksi merkittävien muutoshankkeiden hallintamallin mukaisesti hankkeen etenemistä, riskienhallintaa ja budjettia seurataan vähintään neljännesvuosittain tai aina tarpeen mukaan kansliapäällikön johtamassa operatiivisessa johtoryhmässä. Merkittävän muutoksen onnistumisen varmistamiseksi hankkeen suunnittelussa on varauduttu erityisen hyvin prosessin ja tätä tukevan uuden järjestelmän testaamiseen. Testaamiseen osallistuu arviolta noin 300 henkilöä (lähinnä esihenkilöitä ja HR - asiantuntijoita). Muutoshankkeen kokonaiskustannusarvio vuosien 2025–2027 aikana on n. 28 miljoonaa euroa.

Tunnistetut muutosohjelmaan liittyvät riippuvuudet

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus on erittäin resurssiriippuvainen toimialojen, liikelaitosten ja virastojen osaamisesta ja kyvykkyyksistä.

Muutoshankkeessa tehdään yhteistyötä kaupungin toimialojen, liikelaitosten ja kaupunginkanslian sekä muiden sisäisten ja ulkoisten toimijoiden kanssa.

Tunnistettuja keskeisiä kaupunkiyhteisiä merkittäviä liitännäisiä järjestelmäprojekteja ovat kaupunkiyhteiset dokumentinhallinta-, talouden muutoshanke (SAP S4 HANA) ja Asianhallinnan järjestelmäuudistus. Näitä seurataan ohjausryhmän lisäksi kaupunginkansliassa. Riippuvuuksia toimialakohtaisiin käynnissä oleviin hankkeisiin seurataan hankkeen ohjausryhmässä.

Muutosohjelman omistajuus ja ohjaus

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus-muutoshankkeen omistajana toimii kaupunginkanslian henkilöstöosaston henkilöstöjohtaja. Muutoshankkeen omistaja toimii asetetun ohjausryhmän puheenjohtajana.

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus-muutoshanketta edistetään kaupunkiyhteisten muutoshankkeiden hallintamallin (kansliapäällikkö 12.10.2023 § 144) mukaisesti. Muutoshanke raportoi etenemisestä ja kriittisistä päätöspisteistä ohjausryhmälle ja kansliapäällikön johtamalle kaupungin operatiiviselle virkajohdon johtoryhmälle. Kaupungin kanslian strategiasasto tukee kansliapäällikön nimeämien merkittävien muutoshankkeiden onnistumista pitämällä yllä kokonaiskuvaa strategisista tavoitteista, riskeistä ja muutosten hallinnasta sekä tuottamalla hankkeen omistajan kanssa yhteistyössä muutoshankkeista neljännesvuosittain koosteen kaupungin operatiivisen johtoryhmän käsittelyyn.

Päätösvalmistelu

Kaupunkiyhteisiä muutoshankkeita koskevan toimintaohjeen (kansliapäällikkö 12.10.2023 § 144) mukaan kaupunkiyhteinen muutoshanke asetetaan valmisteluvaiheen jälkeen kansliapäällikön, pormestarin tai kaupunginhallituksen päätöksellä hallintamallin mukaiseen hankesuunnitelmaan perustuen.

Hallintosäännön 12 luvun 1 §:n 4 kohdan mukaan kansliapäällikön toimivaltaan kuuluu kahta tai useampaa toimialaa käsittelevien työryhmien asettaminen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

26.08.2024

Asia/11

Lisätiedot

Petri Lumijärvi, henkilöstöjohtaja, puhelin: 09 310 22418
petri.lumijarvi(a)hel.fi

Liitteet

1 Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus hankesuunnitelma

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 19.08.2024 § 460

HEL 2024-008322 T 00 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

19.08.2024 Pöydälle

Asian aikana kuultavana oli henkilöstöjohtaja Petri Lumijärvi.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Petri Lumijärvi, henkilöstöjohtaja, puhelin: 09 310 22418
petri.lumijarvi(a)hel.fi

12

Vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintietuuden kriteerien tarkistaminen

HEL 2024-007926 T 11 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää tarkistaa kaupunginhallituksen päätöksessä 14.03.2022 § 205 määriteltyjä vähäpäästöisille ajoneuvoille asetettuja kriteereitä siten, että kaupunginvaltuuston 16.2.2011 § 31 hyväksymä vähäpäästöisten ajoneuvojen alennus voimassa olevista pysäköintimaksuista sekä asukas- ja yrityspysäköintitunnuksen lunastamismaksusta voidaan 1.1.2025 alkaen antaa ajoneuvolain (1090/2002) mukaisille ajoneuvoille seuraavien kriteerien täytyessä:

1. Täyssähkökäyttöiset henkilö- ja pakettiautot.
2. Täyssähkökäyttöiset L-luokan ajoneuvot (moottoripyörät, mopot, kolmi- ja nelipyörät sekä kevyet nelipyörät eli mopoautot).

Asukas- ja yrityspysäköintitunnusten osalta vähäpäästöisyysalennus koskee vain niitä ajoneuvoluokkia, joille tunnus myönnetään. Tarkistuksen myötä pysäköintietuuden piiristä poistuville ajoneuvoille pysäköintietuus on voimassa vuoden 2024 loppuun asti. Pysäköintietuutta ei myönnetä takautuvasti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus päätti vähäpäästöisten ajoneuvojen edistämisestä ja ympäristövyöhykkeen perustamisesta Helsinkiin 31.5.2010 § 697 ilmansuojelutyöryhmän ehdotuksen mukaisesti. Vähäpäästöisten henkilöautojen pysäköintietuus otettiin käyttöön huhtikuussa 2011. Täyssähkökäyttöiset mopoautot otettiin kriteerien piiriin kaupunginhallituksen päätöksellä 9.5.2011 § 476. Kriteerejä päätettiin tarkistaa kahden vuoden välein. Ensimmäinen tarkistus käsiteltiin ilmansuojelutyöryhmässä 24.4.2013 ja hyväksyttiin kaupunginhallituksen päätöksellä 9.6.2014 § 673. Toinen tarkistus käsiteltiin ilmansuojelutyöryhmässä 6.10.2016 ja hyväksyttiin kaupunginhallituksen päätöksellä 14.11.2016 § 1025. Kolmas tarkistus käsiteltiin ilmansuojelun ja meluntorjunnan työryhmässä 27.8.2019 ja hyväksyttiin kaupunginhallituksen päätöksellä 25.11.2019 § 807. Neljäs tarkistus käsiteltiin ilmansuojelun ja meluntorjunnan työryhmässä 10.11.2021 ja hyväksyttiin kaupunginhallituksen päätöksellä 14.03.2022 § 205. Ilmansuojelu- ja meluntorjuntatyöryhmä on tehnyt viidennen tarkistusesityksen, joka on pohjana nyt esitettäviin tarkistuksiin.

Muutokset aikaisempiin kriteereihin

Kriteerien tarkistusesityksessä muutos nykyisiin kriteereihin on CO₂-päästörajan asettaminen aiemman 50 g/km (WLTP-päästömittausmenetelmä) sijaan 0 g/km. Käytännössä tämän kriteerin täyttävät ajoneuvot ovat täyssähköautoja. Muutos noudattelee kaupunginhallituksen päätöksen 14.03.2022 § 205 linjausta, jonka mukaan vähäpäästöisten ajoneuvojen kriteereiden hiilidioksidiraja kiristyy markkinatilanteen mukaisesti kohti täyssähkövaatimusta.

Perustelut

Kaupunginhallituksen päätöksessä 14.03.2022 § 205 linjattiin, että vähäpäästöisten ajoneuvojen kriteereiden hiilidioksidiraja kiristyy markkinatilanteen mukaan kohti täyssähkövaatimusta. Ladattavien hybridien rajaaminen pois pysäköintialennuksen piiristä on perusteltua, koska kaupunki ei voi niiden osalta todentaa todellisia ajonaikaisia päästöjä. CO₂-rajan kiristäminen päästötasolle 0 g/km eli täyssähkövaatimukseen on perusteltua Helsingin ilmastotavoitteiden, ilmanlaatu- ja meluntorjuntatavoitteiden, sähköautomarkkinan viimeaikaisen kehityksen sekä pysäköintialennuskannustimen ohjaavuuden myötä.

Helsingin kaupunkistrategiassa 2021–2025 liikenteen sähköistyminen on nostettu tärkeään rooliin kaupungin kiristyneen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa. Kaupunkistrategian ja Hiilineutraali Helsinki 2030 -päästövähennysohjelman tavoitteena on polttomoottoriautojen määrän väheneminen kaupunkialueella. Kaupungin arvioiden sekä kaupungin tilaaman selvityksen (2023) mukaan liikenteen päästövähennysten kannalta tehokkaita toimia olisivat esimerkiksi päästörajotusvyöhykkeet ja siirtymäajan jälkeen luopuminen ilmastopäästöjä tuottavasta henkilöautoliikenteestä. Pysäköintimaksujen vähäpäästöisyysalennuksen kriteereiden kiristäminen täyssähkövaatimukseen ohjaa voimakkaammin kohti kaupungin ilmastotavoitteita.

Ladattavien hybridien rajaaminen pois pysäköintialennukseen oikeuttavista vähäpäästöisyyskriteereistä tukee myös kaupungin ilmansuojelu- ja meluntorjuntatavoitteita. Täyssähköön ohjaaminen on tehokkaampaa sekä pakokaasupäästöjen että ajoneuvoista aiheutuvan moottorimelun vähentämisen näkökulmasta.

Täyssähköisten ajoneuvojen markkinat ovat kehittyneet viime vuosina ennätysellisesti, ja tämän kehityksen on arvioitu jatkossa entisestään kiihtyvän. Vuonna 2023 täyssähköautojen osuus ensirekisteröinneistä ylitti ensimmäistä kertaa ladattavien hybridien osuuden. Suomessa kaikkien ladattavien autojen markkinaosuus ensirekisteröinneistä oli 54 % vuonna 2023. Täyssähköautojen osuus kaikista ensirekisteröinneistä koko maassa oli lähes 34 %. Helsingissä ladattavien autojen yhteiso-

suus ensirekisteröinneistä vuonna 2023 oli noin 64 %. Täyssähköautojen osuus kaikista ensirekisteröinneistä oli noin 38 %. Kokonaisuudessaan ladattavien autojen osuus Helsingin ajoneuvokannassa on kasvanut lähes 17 prosenttiin (joulukuun 2023 tilanne). Täyssähköautojen osuus Helsingin autokannasta oli vuoden 2023 lopussa lähes 7 %, kun vielä vuoden 2021 lopussa vastaava luku oli 2 %.

CO₂-päästörajan kiristämisen myötä pysäköintietuuden piiristä poistuisi noin 9 800 ajoneuvoa (helmikuun 2024 tilanne). Etuuden piirissä olevien ajoneuvojen määrä on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Tällä hetkellä alennus on myönnetty noin 27 500 ajoneuvolle (helmikuun 2024 tilanne), kun vuonna 2021 alennuksen piirissä oli noin 19 000, vuonna 2019 noin 15 000 ja vuonna 2017 noin 2 900 ajoneuvoa. Vähäpäästöisyyskriteereitä on näin syytä kiristää myös kannustimen ohjaavuuden kannalta.

Pysäköinnin vähäpäästöisyyskriteerien kiristäminen kasvattaa kaupungin pysäköinnin maksutuloja. Karkean arvion mukaan muutoksen seurauksena asukas- ja yrityspysäköintitunnusten vuosittainen maksutulo kasvaa noin 1,4 % eli 170 000 euroa (alv 0 %). Vyöhykepysäköinnin maksutulo kasvaa noin 2,7 %, mikä vuositasona tarkoittaa noin 540 000 euroa (alv 0 %). Oletuksena laskelmissa on, että asukas- ja yrityspysäköintitunnusten sekä vyöhykepysäköinnin osalta vähäpäästöisten osuus tunnuksista tai maksutulosta vähenee samassa suhteessa kuin pysäköintietuuden piiristä poistuu ajoneuvoja.

Täyssähköautojen pienemmät käyttökustannukset tasoittavat hintaeroa suhteessa polttomoottoriautoihin, vaikka sähköautot ovatkin vielä keskimäärin kalliimpia kuin polttomoottoriautot. Markkinoiden kehittyessä sähköautojen hinnat ovat jo taittuneet laskuun, ja niiden ennustetaan edelleen laskevan. Tulevaisuudessa myös käytettyjen sähköautojen markkinan on ennustettu kasvavan ja käytettyjenkin sähköautojen hintojen laskevan.

Kaupunki valmistautuu sähköisten ajoneuvojen kasvavaan määrään muun muassa kaupungin latausverkostoa kehittämällä. Kaupunginhallituksessa 24.10.2022 hyväksytyssä Helsingin pysäköintipolitiikassa on toimenpiteenä laatia toimenpidekokonaisuus sähköautoiluinfran vahvistamiseksi. Vuoden 2023 aikana kaupunki rakennutti noin 140 latauspistettä yli 50 eri sijaintiin. Lähitulevaisuudessa sähköautojen latauspisteiden määrän kasvua vauhditetaan huomattavasti. Lisäksi kaupungissa on kaupallisten toimijoiden ylläpitämiä latauspisteitä muun muassa kauppakeskuksissa ja pysäköintilaitoksissa sekä yksityisiä latauspisteitä esimerkiksi taloyhtiöissä ja yrityksillä.

26.08.2024

Asia/12

Vähäpäästöisiä ajoneuvoja koskevat kannustimet on tarkoitettu väliaikaisiksi, ja tulevaisuudessa pysäköintimaksujen alennus tulee poistumaan myös täyssähköajoneuvojen osalta. Kaupunki kannustaa jatkossa muilla keinoin siirtymää päästöttömään liikenteeseen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

13

Helsingin arkkitehtuuriohjelma

Pöydälle 19.08.2024

HEL 2024-003856 T 00 01 01

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy liitteenä olevan Helsingin arkkitehtuuriohjelman ja sen 28 toimenpidettä.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Arkkitehtuuripoliittiset ohjelmat linjaavat rakennetun ympäristön laatua ja tarjoavat työkaluja arkkitehtuurin yhteiskunnallisen roolin vahvistamiseen. Suomi on kansainvälisesti ollut pioneeri ensimmäisellä vuonna 1998 julkaistulla ohjelmallaan. Valtakunnallinen ohjelma ” [Kohti kestäväää arkkitehtuuria – Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022 - 2035](#)” on hyväksytty valtioneuvoston kansliassa vuonna 2022.

Myös suomalaiset kaupungit ja kunnat ovat 2000-luvulta alkaen tehneet omia ohjelmiaan. Helsingin kaupunkistrategiassa 2021–2025 linjataan, että tällä strategiakaudella viedään päätökseen Helsingin arkkitehtuuriohjelma.

Laadukas arkkitehtuuri ja julkisen kaupunkitilan suunnittelu lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja Helsingin vetovoimaa. Arkkitehtuurin keinoin ratkotaan myös yhteiskunnallisia haasteita. Helsingin arkkitehtuuriohjelma on keskustelunavaus arkkitehtuurin merkityksestä Helsingissä ja työkalu sen edelleen kehittämiseksi.

Ohjelma on valmisteltu yhteistyössä kaupungin kaikkien toimialojen kesken. Valmistelutyö käynnistyi taustamateriaalin keruulla edellisellä valtuustokaudella. Tämän jälkeen teemoja ja tavoitteita on täydennetty ja tarkistettu kaupunkistrategian 2021 - 2025 mukaisiksi, toimintaympäristön muutokset huomioiden.

Arkkitehtuuriohjelman keskeiset tavoitteet

Arkkitehtuuriohjelman mukaan Helsinki on paikka, joka tarjoaa oivaltaa, ihmisten tarpeisiin vastaavaa arjen arkkitehtuuria. Helsinki rakentaa laadukasta julkista kaupunkitilaa ja hyvää elinympäristöä kaikille helsinkiläisille.

Arkkitehtuuri on Helsingille yksi keino nostaa alueiden imagoa ja ehkäistä syrjäytymistä. Kaupunginosaia kehitetään niiden ominaispiirteiden pohjalta. Julkiset rakennukset ovat alueidensa käyntikortteja.

Arkkitehtuuriohjelmassa linjataan, että kaupunki toteuttaa vastuullisesti korkeatasoista arkkitehtuuria, ja käyttää resursseja taitavasti. Kaupunki toteuttaa arkkitehtuurissaan oivaltavia kohteita, jotka ovat ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä.

Ohjelmassa todetaan, että Helsinki on kaupunki, joka vaalii ainutlaatuista lähiluontoaan, puistojaan ja merellisyyttään, ja tunnistaa niiden vaikutukset hyvinvointiin ja kaupungin kukoistukseen. Helsinki on kaupunki, joka valjastaa arkkitehtuurin ja rakentamisen osaksi ilmastokriisin ratkaisua ja siihen sopeutumista. Helsinki pitää huolta rakennuksistaan sekä korjaa ja uudistaa niitä taitavasti. Uudisrakentaminen tehdään resurssiviisaaksi ja vikasietoiseksi.

Arkkitehtuuriohjelmassa otetaan kantaa myös arkkitehtuuriin liittyvään viestintään ja osallisuuteen. Ohjelmassa todetaan, että Helsinki kehittää keinoja päästä arkkitehtuuriohjelman tavoitteisiin monipuolisen osallisuuden, uusien suunnittelumetodien ja arkkitehtuurista viestimisen avulla.

Arkkitehtuuriohjelman toimeenpano ja seuranta

Ohjelma viitoittaa Helsingin kaupungin toimintaa ja kutsuu samalla myös muita tahoja vaalimaan laadukasta arkkitehtuuria.

Ohjelmassa on 28 toimenpidettä tavoitteisiin pääsemiseksi. Arkkitehtuuriohjelman toimeenpano on koko kaupungin yhteinen asia. Helsinki nivoo arkkitehtuuriohjelman toteutuksen osaksi kaupungin suunnitteluprosesseja ja ohjelmia. Uusia toimintamalleja pilotoidaan käynnistyvissä hankkeissa ja kokeiluissa.

Ohjelman ensimmäinen seuranta sekä ehdotus sen järjestämisestä jatkossa tuotetaan osana seuraavan kaupunkistrategian valmistelua.

Lopuksi

Käsitellessään kaupunginhallitukselle tehtävää esitystään, kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi viisi vastaehdotusta, jotka on sisällytetty liitteenä olevaan arkkitehtuuriohjelmiaan.

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on päättää asioista, joita ei ole säädetty tai määrätty muulle kaupungin toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle.

Esittelijä

26.08.2024

Asia/13

Lisätiedot

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Anna Villeneuve, erityisasiantuntija, puhelin: 09 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin arkkitehtuuriohjelma

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta
Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 19.08.2024 § 463

HEL 2024-003856 T 00 01 01

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

19.08.2024 Pöydälle

Asian aikana kuultavana oli designjohtaja Hanna Harris. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Anna Villeneuve, erityisasiantuntija, puhelin: 09 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 07.05.2024 § 257

26.08.2024

Asia/13

HEL 2024-003856 T 00 01 01

Esitys

Kaupunkisuunnittelulautakunta esitti kaupunginhallitukselle liitteenä 1 olevan Helsingin arkkitehtuuriohjelman ja sen toimenpiteiden hyväksymistä.

Käsittely

07.05.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asian aikana kuultavina olivat designjohtaja Hanna Harris ja yksikön päällikkö Taika Tuunanen. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus 1:

Otto Meri: Poistetaan liitteestä 1 sivulta 12 kohta: Asumisen kohtuuhintaisuus on tärkeää varmistaa ja tilalle: Riittävä asuntotuotanto on tärkeää varmistaa.

Kannattaja: Tarik Ahsanullah

Vastaehdotus 2:

Otto Meri: Poistetaan liitteestä 1 sivulta 12: Kaupungin asuntotuotannossa ei tehdä ikkunattomia asuinhuoneita, eikä Helsinkiin rakenneta alle 20 neliön miniasuntoja.

Kannattaja: Tarik Ahsanullah

Vastaehdotus 3:

Otto Meri: Poistetaan liitteestä 1 sivulta 40: Tontinluovutuksessa voidaan suosia toimijoita, jotka sitoutuvat järjestämään arkkitehtuurikilpailun.

Kannattaja: Tarik Ahsanullah

Vastaehdotus:

Katri Penttinen: Lisätään liitteeseen 1 kohtaan 5.5. toimenpide 1 loppuun: "Samoin kehitetään ratkaisuja, mitkä tukevat seniori-ikäisten hyvää elämää ja omatoimisuutta."

Kannattaja: Tarik Ahsanullah

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Katri Penttisen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus:

Tarik Ahsanullah: Muutetaan liitteeseen 1 kohta 2.3.2 muotoon: "Hel-

26.08.2024

Asia/13

sinki selvittää asuntorakentamisen laatuohjauksen kehittämistä. Laatuohjauksella ei lähtökohtaisesti tiukenneta kaavamääräyksiä. Laatuohjausta tehdään myös yhteistyössä markkinatoimijoiden kanssa ja siihen panostetaan erityisesti rakennuslupavaiheessa."

Kannattaja: Risto Rautava

Vastaehdotus 1:

Saana Rossi: Lisätään liitteeseen 1 johdantoon maininta maisema-arkkitehtuurista: "Arkkitehtuurin ja maisema-arkkitehtuurin keinoin ratkotaan myös yhteiskunnallisia haasteita."

Kannattaja: Sami Kuusela

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Saana Rossin vastaehdotuksen 1 mukaan muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus 2:

Saana Rossi: Lisätään liitteeseen 1 kohtaan 2 luvun introon maininta pihoista: "Laadukas helsinkiläinen arkkitehtuuri on kaikille kaupunkilaisilla tarkoitettuja toimivia, kestäviä ja kauniita rakennuksia: kirjastoja, kouluja, päiväkoteja, uimahalleja ja koteja sekä näiden toimintoja tukevia pihoja."

Kannattaja: Sami Kuusela

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Saana Rossin vastaehdotuksen 2 mukaan muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus 3:

Saana Rossi: Lisätään liitteeseen 1: Lukuun viisi lisätään omaehtoista kaupunkikulttuuria kuvaava toimenpide. Nyt vuorovaikutteisuutta kuvaavan luvun toimenpiteet ovat hyvin kaupunkivetoisia.

Lisäys lukuun 5: "Kaupunki mahdollistaa omaehtoisen kaupunkikulttuurin ja asukastoiminnan näkymisen kaupunkikuvassa. Mahdollisuuksista ottaa aktiivista roolia oman lähiympäristön kehittämisestä viestittää saavutettavasti."

Kannattaja: Sami Kuusela

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Saana Rossin vastaehdotuksen 3 mukaan muutetun ehdotuksen.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Otto Meren vastaehdotuksen 1 mukaisesti muutettuna

26.08.2024

Asia/13

Jaa-äännet: 8

Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Otso Kivekäs, Sami Kuusela, Tuomas Nevanlinna, Kalle Pusa, Saana Rossi, Anni Sinnemäki

Ei-äännet: 4

Tarik Ahsanullah, Otto Meri, Mika Raatikainen, Risto Rautava

Tyhjä: 1

Katri Penttinen

Poissa: 0

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä esittelijän ehdotuksen äänin 8-4 (1 tyhjä).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Otto Meren vastaehdotuksen 2 mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 7

Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Otso Kivekäs, Sami Kuusela, Tuomas Nevanlinna, Saana Rossi, Anni Sinnemäki

Ei-äännet: 6

Tarik Ahsanullah, Otto Meri, Katri Penttinen, Kalle Pusa, Mika Raatikainen, Risto Rautava

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä esittelijän ehdotuksen äänin 7-6.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Otto Meren vastaehdotuksen 3 mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 8

Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Otso Kivekäs, Sami Kuusela, Tuomas Nevanlinna, Kalle Pusa, Saana Rossi, Anni Sinnemäki

Ei-äännet: 4

Tarik Ahsanullah, Otto Meri, Katri Penttinen, Risto Rautava

Tyhjä: 1

Mika Raatikainen

26.08.2024

Asia/13

Poissa: 0

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä esittelijän ehdotuksen äänin 8-4 (1 tyhjä).

4 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Tarik Ahsanullahin vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äänet: 1

Tuomas Nevanlinna

Ei-äänet: 11

Tarik Ahsanullah, Eveliina Heinäluoma, Otso Kivekäs, Sami Kuusela, Otto Meri, Katri Penttinen, Kalle Pusa, Mika Raatikainen, Risto Rautava, Saana Rossi, Anni Sinnemäki

Tyhjä: 1

Mia Haglund

Poissa: 0

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä Tarik Ahsanullahin vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 11 - 1 (1 tyhjä).

23.04.2024 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Hanna Harris, designjohtaja, puhelin: 09 310 27932
hanna.harris(a)hel.fi

Taika Tuunanen, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 22289
taika.tuunanen(a)hel.fi

14

Lausunto valtiovarainministeriölle valtion aluehallinnon uudistamista koskevasta lainsäädäntöhankkeesta

HEL 2024-009158 T 03 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa valtiovarainministeriölle seuraavan lausunnon:

Nyt lausunnolla oleva lainsäädäntöesitys käsittelee suurinta valtion aluehallinnon uudistusta sitten vuoden 2010, jolloin perustettiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja aluehallintovirastot. Valtion aluehallintouudistuksessa aluehallintovirastot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lopetetaan, perustetaan kymmenen elinvoimakeskusta ja uuteen valtakunnalliseen lupa-, ohjaus- ja valvontavirastoon (VALO) yhdistetään sosiaalialan lupa- ja valvontavirasto Valvira, aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ympäristövastuualueen tehtävistä pääosa. Aluehallintouudistuksessa aiotaan tehdä myös tehtäväsiirtoja muihin virastoihin kuten Kilpailu- ja kuluttajavirastoon, Ruokavirastoon ja Liikenne- ja viestintävirastoon.

Lausuntopyynnössä kommentteja on pyydetty toimittamaan yksilöidysti kolmeen osioon (A, B ja C) ja osioihin liittyviin lukuihin ja pykäliin. Lisäksi on pyydetty toimittamaan alla oleva tiivistelmä lausunnon päähuomioista osioon D.

Yhteenvedona Helsingin kaupunki toteaa seuraavaa:

Helsingin kaupunki kannattaa lähtökohtaisesti aluehallintouudistusta ja erityisesti lupien ja investointipäätösten keskittämistä uuteen virastoon ja yhden luukun toimintamallin edistämistä.

Perustettavan lupa- ja valvontaviraston päätoimipaikan tulee olla Helsingissä. Uudellamaalla pitää olla oma elinvoimakeskus, ja keskuksen resurssien tulee olla suhteutettuna alueen yritys- ja asukasmäärään.

Helsingin kaupunki painottaa, että uudistus ei saa muuttaa valtion ja kuntien viranomaistehtävien toimivaltuuksia eikä esimerkiksi kuntien kaavoitusmonopolia.

Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että uudistuksessa syntyy erittäin vahva valtakunnallinen, keskusjohtoinen lupatoimija. Toimintamallin toimivuutta pitää seurata.

Osa aluehallintouudistuksen kokonaisuudesta vaatii jatkotarkastelua. Erityisesti aluehallintouudistuksessa perustettavien elinvoimakeskusten toimivaltaa ja tehtäviä tulee edelleen selkeyttää.

Elinvoimakeskusten osalta ehdotetun säätelyn suhdetta aluekehittämissä määriteltyyn aluekehittämisen suunnittelujärjestelmään tulee avata. Esityksessä on kohtia, joissa eri toimijoiden roolit ja rajapinnat aluekehittämisessä ja elinvoiman edistämässä ovat epäselviä. Näitä on tarpeen tarkentaa.

Kaupungit ovat merkittäviä toimijoita alueiden ja koko maan kestävä kehityksen, kasvun ja kilpailukyvyn, asukkaiden hyvinvoinnin ja työllisyyden sekä elinympäristön laadun näkökulmista. Voimassa olevan aluekehittämislain mukaan aluekehittämisestä vastaavat kunnat ja maakuntien liitot. Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että aluehallintouudistuksen ohjaus- ja valmisteluryhmissä ei ole ollut kuntien edustusta.

Helsingin kaupunki korostaa, että aluehallintouudistuksessa on hyvä mahdollisuus norminpurkuun ja yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen samalla, kun varmistetaan yrityspalvelujen ja erilaisten lupaprosessien sujuvuus ja ennakoitavuus. On tärkeää, että hakemusten käsittelyaikoja ja maksatuspäätosprosessien pituutta seurataan.

Mittavalla uudistuksella on riskejä liittyen esimerkiksi tietojärjestelmiin, osaamisen säilyttämiseen ja vielä osin epäselviin toimivaltarajoihin. Uudistuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota riskien hallintaan ja jatkuvuussuunnitteluun.

Osio A (Tehtävien uudelleen organisointi)

Lupa- ja valvontavirastoa koskevat ehdotukset (kohta 1)

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1?

Kyllä.

Ehdotukset ja niiden vaikutukset (Luku 4)

Hallitusohjelman mukaan aluehallintouudistuksen tärkein ajuri on vihreälle siirtymälle tärkeiden investointien vauhdittaminen. Uudistuksen mittakaava on kuitenkin paljon laajempi, koska valmistelussa on tarkasteltu muitakin viranomaistoimintoja.

Suomeen on suunnitteilla 50 miljardin edestä investointihankkeita, mutta usein moni investointisuunnitelma jää toteutumatta. Uusien ulkomaisten investointien määrä on tippunut vuoden 2021 jälkeen joka vuosi. Ulkomaisten investointien saantiin vaikuttavat monet asiat kuten

panostukset tutkimukseen, kehitykseen ja koulutukseen, puhtaan sähkön saatavuus, koronapandemian myötä kiihtynyt globaali valtiontukikilpailu, korkotaso ja suomalaisten lupaprosessien kesto.

Helsingin kaupunki kannattaa lupatoimintojen keskittämistä ja yhden luukun mallia. Investointien edistämiseksi hallituksen tulee kuitenkin tarkastella myös muita keinoja. Nyt kyseessä olevassa esityksessä on tarkasteltu investointipäätösten vauhdittamista vain esitetyllä virastouudistuksella.

Ympäristöhallinnon ja sosiaali- ja terveydenhallinnon osalta viranomaisrakenteen muuttuisi, kun valtion lupa- ja valvontatehtävät kuuluisivat ehdotuksen mukaisesti samalle valtakunnalliselle viranomaiselle.

Viimeistään hyvinvointialueuudistuksen myötä on tarkoituksenmukaista, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen valvonta siirretään yhdelle valtakunnalliselle viranomaiselle. Eri aluehallintovirastoilla on ollut toisistaan eroavia tulkintoja lainsäädännön ja asetusten vaatimuksista esimerkiksi luvituksessa ja valvonnassa, eivätkä ne ole olleet perusteltavissa alueellisilla eroilla. Myös resurssit voidaan jakaa tasaisemmin ja joustavammin, kun henkilöstö työskentelee yhden työnantajan palveluksessa.

Helsingin kaupunki arvioi, että lupatoimintojen ja valvonnan keskittämisen hyvinä puolina ovat viranomaisten tulkintaerojen väheneminen, hakijoiden yhdenmukaisempi kohtelu ja odotettu vihreän siirtymän nopeutuminen. Yhden valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston malli vähentäisi sitä, että eri viranomaiset vallittaisivat toistensa päätöksistä. Samaa aikaan se saattaa johtaa kuitenkin siihen, että sama viranomainen voi sekä myöntää päätöksen että valittaa siitä (lupa- ja valvontaviraston tehtävinä olisivat lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus-, lupa-, rekisteröinti- ja valvontatehtävät sekä yleisen edun valvonta). Helsingin kaupunki pitääkin tärkeänä, että mikäli malliin päädytään, tulee sen toimivuutta ja oikeusturvan toteutumista arvioidaan säännöllisesti eri näkökulmista.

Jatkossa ympäristölainsäädäntöön perustuvat yleisen edun valvontatehtävät kuuluisivat lupa- ja valvontavirastolle. Tehtävät osoitettaisiin ympäristöosastolla erilliselle yksikölle, jolla olisi yleisen edun valvontatehtävässään itsenäinen ratkaisovalta. Yksikön riippumattomuus ja puolueettomuus näissä tehtävissä on turvattava eikä yksikölle saa antaa sellaisia muita tehtäviä, jotka voivat vaarantaa näiden tehtävien asianmukaisen hoitamisen ja riippumattomuuden.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (luku 8)

Uuden organisaation ehdotetaan aloittavan toimintansa 1.1.2026. Helsingin kaupunki pitää uudistukselle asetettua aikataulua sinänsä hyvänä, mutta nopea toimeenpano sisältää myös riskejä. Uuden viraston perustaminen ja toiminnan käynnistäminen saattaa viedä resursseja substanssiasioiden, kuten esimerkiksi ympäristölupa- ja sosiaaliasioiden, hoitamiselta. Hakemusten käsittely ja päätösten tekeminen saattavat hidastua, kun henkilöstöresurssia pitää kohdentaa muutosten suunnitteluun ja toteuttamiseen. Jos näin käy, se on vastoin uudelleenjärjestelyn tavoitteita ja sillä voi olla haitallisia vaikutuksia esimerkiksi kaupunkien ja kuntien ympäristöasioiden hoitamiseen. Samoin voi käydä, mikäli organisaatiouudistuksen yhteydessä asetetaan valtion taloustilanteen takia tavoitteeksi myös asiantuntijoiden määrän vähentäminen. Onkin oleellista huolehtia siitä, ettei uudistus vaikuta tärkeiden viranomaistoimintojen viivytyksettömään hoitamiseen.

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Esitys ei sisällä linjausta lupa- ja valvontaviraston pääpaikasta. Perustettavan lupa- ja valvontaviraston päätoimipaikan tulee olla Helsingissä.

Esityksen mukaan Lupa- ja valvontavirastolle tulisi alueiden käytön valvonta ja ohjaus. Tällä on vaikutusta myös kuntien itsemääräämisoikeuteen. Helsingin kaupunki toteaa, että alueiden käytön valvontaa ja ohjausta ei tule sisällyttää Lupa- ja valvontaviraston tehtäviin tässä vaiheessa, vaan se tulee selvittää ja arvioida osana alueidenkäyttölain kokonaisuutta. Alueiden käytön osalta virastouudistuksen tavoite ja tarkoitus ei ole selvä. Alueiden käyttöön liittyvät toiminnot sijoittuvat jatkosakin kahteen eri virastoon, mikä ei ratkaise nykyisin vallitsevaa epäselvyyttä vastuista eikä osaoptimointia valtion eri toimijoiden välillä. Alueiden käytön edistämisen ja valvonnan eriyttäminen nykyistä vahvemmin voi jyrkentää viranomaiskantoja, mikäli vuorovaikutus eri roolissa olevien tahojen välillä heikkenee. Helsingin kaupunki korostaa, että lupa- ja valvontaviraston tuleva rooli ei myöskään saa palauttaa vuonna 2017 poistettua kuntakaavoitusta koskevaa valitusoikeutta. Uudistuksen täytäntöönpanossa tulee varmistaa, että luodut toimintamallit ja eri virastojen välinen työnjako eivät aiheuta tarpeetonta viivytystä kuntakaavoitukseen. Viranomaisyhteistyön tulee olla aidosti rakentavaa ja yhteensovittavaa.

Elinvoimakeskuksia ja kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat ehdotukset (kohta 2)

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2?

Kyllä.

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista ja kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Uudellamaalla tulee ehdottomasti olla oma elinvoimakeskuksensa, jonka resurssit on suhteutettu alueen yritys- ja asukasmäärään. Uudenaan elinvoimakeskuksen pitää sijaita Helsingissä.

Esityksestä ei ilmene, millä perusteilla on päädytty ehdotettuihin elinvoimakeskusten toimialueisiin. Helsingin kaupunki pitää epätarkoituksenmukaisena ehdotusta, jossa Uudellamaalla ja Päijät-Hämeellä olisi yhteinen elinvoimakeskus. Uusimaa on riittävän suuri kokonaisuus ja kokonaisuutta sekoittaisi, mikäli elinvoimakeskuksen toimialueessa olisi mukana orgaanisesti alueeseen kuulumaton osa, toinen maakunta. Tämä ei tuo lisäarvoa kummallekaan alueelle. Myös esityksessä tuodaan esiin, että Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntien kattava elinvoimakeskus muodostaisi väestömäärältään suuren ja aluetyypiltään erittäin heterogeenisen toiminta-alueen, mikä voisi olla aluekehittämisen näkökulmasta haastava. Helsingin kaupunki yhtyy tähän näkemykseen ja tuo lisäksi esiin, että tällainen toiminta-alue muodostaisi merkittäviä käytännön haasteita esimerkiksi tilanteissa, joissa työvoimaviranomaiset käyvät säännöllisiä lakisääteisiä keskusteluja elinvoimakeskusten kanssa (alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut, joissa Etelä-Suomen elinvoimakeskuksen alueella tulisi olemaan 11 työvoimaviranomaista). Vaikka yhdistämisessä osasyynä saattaa olla se, että rakennerahastoasioiden osaamista ja hakemusten käsittelyä on keskitetty nykyiseen Hämeen ELY-keskukseen, ratkaisu ei ole toimiva eikä näin ollen tarkoituksenmukainen.

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Perustettavien elinvoimakeskusten toimivaltaa ja tehtäviä koskevaa sääntelyä tulee edelleen selkeyttää. Sääntelyä selkeyttäisi, mikäli elinvoimakeskusten tehtäväkuvauksen pohjana olisi voimassa olevan elykeskuslain (laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista) 2. pykälä: Esim. Elinvoimakeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

Helsingin kaupunki toteaa, että alueiden kehittämistä koskevassa laissa osoitetaan kuntien ja valtion kehittämisvastuu ja siksi aluekehittämislakiin olisi hyvä viitata. Sääntelystä pitää myös selkeästi ilmetä, mikä on elinvoimakeskusten rooli toimijakentässä ja aluekehittämisen suunnittelujärjestelmässä. Esityksessä todetaan, ettei valtion ja kuntien väliseen tehtäväjakoon tule muutoksia, mutta samalla siinä on kohtia, joissa eri toimijoiden roolit ja rajapinnat aluekehittämisessä ja elinvoiman edistämässä ovat epäselviä. Helsinki kiinnittää lisäksi huo-

miota siihen, että aluekehittämislain toimivuudesta on valmisteilla selonteko, joka valmistuu ensi keväällä. Tämän olisi pitänyt olla käytettävissä uudistuksen valmistelussa.

Elinvoimakeskusten osalta ehdotetuissa tehtävissä (esim. yritys- ja elinkeinotoimintaan liittyvät tehtävät) on edelleen päällekkäisyyttä erityisesti kuntien elinkeinopalvelujen ja työvoimaviranomaisten työnantajapalvelujen kanssa. Elinvoimakeskusten roolia tulee tältäkin osin tarkentaa. Yritys- ja elinkeinotoiminnan tehtävien tulee olla selkeästi kohdennettuja.

Esityksen mukaan elinvoimakeskusten kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA) tuottaisi jatkossa mm. valtakunnalliset kv-rekrytoinnin palvelut ja julkisiin työvoimapalveluihin sekä yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyvän valtakunnallisen tieto- ja neuvontapalvelun. Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että kansainvälisen rekrytoinnin osalta eri toimijoiden väliset vastuut kunta- ja valtiotasolla jäävät esityksessä epäselviksi.

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että jatkossa KEHAn tehtävissä ja palveluissa otetaan aidosti huomioon kuntien tarpeet. KEHAn roolin tulee olla sellainen, että se palvelee kuntia ja työvoimaviranomaisia nykytilannetta paremmin. KEHAn tulisi olla aktiivinen yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa alueiden keskeisten sidosryhmien kuten kuntien ja työvoimaviranomaisten kanssa. Sidosryhmäyhteistyön tiivistäminen tulee sisällyttää KEHA:n tulostavoitteisiin.

Nykytilanteessa KEHAn ja myös Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rooli työperäisen maahanmuuton edistämisessä on jäänyt käytännössä epäselväksi ja vähäiseksi. Kotoutumisen edistämiseen liittyvät seurantatehtävät ovat näyttäytyneet epäselvinä. KEHA-keskus kerää valtakunnallista seurantatietoa ja tuottaa raportteja kuntien ja valtion tarpeisiin. Toisaalta Ely-keskusten (jatkossa elinvoimakeskusten) tehtäviin kuuluvat alueelliset työllisyyden edistämisen seurantakeskustelut ja kuntien kotoutumislain 45 § mukaisen raportoinnin seuraaminen. On tärkeää, että jatkossa roolit olisivat selkeät kotoutumislain ja työvoimapalvelulain mukaiseen seurantaan liittyen.

Helsingin kaupunki ei ole ollut täysin tyytyväinen KEHA-keskuksen nykyiseen toimintaan. Valtakunnallisen kv-rekrytoinnin palvelu (Work in Finland) ei ole ollut riittävän tuloksellista, työvoimapalveluiden järjestämisessä ratkaisukyky ei ole ollut riittävää, Työmarkkinatorin käyttöönottossa on ollut viiveitä ja KotoDigi-hanke on edennyt hitaasti. Ongelmana on myös se, että KEHA ei ota sellaisia tehtäviä, joista olisi aidosti lisäarvoa kunnille, kuten kotoutumisen yhteiskuntaorientaation etätoteutus harvinaisten kielten osalta. Monikielinen yhteiskuntaorientaatio on

kotoutumista edistävä palvelu, jota kunnan tai työvoimaviranomaisen on tarjottava kotoutuja-asiakkaille. Olisi tarpeen, että harvinaisten kielten osalta palvelun tarjoaisi etätoteutuksena KEHA-keskus. Yhteiskuntaorientaatioiden harvinaisten kielten etätoteutusten koordinoinnin ja järjestämisen lisäksi KEHA:n olisi hyvä ottaa roolia valtakunnallisen kouluttajaverkoston koordinoinnissa.

Ahvenanmaan valtionvirastoa koskeva lakiehdotus (kohta 3)

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan kolme?

Ei. Helsingin kaupungilla ei ole lausuttavaa Ahvenanmaan valtiovirastoa koskeviin asioihin. Ahvenanmaan valtioviraston asemaa ja tehtäviä ei myöskään aiota muuttaa aluehallintouudistuksessa.

Osio B (Hallituksen esitysluonnosta koskevat muut mahdolliset huomiot)

Onko teillä kommentoitavaa osioon B?

Kyllä.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on vauhdittaa investointi- ja lupapäätöksiä. Myös komissio haluaa vauhdittaa strategisten investointien käsittelyä jäsenmaissa, koska investoinneilla voidaan lisätä EU:n strategista autonomiaa ja vähentää riippuvuutta erityisesti Kiinasta (mm. kriittisten raaka-aineiden aloite). Aluehallintouudistuksella pyritään vauhdittamaan palveluprosesseja ja parantamaan siten asiakaskokemusta. Toimintojen keskittämällä on jo saatu hyviä kokemuksia, sillä esimerkiksi rakennerahastoasioita on keskitetty lakimuutoksilla neljään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY), jolloin niissä on ollut myös enemmän rakennerahastoasioihin liittyvää osaamista. Toimintojen keskittämisessä on monia hyviä puolia. On kuitenkin riski, että samanaikaisilla henkilövähennyksillä eri virastoissa vaarannetaan uudistuksen tavoitteet, mikäli avainhenkilöriskit toteutuvat ja välttämättömän osaaminen menetetään. Helsingin kaupungin mukaan uudistuksessa on välttämätöntä huolehtia siitä, että uudistuksen myötä asiakaskokemus todella paranee eikä heikkene ja käsittelyajat lyhenevät eivätkä pitene. Tähän on kiinnitettävä huomiota myös siirtymä-/toimeenpanovaiheessa. Uudistuksessa on huomioitava lisäksi se, että aluehallintouudistus osuu EU:n ohjelmakaudelle ja kohdistuu organisaatioihin, jotka jakavat EU-varoja (välittävät toimielimet). Uudistuksessa on tärkeää varmistaa, että muutokset välittävissä toimielimissä ja tietojärjestelmissä eivät vaaranna hakemusten käsittelyä ja osaamista.

Helsingin kaupunki pitää välttämättömänä, että käsittelyaikoja seurataan systemaattisesti tulosohjauksella. Mikäli osalle lupa-asioista tulevaisuudessa asetetaan käsittelyaika-rajat ja etusijavaatimuksia, tulisi

muutosten yhteydessä varmistaa myös lausuntojen ja muiden lupa-asioiden edistämiseksi riittävät resurssit. Tehtäväkokonaisuuksissa, joissa nykyisin ELY-keskuksille kuuluvat tehtävät jakautuvat jatkossa lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskusten välille tulisi varmistua muutosvaiheessa myös resurssien riittävydestä molemmissa virastoissa.

Kuntien ympäristöhallinnon kannalta olennaista on toimiva yhteistyö valtion viranomaisten ja kuntien välillä. Tämä edellyttää lupa- ja valvontavirastolta myös alueellisen läsnäolon varmistamista. Valtion lupa- ja valvontaviranomaisilla on ympäristönsuojelulaissa säädetty velvollisuus kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten ohjaukseen ja neuvontaan. Myös lainsäädännössä oleva osin jakamaton valvontavastuu, lukuisat toimivaltojen rajapinnat sekä kuntien merkitys ympäristön- ja luonnon-suojelun kehittäjänä ja edistäjänä edellyttävät valtion ja kuntien viranomaisten yhteistyötä. Yhteistyön toimivuuden varmistamiseen muutostilanteessa tulee kiinnittää erityistä huomiota. Valtakunnallisesta viranomaisesta kuntien voi olla hankalaa löytää oikeita yhteyshenkilöitä, ellei uudistuksen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa oteta yhteistyötarvetta aktiivisesti huomioon. Toimiva yhteistyö kuntien kanssa tulee ottaa keskeiseksi tavoitteeksi viraston toimintatavoista päätettäessä.

Helsingin kaupungille on siirretty valtion viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa pilaantuneiden maiden puhdistamiseen liittyvissä tehtävissä. Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa tehtävä tiivis yhteistyö on varmistanut yhdenmukaiset tulkinnot ja viranomaislinjaukset Uudenmaan alueella. Vastaavasti vesilain jakamaton valvontavastuu toimii sujuvasti vain, jos viranomaiset keskenään pystyvät sopimaan yhteisistä linjoista ja työnjaosta. Akuuteissa valvonta-asioissa tämä edellyttää matalan kynnyksen välitöntä ja avointa keskusteluyhteyttä. Nyt luotu toimiva yhteistyöverkosto vaarantuu suunnittelussa ympäristöhallinnon muutoksessa, ellei sen säilyttämistä oteta huomioon muutosta suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Osio C (Hallituksen esitysluonnoksen sisältämät muut lakiehdotukset, joilla toteutetaan uudistuksen edellyttämät tehtäväsiirrot Lupa- ja valvontavirastolle, elinvoimakeskuksille, kehittämis- ja hallintokeskukselle sekä muille virastoille.)

Onko teillä kommentoitavaa osioon C?

Kyllä.

Helsingin kaupunki pitää erittäin hyvänä sitä, että aluehallintouudistuksella pyritään vähentämään eri virastoissa tehtävää päällekkäistä tai rinnakkaista työtä. Siten on perusteltavissa esimerkiksi aluehallintovirastojen kilpailu- ja kuluttajatehtävien siirtäminen Kilpailu- ja kuluttajavi-

rastoon. Periaatteessa myös julkisen henkilöliikenteen tehtävien siirto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista Liikenne- ja viestintävirasto Traficomiin on perusteltua palvelujen löydettävyyden ja selkeyden kannalta, sillä Traficom on jo vastuussa monista keskeisistä tieliikenteen viranomaispalveluista. Kaikissa tehtäväsiirroissa ja niihin liittyvissä tietojärjestelmämuutoksissa onkin huolehdittava palvelujen jatkuvuudesta ja siitä, että muutokset eivät heikennä asiakastytyvääsyyttä tai vaikeuta asiakkaiden asiointia edes tilapäisesti. Helsinki pitää myös tärkeänä, että aluehallintouudistuksen toteuttaminen ei heijastu kuntatalouteen tai vaikeuta yritysten toimintaa. Siksi on erityisen tärkeää, että uudistukseen valmistaudutaan huolella.

Esittelijän perustelut

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa valtion aluehallintouudistusta koskevasta hallituksen esityksestä. Esitys sisältää ehdotuksen valtion aluehallintouudistukseen liittyvästä lainsäädännöstä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Lupa- ja valvontavirastosta, laki elinvoimakeskuksista ja kehittämis- ja hallintokeskuksesta sekä laki Ahvenanmaan valtionvirastosta. Samalla vuonna 2010 perustetut aluehallintovirastot (AVI) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristövirastot (ELY) lakkautetaan. Nykytilanteessa ELY-keskuksia on 15. Uusia elinvoimakeskuksia perustettaisiin kymmenen. Ehdotuksen mukaan elinvoimakeskukset hoitaisivat jatkossa elinkeinoin, työllisyyteen, maahanmuuttoon ja kotoutumiseen, kulttuuriin, maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen, liikenteeseen, alueidenkäytön edistämiseen, vesitalouteen, luonnon monimuotoisuuden suojeluun ja vesien hyvän tilan edistämiseen sekä kalatalouteen liittyviä tehtäviä alueillaan.

Lausunto on pyydetty toimittamaan lausuntopalveluun viimeistään 1.9.2024. Lausunto on valmisteltu Kaupunginkanslian elinkeino-osastolla. Asiassa on pyydetty myös kaupunkiympäristön toimialan ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausunnot.

Hallintosäännön 19 luvun 5 §:n mukaan, ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus. Asian periaatteellisen ja taloudellisen merkityksen ollessa vähäinen, kaupungin esitykset tai lausunnot antaa se kaupungin viranomaisen, jonka tehtäviin asia kuuluu.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Kaisa Saario, erityisasiantuntija, puhelin: 09 310 21545
kaisa.saario(a)hel.fi

26.08.2024

Asia/14

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 20.6.2024
- 2 Lausuntopyyntö 20.6.2024, liite 4, hallituksen esitysluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Valtiovarainministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunginkanslia
Kaupunkiympäristön toimiala
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Käsiteltävä tässä kokouksessa

15

Lausunto oikeusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastusta koskevan lain muuttamiseksi

HEL 2024-008250 T 03 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa oikeusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastusta koskevan lain muuttamisesta (lunastuslaki) ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi seuraavan lausunnon:

1. Täyden korvauksen vaatimuksen täyttymisen varmistamiseksi lunastuslakiin on esitetty sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan jatkossa markkina-arvoon perustuvalla lunastuskorvaukselle suoritettaisiin 25 %:n suuruinen korotus. Helsingin kaupunki vastustaa tältä osin muutosesitystä sen kielteisten seurannaisvaikutusten, puutteellisten ja virheellisten perusteluiden sekä sen yhdyskuntakehittämiseen tuomien merkittävien haittojen vuoksi seuraavin alla kohdissa 1. a–d mainituin perustein.

a) Maanhankinta vapaaehtoisin kaupoin estyisi

Esitetty 25 %:n takuukorotus tekisi lunastamisesta ensisijaisen tavan maan luovuttamiseksi kaupungille. Esitys käytännössä lopettaisi yleisten alueiden eli pääasiassa katujen ja puistojen sekä kaavoittamattoman raakamaan vapaaehtoiset kaupat maanomistajien ja kuntien kesken. Maanluovuttajan kannattaisi esityksen mukaisen muutoksen myötä vaatia aina kaupunkia lunastamaan alue, koska silloin luovuttaja saa korotuksen verran korkeamman korvauksen. Vapaaehtoisen kaupan hinnoittelussa huomioitu korotus taas kumuloituisi tulevaisuudessa tehtäviin kiinteistökauppoihin ja lunastuksiin. Menettely ei ole Helsingin kaupungin hyväksyttävissä. Kaupunki toimii monista muista tavoista poiketen pysyvästi ja pitkäjänteisesti paikallisilla markkinoilla maan ostajana. Kaupungin kannalta tilanne olisi hyvin nopeasti kestävä, sillä jo toinen korotettu kauppahinta lunastuksen jälkeen nostaisi näiden alueiden hintatasoa kaksinkertai-

seksi (esimerkiksi markkina-arvo 100, 1. kauppa 125, 1. lunastus 156, 2. kauppa 195, jne.). Kauppaneuvotteluissa onnistuminen tulisi mahdolliseksi ja maanomistajien tasapuoleinen kohtelu ei toteutuisi.

b) Asemakaavojen toteuttaminen hidastuisi merkittävästi

Katu- ja puistoalueiden sekä yleisten rakennusten tonttien (muun muassa päiväkodit ja koulut) hankkiminen kaupungin omistukseen etukäteen ostamalla tai kaavoitusprosessin aikana osana maankäyttösopimusta loppuisi. Kaavoituksen toteutumisen nopeuttamiseksi maankäyttösopimusten yhteydessä tehtävät yleisten alueiden ja yleisten rakennusten tonttien kiinteistöjärjestelyt jäisivät tekemättä ja hankinta siirtyisi asemakaavoituksen jälkeiseen ajankohtaan lunastamalla toteutettavaksi. Kaavaa toteuttava lunastaminen voitaisiin tehdä vasta kaavan tultua voimaan. Kaupunki ei voi toisen omistamalle maalle rakentaa esimerkiksi uusien tonttien toteuttamiseksi tarvittavia katuja, jotka ovat perusedellytys kaavoitettujen tonttien saattamisessa rakentamiskelpoiseksi.

Todettakoon vertailun vuoksi, että Helsingin kaupunki on viimeisen 15 vuoden aikana lunastanut keskimäärin 0–1 yleisen alueen tai yleisten rakennusten tonttia /vuosi. Samassa ajassa Helsinki on ostanut keskimäärin 14 vastaavaa kohdetta/vuosi. Nykyisin lunastustoimitus kestää kaupungin päätösprosessineen tapauksesta riippuen noin 1–2 vuotta.

Viivästykset olisivat erityisen merkittäviä Helsingin kaupungin kehittämiseen. Asunto- ja työpaikkatonttien tarjonnan vähentäminen johtaisi tonttihintojen nousuun ja lisääntyneeseen segregatiokehitykseen sekä vaikuttaisi monin negatiivisin tavoin kaupungin elinvoiman kehittämiseen.

c) Markkina-arvon arviointitarkkuus heikentyisi

Markkina-arvon arvioimiseksi on jo useimmissa yleisissä maan arvoa määrittävissä tilanteissa olemassa riittävät menetelmät sekä myös vertailukauppa-aineistoa korvauksen määrittämisek-

si. Tällainen tilanne on esimerkiksi jo aiemmin kaavoitetuilla alueilla kaavanmuutostilanteissa, kun kohteen arvo määritetään sen aiemman käyttötarkoituksen perusteella esimerkiksi tonttimaan rakennusoikeuden hintaan perustuen. Tällaiset tilanteet ovat kaupunkirakenteen tiivistämisestä ja täydennysrakentamisesta johtuen koko ajan yleisempiä. Näissä tilanteissa jo kaavoitettua ja rakennettua maata muutetaan uuteen käyttötarkoitukseen. Markkina-arvoon määritetyn korvauksen korottaminen arvioinnin oletetusta epätarkkuudesta johtuen olisi näissä tilanteissa täysin perusteetonta.

Kuntien maanhankinnassa käytetään usein käyvän arvon takaamiseksi maa- ja metsätalousmaan arvon sijaan raakamaan arvoa (entinen termi odotusarvomaa), joka lunastuslain muutosta koskevan mietinnönkin mukaan on kaavoittamattoman maan paras ja tuottavin käyttö. Raakamaan hinta sisältää jo tulevan kaavoituksen mukanaan tuoman odotusarvon. Kuntien maksamat kauppahinnat ja lunastuskorvaukset raakamaakaupoissa ovat siten maa- ja metsätalousmaan hintaan nähden moninkertaiset, Helsingissä tällä hetkellä 10–75-kertaiset.

Helsingin kaupunki toteaa, että lunastuslain täyden korvauksen takaamiseksi lunastustoimituksissa korvaukset määrätään yleensä arvioidun hinnan vaihteluvälin yläkvartaalista. Takuukorotuksen käyttöönoton myötä, kuntien tekemien vapaaehtoisten kauppojen loppuessa, ei enää olisi tarkempia keinoja määrittää raakamaahan pohjautuvien yleisten alueiden ja yleisten rakennusten tonttien markkina-arvoa. Lunastuksissa olisi näiden osalta siten siirryttävä teoreettisiin hintamalleihin, joiden oikeellisuutta ei voisi johtaa markkinoilta. Arviointitarkkuus ja hintatason ennakointi heikkenisivät edelleen merkittävästi.

d) Yhdenvertainen kohtelu ei vapaaehtoisissa kaupoissa toteutuisi

Vapaaehtoisessa kaupassa kaupunki ei voi maksaa kiinteistön markkinahintaa korkeampaa kauppahintaa yritykselle, joka toimii kilpailutilanteessa markkinoilla, rikkomatta EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Esimerkiksi täydennysrakentamisessa tarvittavien ja ase-

makaavanmuutoksella määritettävien katujen levennyksissä korvauserusteena on tätä kaavamuutosta edeltävän maan, kuten tonttimaan arvo. Helsingin kantakaupungissa markkina-arvon korotus ylittäisi kielletyn valtiontuen de minimis -rajan (yhteensä 300 000 euroa kolmen vuoden aikana) jo tilanteissa, joissa lunastetaan pinta-alallisesti melko pieniä määriä entistä tonttimaata yleiseksi katualueeksi.

2. Lakimuutosesityksen tavoitteita voitaisiin edistää, niin halutessa, muilla keinoin kuin säätämällä kaikkea lunastamista koskeva 25 %:n takuukorotus.

Arviointitarkkuutta voidaan parantaa panostamalla arviointimenetelmien kehittämiseen ja hinta-aineiston tarkkuuden ja laadun parantamiseen sekä erityisesti lisäämällä lunastustoimikunnille velvoite käyttää arvonmäärittämisessä apunaan ulkopuolisia kiinteistömarkkina-asiantuntijoita (AKA-arvioitsijoita). Tämä lisäisi tietoa markkina-arvon määrittämiseksi käytettävien toteutuneiden vertailukauppojen taustoista, niiden vertailukelpoisuudesta sekä ostajien maksuhalukkuudesta ja -kyvystä. Tämä tukisi myös esityksessä käyttöalaltaan laajennettavaksi esitetyn, lunastuslain 32 §:ään sisältyvän nk. asunto- ja elinkeinotakuun tarkempaa soveltamista.

Lunastuslain takuukorotuksen sijaan on mahdollista lisätä verokannustinten käyttämistä esimerkiksi luovutusvoiton veron poistamisella. Tällä hetkellä maan myymistä kunnalle on Suomessa jo kannustettu siten että luovutusvoiton veron määrän laskemiseen käytettävänä hankintahintaolettamana käytetään 80 %:a kauppahinnasta. Lisäksi valtio on toisinaan pyrkinyt kannustamaan myyntiin tekemällä siitä määräaikaisesti kokonaan verontonta. Verohyötyjen avulla onkin kannustettu vapaaehtoisin kauppoihin yhteiskunnan kehittämisen kannalta tärkeän maanhankinnan toteuttamiseksi. Luovutusvoiton veron poistaminen kohtelisi eri toimijoita tasapuolisesti.

3. Ellei esitetystä lunastuskorvauksen korottamisesta, edellä esille tuoduista ilmeisistä kielteisistä vaikutuksista huolimatta muuteta, Helsingin kaupunki esittää, että a) korotus kohdistetaan ainoas-

taan sellaisiin kohteisiin joissa korvauksen määrä ei perustu rakennusmaan arvoon; b) korotus ei saa vaikuttaa lunastuslain 32 §:n asunto- ja elinkeinotakuun piirissä olevien kohteiden arvonmääritykseen siten että se johtaisi ylisuureen korvaukseen; c) korotuksen suuruus tulisi arvioida uudelleen ja sen määrää selvästi pienentää; sekä d) korotuksen kertautumisvaikutusten välttämiseksi Maanmittauslaitoksen ylläpitämää kauppahintarekisteriä tulisi muuttaa siten, että lunastukseen oikeutetut tahot voivat eriyttää kauppahinnan ja ehdotuksen mukaisen korotuksen toisistaan, jotta voidaan välttää korotuksen kertautumisvaikutusta maan hintaan.

4. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan esitykseen sisältyvä voimaantulosäännös on kohtuuton. Keskenäisiä lunastustoimituksia ja oikeusistuimelta uuteen käsittelyyn palautettavia toimituksia koskeva takautuva lain voimaantulo on lainsäädäntöperinteestämme todella poikkeuksellinen. Se on yksipuolisena kohtuuton ja heikentää päätöksenteon ennakoitavuutta. Lunastaja ei voi vaikuttaa siihen, milloin laki tulee voimaan eikä siihen muuttaako ylempi oikeusaste toimituspäätöstä. Se, jolta lunastetaan voi sen sijaan tehokkaasti viivyttää toimituksen loppuunsaattamista.
5. Esitetyn lunastuskorvauksen 25 %:n takuukorotuksen suhde EU:n valtioneuvoston päätöksiin tulee arvioida. Lakimuutoksen suhde muuhun maankäyttöä koskevaan lainsäädäntöön kuten kiinteistönmuodostamislain perusteella tehtävien lunastusten (esimerkiksi tontinosalunastusten) lunastuskorvauksen määrään ja eriarvoisuuteen tulee arvioida. Lisäksi tulee arvioida vaikutukset maankäyttö- ja rakennuslain 97.3 §:n rakentamiskehotuksen käyttämisen edellytyksille. Esityksen taustalla oleva mietintö tulee päivittää ottaen huomioon erityisesti energiatuotannon ja -siirron tilanteet, nauhamaisten lunastustilanteiden (tiet, radat, voimajohtolinjat jne.) erityispiirteet, kaupunkirakenteen tiivistäminen ja täydennysrakentamisen edistäminen. Lunastuslain muutoksen tavoitteiden järjestäminen erityistilanteiden lunastusedellytysten ja korvausperusteiden osalta erityislainsäädännöllä tulee arvioida ja tarvittaessa mahdollistaa heikentämättä lunastuslain korvauseriaa.

Helsingin kaupunki kehottaa lisäksi harkitsemaan, olisiko lunastuslaissa säädettyihin lunastusperusteisiin tarpeen tehdä muutoksia, jotta pitkään käyttämättä olleet kiinteistökohteet, joiden käyttöönotto olisi yhteiskunnan kannalta hyödyllistä, voitaisiin saada käyttöön tarvittaessa lunastamalla.

6. Lunastuslainsäädäntöön esitetyjä muutoksia voidaan muilta kuin edellä mainituilta osilta pitää pääasiallisesti kannatettavina.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Oikeusministeriö pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (lunastuslaki) muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Lausuntoa on pyydetty 16.8.2024 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 30.8.2024 asti.

Lakimuutoksen tavoite ja keskeinen sisältö

Lunastuslain korvausperusteisiin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on varmistaa perustuslain täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen kaikissa lunastustilanteissa. Lisäksi muutosten tavoitteena on yhdenmukaistaa lunastuslain korvausarvioinnin käsitteet vastaamaan kiinteistönarvioinnissa ja kansainvälisissä arvostusstandardeissa käytettyjä käsitteitä.

Muutosesitysten keskeisenä tarkoituksena on turvata lunastettavan omaisuuden haltijan asemaa ja osaltaan varmistaa perustuslaissa turvatun täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen.

Hallituksen esityksen keskeinen sisältö on, että lunastuskorvaus suoritetaan omaisuuden markkina-arvon mukaan (nykyisin käypä arvo), arvonmäärityksessä käytettävien arviointimenetelmien (markkinalähestymistapa, tuottolähestymistapa, kustannuslähestymistapa) keskinäisestä etusijajärjestyksestä luovutaan, nykyiseen lakiin sisältyvä asunto- ja elinkeinotakuun soveltamisalaa laajennetaan, lunastuskorvausta korotetaan korvauksen määrän epävarmuuteen liittyen aina 25 %:lla ja niin kutsuttu arvonleikkaussääntely kumotaan.

Lisäksi vesilakiin, kaivoslakiin, kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annettuun lakiin ja alueidenkäyttölakiin esitetään tehtäväksi lunastuslain korvausperusteiden uudistamisesta johtuvat muutokset.

Lunastuslain merkitys Helsingin kaupungin kannalta

Kaupunginhallituksen 26.4.2021 § 310 hyväksymien maapoliittisten linjausten 2 mukaisesti kaupungin maapolitiikka toimii ensisijaisesti vapaaehtoisen sopimisen periaatteella. Kaupunki luo omalta osaltaan luottamusta osallisten ehdottoman tasapuolisen kohtelun ja toimintansa ennakoitavuuden perusteella. Tällä toimintamallilla ja aktiivisen strategisen maanhankintansa ansiosta Helsinki omistaa nykyisin noin 2/3 hallintoalueensa maa-alasta. Maaomaisuus ja sen tuotot ovat antaneet Helsingille laajat mahdollisuudet kasvavan kaupungin kehittämiseen ja kasvun vaatimien infrainvestointien rahoittamiseen. Maapoliittisten linjausten mukaisesti kaupunki voi tarvittaessa käyttää kaikkia lainsäädännön kunnille tarjoamia maanhankintakeinoja, joista tärkeimmät ovat lunastus ja etuosto.

Lunastuslaki on keskeinen lunastuksia säätelevä yleislaki, johon viitataan myös erityislainsäädännössä. Kaupungin toiminnan kannalta lunastuslainsäädäntöä sovelletaan soveltuvin ja säädetyin osin useimpien asemakaavan toteuttamista varten tarpeellisissa lunastuksissa. Kohteet ovat tyypillisesti yleisiä alueita, yleisten rakennusten tontteja ja tontinosia, joita kiireellisesti tarvitaan asemakaavan toteuttamista varten. Tällöin lunastuksen edellytykset ovat ensisijaisesti säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (1.1.2025 alkaen alueidenkäyttölaki) sekä kiinteistönmuodostamislaisissa, eikä lunastaminen vaadi erillistä lupaa. Lunastuslaki määrittää yleisten alueiden ja yleisten rakennusten tonttien lunastamisen korvaamisen perusteet mutta ei esimerkiksi kiinteistönmuodostamislakiin pohjautuvien tontinosien lunastusten korvausperusteita, joita ei nyt laaditussa esitysluonnoksessa esitetä muutettaviksi.

Helsingin kaupunki on vuosina 2009–2023 lunastanut asemakaavojen yleisiä alueita ja yleisten rakennusten tontteja (tai niiden enemmistö-osuuksia), joiden korvauksiin lakimuutoksen ehdotus vaikuttaisi yhteensä 11 kertaa, eli noin 0–1 kertaa/vuosi.

Toinen keskeinen soveltamisen ala on strateginen maanhankinta, eli kaavoitusta varten tulevaisuudessa tarvittavan, kaavoittamattoman niin kutsutun odotusarvo- eli raakamaan, hankinta kaupungille. Raakamaan hankinta lunastamalla edellyttää aina valtion myöntämää lunastuslupaa. Helsingin kaupunki on pitkäjänteisesti toimimalla hankkinut raakamaata vapaaehtoisin kaupoin, eikä kaupungissa enää juurikaan ole tällaisia alueita jäljellä. Kaupungin kasvun suuntautuessa enenevässä määrin jo olemassa olevan kaupunkirakenteen sisälle, strategisen maanhankinnan kohteet ovat jo nykyään luonteeltaan pääosin hyvin erilaiset kuin aiemmin. Siksi kaupungilla on tarvetta hankkia, ja tarvit-

taessa myös lunastaa vuokraoikeuksia rakennuksineen sekä kiinteistön nautinta-, rasite- ja vastaavia oikeuksia.

Maanhankintaa toteutetaan ensisijaisesti vapaaehtoisin keinoin mutta esimerkiksi omistuksen hajanaisuudesta tai epäselvyydestä taikka siihen kohdistuvista muista rajoitteista johtuen eteneminen hankinnassa vapaaehtoisin keinoin ei aina ole mahdollista.

Voimassa olevan lunastuslain tunnistetut keskeiset ongelmat liittyvät lunastusten toteuttamiseen nauhamaisille kohteille kuten energiantuotannon ja -siirron, erityisesti tuulivoiman, tarpeita varten, joiden taloudellinen merkitys lunastajalle on merkittävä. Energiatuotannon ja -siirron hyödyntämistä koskevat tilanteet eivät tällä hetkellä ole ajankohdaisia Helsingin kaupungin kannalta. Lunastuslaki kuitenkin toimii lunastuksen yleislakina ja muutoksilla lainsäädäntöön on erityistä merkitystä sen toimivuuden kannalta erityisesti asemakaavoilla suunniteltujen alueiden sujuvan toteuttamisen kannalta sekä kaupungin oikea-aikaisen yhdyskuntakehittämisen kannalta.

Lunastuslaki määrittää neuvotteluihin perustuvan maanhankinnan reunaehdot yhdenvertaiselle ja tasapuoliselle kohtelulle. Siksi siihen tehtävillä muutoksilla on pitkäaikainen vaikutus kaupungin harjoittamaan maapolitiikkaan, jossa onnistuminen luo edellytykset osaltaan kaupungin elinvoimaisuudelle ja sujuvalle yhdyskuntakehitykselle. Lunastuslaki tulisi säilyttää lunastamisen yleislakina ja erityistilanteisiin, kuten esimerkiksi energiantuotannon ja -siirron tarpeisiin liittyen tulisi säätää erityislainsäädäntö, niin kuin on toimittu esimerkiksi vesilain ja puolustustarkoituksiin lunastamisen osalta jo aiemmin. Todettakoon erikseen vielä, että erityisesti alueidenkäyttölain uudistamisessa tulisi kiinnittää huomioita täydennysrakentamisen edellytysten varmistamiseen myös lunastamisen näkökulmasta olevien säädösten kuten rakennusten ja erityisten oikeuksien (vuokraoikeuksien) lunastamista koskevien säädösten toimivuuden varmistamiseksi.

Täyden korvauksen vaatimuksen täyttymisen varmistamiseksi lunastuslakiin on esitetty sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan lunastuskorvaus on suoritettava 25 %:lla korotettuna. Lunastuslainsäädäntöön tältä osin esitettyä muutosta ei voi Helsingin kaupungin kannalta pitää perustellusti kannatettavana ja kaupunki vastustaa tältä osin lain muuttamista esitetyn kaltaiseksi. Lisäksi kaupunki pitää esitettyä voimaantulosäännöstä kohtuuttomana ja lakimuutoksen taustalla olevaa mietintöä puutteellisena.

Saatu lausunto

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Esitys on lausunnon mukainen.

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 19 luvun 5 §:n mukaan ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi
Timo Laiho, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 35201
timo.laiho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikeusministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi
- 2 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi
- 3 Tiivistelmä 4.6.2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

16

Lausunto ympäristöministeriölle koskien luonnosta hallituksen esitykseksi ara-tuotannon takausmaksuista

Pöydälle 19.08.2024

HEL 2024-007989 T 03 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa ympäristöministeriölle seuraavan lausunnon koskien luonnosta hallituksen esitykseksi ara-tuotannon takausmaksuista:

Helsingin kaupunki ei pidä takausmaksujen käyttöönottoa kannatettavana tai perusteltuna. Lakiesityksen tavoitteeksi esitetään valtion takausvastuista koituvien riskien vähentämistä. Kuten lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, korkotuki- tai takauslainan ensisijaisena vakuutena toimii kiinteistö, jonka arvo hyvillä sijainneilla olevissa asuntokohteissa riittää mitä todennäköisemmin kattamaan mahdollisessa konkurssitilanteessa koko jäljellä olevan lainapääoman, jolloin valtion takausvastuu ei realisoidu. Lisäksi todetaan, että valtioneuvoston lisäksi Ara jo nykyisellään vaatii osalta asuntokohteita sijaintikunnan takausta riskien jakamiseksi valtion ja kuntien kesken. Näin toimitaan erityisesti kasvukeskuksien ulkopuolella sijaitsevien kohteiden kohdalla. Valtion takauksiin liittyvä riski Helsingin kaltaisissa kasvukeskuksissa on siis lähtökohtaisesti erittäin pieni tai olematon, ja riskien vähentämiseen muissa sijainneissa on käytettävissä muita keinoja. Riskien pienuudesta kertoo myös se, että yhteisölainojen takauksista ei ole tullut juurikaan maksuvaatimuksia lainakannan suuresta koosta huolimatta. Maksetut takauskorvaukset olivat pitkään lähellä nollaa, ja lähihistoriassa korvauksia on syntynyt lähinnä yhden asiakaskonsernin kohdalla.

Yleisestikin takausmaksujen keräämisellä arvellaan olevan vain hyvin vähäisiä positiivisia vaikutuksia julkiseen talouteen, ja niiden määrä olisi pieni suhteessa valtion takausvastuisiin. Takausmaksuilla perustellaan myös mahdollistettavan varojen keruu Valtion asuntorahaston huoneeseen kassaan. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on kuitenkin 24.6.2024 linjannut Asuntorahaston sulauttamisesta valtion talousarvioon, joten esitys ei ole enää perusteltu tästäkään näkökulmasta.

Orpon hallitusohjelman mukaan erityisryhmien asuntotuotanto rajataan takausmaksun ulkopuolelle. Lakiesityksen mukaan takausmaksua ei vaadittaisi sellaisissa pitkän korkotuen kohteissa, joille myönnetään erityisryhmien investointiavustusta. Lakiesitys ei huomioi, että hallituksen kehysriihessä 2024 päätettiin erityisryhmien investointiavustuksen ta-

son merkittävästä laskusta, joka käytännössä tarkoittaa, että investointiavustusta on tulevana vuosina saatavissa vain joihinkin harvoihin vammaisten asumiskohteisiin, ja suurin osa erityisryhmien asuntotuotannosta tulisi täten takausmaksun piiriin. Investointiavustuksen leikkaukset aiheuttavat todella suuren haasteen suunniteltujen erityisryhmäkohteiden toteuttamiselle. Esimerkiksi Helsingissä ne tuovat merkittävän kustannushaasteen erittäin tarpeellisille ikääntyneiden asumiskohteille, ja takausmaksu lisäisi tätä ongelmaa entisestään. Helsingin kaupunki näkee, että lakiesitystä tulisikin muokata hallitusohjelmakirjauksen mukaiseksi tässä muuttuneessa tilanteessa.

Helsingin kaupunki pitää erityisen ongelmallisena, että ehdotettujen säännösten mukaan takausmaksuja ei saisi kattaa ara-asuntojen omakustannusvuokrissa tai asumisoikeusvastikkeissa, vaan yhteisön tai sen omistajan tulisi kattaa ne muilla tavoin. Kuntien omistamien yhteisöjen tapauksessa takausmaksu tulisi käytännössä kunnilta. Ehdotukselle ei esitetä lakiesityksessä perusteluja, vaikka se monin tavoin hankaloittaa vakiintuneita tapoja tuottaa ja ylläpitää ara-asuntokantaa. Valtion tukema asuntotuotantojärjestelmä on perustunut vahvasti omakustannuseriaatteelle sekä kuntien, valtion ja ara-toimijoiden väliselle yhteistyölle, jossa jokainen osapuoli on vastannut omalta osaltaan yhteisessä intressissä olevien asuntopoliittisten ja muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamisesta. Kuntien panostukset valtion tukemaan tuotantoon ovat myös rahallisesti merkittäviä, ja ovat menneinä vuosina selvästi ylittäneet valtion rahalliset panostukset. Nyt valtio on säilyttämässä rahoitusvastuuta yhä enemmän kuntien ja toimijoiden hoidettavaksi.

Tähän asti Helsinki on perinyt omistamilleen ara-yhteisöille hankkeiden omarahoitusta varten myönnettyille lainoille korkoa, joka on voitu sisällyttää omakustannusvuokriin. Laissa ehdotettu järjestely olisi siis merkittävä muutos kuntien ja niiden omistamien ara-yhteisöjen väliseen rahoitussuhteeseen. Järjestely asettaisi myös ara-yhtiöt eriarvoiseen asemaan sen suhteen, millaiset mahdollisuudet niillä on löytää ratkaisuja takausmaksun kattamiseen omakustannusvuokrien ulkopuolisista varoista. Tällä olisi todennäköisesti negatiivisia vaikutuksia korkotuettujen hankkeiden käynnistymiseen. Helsingin kaupunki katsoo, että ara-toimijoiden moninaisuus ja muiden kuin kuntaomisteisten yhtiöiden olemassaolo on sekä asuntopoliittisesti että kunnan ja valtion riskienhallinnan kannalta toivottava asia.

Kannatettavampana ehdotuksena Helsingin kaupunki pitää mahdollisuutta sisällyttää takausmaksun kulut omakustannusvuokriin ja -vastikkeisiin, sillä vuokra- ja vastikevaikutusten arvioidaan olevan hyvin maltilliset. Kaikki vuokria ja vastikkeita nostavat muutokset ovat kuitenkin epätoivottavia ja lähtökohtaisesti valtion tukeman asuntotuotannon

tavoitteiden vastaisia. Takausmaksut lisäävät valtion tuen vastikkeellisuutta ja vähentävät valtion tuen määrää kokonaisuudessaan syömällä osan korkotuesta saadusta hyödystä. Tämä vähentää uudistuotannon rakentamiseen liittyviä kannustimia sekä vaikeuttaa olemassa olevan kannan kestävä ylläpitoa.

Kuten lakiesityksen perusteluissa todetaan, korkotuki- ja takausmallien perimmäisenä ajatuksena on ottaa valtion vastuulle osa hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvista riskeistä, jotta pienituloisille ja muille erityisen haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille suunnattua asuntotuotantoa saadaan toteutettua. Järjestelmän tarkoituksena on siis ottaa osa riskistä valtiolle, koska sille on hyvät perusteet. Asumisen hinnan ja saatavuuden kysymykset linkittyvät Helsingissä ja muissa kasvukeskuksissa vahvasti esimerkiksi työmarkkinoiden toimivuuteen, kaupungin kasvun ja elinvoiman mahdollisuuksiin, väestön ikääntymiseen vastaamiseen sekä segregaaation ja asunnottomuuden torjuntaan. Näiden asioiden tulisi olla myös vahvasti kansallisessa intressissä koko Suomen kilpailukyvyyn, turvallisuuden ja talouskehityksen näkökulmasta. Helsingin kaupunki katsoo, että takausmaksujen käyttöönotolle ei ole Helsingissä todellisia perusteita huomioiden takausriskien realisoitumisen epätodennäköisyys. Sen sijaan tulisi arvioida niitä riskejä sekä taloudellisia kustannuksia, joita pitkällä aikavälillä syntyy, kun säädettävillä uudistuksilla vaikeutetaan kaupunkien mahdollisuuksia ratkoa asunto-, väestö- ja kaupunkikehityksen kysymyksiä tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.

Esittelijän perustelut

Ympäristöministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungilta 31.8.2024 mennessä lausuntoa koskien luonnosta hallituksen esitykseksi, jossa ehdotetaan ara-tuotannon takausmaksujen käyttöönottoa.

Esityksen keskeinen sisältö

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan valtion takausten ja takuiden arviointi- ja myöntöprosessia kehitetään riskit kattavammin huomioivaksi ja takauksista lähtökohtaisesti peritään aina asianmukainen takausmaksu. Hallitusohjelman mukaan takausmaksut (0,5 %) otetaan käyttöön myös uusissa valtion tukeman asuntotuotannon korkotukilainoissa, joihin liittyy aina valtioneuvoston takausmaksu. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tältä osin vuokra-asunto- ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta, vuokratulojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta sekä vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston takausmaksusta annettua lakia. Takausmaksu koskisi sekä uudistuotantoa, hankintaa että perusparannuslainoja. Takausmaksua ei kuitenkaan vaadit-

26.08.2024

Asia/16

taisi sellaisissa pitkän korkotuen kohteissa, joille myönnetään erityisryhmien investointiavustusta. Muutos tulisi voimaan 1.6.2025.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Riikka Karjalainen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36242
riikka.karjalainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 30.5.2024
- 2 Lausuntopyyntö 30.5.2024, liite, HE takausmaksuista lausunnolle

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 19.08.2024 § 464

HEL 2024-007989 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

19.08.2024 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Riikka Karjalainen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36242
riikka.karjalainen(a)hel.fi

17

Lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2025–2027 sekä vesihuollon ja jätehuollon investointiohjelmista vuosille 2025–2044

HEL 2024-008852 T 00 01 06

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2025–2027 sekä vesihuollon ja jätehuollon investointiohjelmista vuosille 2025–2044 seuraavan lausunnon:

Helsingin osalta investointitarve niin kaavoituksen mukaisen alueverkon laajentumisen kuin suurten raidehankkeiden vaatimien johtosiirtojen osalta säilynee suurena myös tulevina vuosina talouden epävarmuuksista huolimatta. HSY:n tavoitetta kattaa kustannukset käyttömaksuilla sekä vähentää uuden velan määrää pidetään kannatettavana. Esitettyjä vesihuollon asiakasmaksujen korotuksia pidetään suurina, mutta tarpeellisina toimenpiteinä vesihuollon toimivuuden turvaamiseksi, verkoston korjausvelan hallitsemiseksi sekä kuntayhtymän talouden tasapainottamiseksi.

Esplanadin viemäritunnelin sekä siihen liittyvien verkostosaneeraus-hankkeiden suunnittelussa tulee varata riittävät resurssit ulkoisten haittojen minimointiin ja työnaikaisten järjestelyjen toimivuuteen. Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee käyttää menetelmiä, joilla voidaan säästää Esplanadin puistoalueen puuistutuksia sekä minimoida haitat liikenteelle, elinkeinoelämälle sekä alueen muulle yleiselle käytölle.

HSY:n tulee osaltaan edistää Östersundomin vesihuoltoverkostojen siirtymistä HSY:n operointivastuulle sekä HSY:n vesihuollon toiminta-alueen laajentumista Östersundomiin. HSY:n tulee investointien suunnittelussaan varautua Östersundomin vesihuoltoverkostojen kapasiteetin lisäämiseen sekä maankäytön muutosten edellyttämien uusien verkostojen rakentamiseen.

Jo käynnistettyä sopimuskokonaisuuksien päivitystä tulee jatkaa ja pyrkiä saattamaan kaikki HSY:n ja jäsenkuntien väliset sopimukset ajantasaiseen tilaan. Erityisesti Helsingin osalta on syytä edistää sekaviemärintiin liittyvien sopimusten ja niissä havaittujen puutteiden päivittämistä, huomioiden mm. Itämeren suojelutavoitteiden kannalta tärkeät lähtökohdat kantakaupungissa.

Näillä näkymin vuonna 2024 voimaan tulevan EU:n uuden ilmanlaatu-direktiivin myötä sitovat ilmansaasteiden raja-arvot tulevat kiristymään ja mittausvelvoitteet sekä ilmansuojelutyön tarve lisääntymään merkittävästi. On tärkeää varmistaa, että HSY:llä on riittävät resurssit tehtävien hoitoon vaatimusten kiristyessä. Kaupunkirakenteen tiivistyessä ja raja-arvojen tiukentuessa tarvitaan yhä tarkempaa ilmanlaatatietoa kaupunkisuunnittelun tueksi. HSY:n asiantuntemus sekä luotettava ja ajantasainen mittaus- ja mallinnustieto ovat keskeisessä roolissa ilmanlaadun arvioimisessa.

Kaupunkien hiilineutraaliustavoitevuosien lähestyessä on perusteltua, että HSY käynnistää selvityksen myös hiilinieluista. Tämän ja muiden ilmastohankkeiden osalta on tärkeää varmistaa niiden vaikuttavuus ja sopivuus suhteessa kaupunkien strategiaan linjauksiin. Seutu- ja ympäristötiedon ilmastoyksikön palveluista on pyydetty erikseen palautetta ja siitä tullaan linjaamaan tarkemmin syksyllä ympäristöpääällikkökokouksessa. Siellä ohjataan myös HSY:n Ilmastoinfon palveluita, joiden osalta on tärkeää tunnistaa erot ja synergiat Helsingin Energiarenessanssityön kanssa.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

HSY pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmastaan vuosille 2025–2027 sekä vesihuollon ja jätehuollon investointiohjelmista vuosille 2025–2044. Lausuntoa on pyydetty toimittamaan 31.8.2024 mennessä.

HSY:n alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2025–2027

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydetty jäsenkuntien lausunnot ennen sen hyväksymistä.

Taloussarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Toiminta- ja taloussuunnitelman tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat HSY:n hallituksen esittämään strategiaan 2030, josta yhtymäkokous päätti marraskuussa 2022.

Helsingin kuntaosuus HSY:n perussopimuksen mukaisesti on ehdotuksessa vuodelle 2025 2 283 000 euroa, vuodelle 2026 2 417 000 euroa ja vuodelle 2027 2 639 000 euroa.

Vuodelle 2025 vesihuollon käyttömaksuihin esitetään 8 % kokonaiskorotusta ja vuosille 2026–2027 vuosittaista 5 % kokonaiskorotusta. Perusmaksuihin esitetään vuosittaista 13 % kokonaiskorotusta vuosille 2025–2026 ja vuodelle 2027 esitetty korotus on 9 %. Jätehuollon hinnoon esitetään vuodelle 2025 noin 6 % korotusta, joka lisää toimintatuottoja myös kahden seuraavan vuoden osalta.

Vesihuoltolain mukaan vesihuoltolaitoksen investoinnit tulee kattaa kerättävillä maksuilla. Vesihuollon vuosikatteen arvioidaan parantuvan merkittävästi suunnitelmakauden edetessä ja jakson lopulla vuosikate riittää kattamaan investoinnit täysimääräisesti. Kuntayhtymän tasapainoinen talous tukee pitkällä aikajänteellä myös jatkuvasti kasvavan saneerausvelan vähentämistä.

Kaupunkirakenteen tiivistyessä ja raja-arvojen tiukentuessa tarvitaan yhä tarkempaa ilmanlaatumietoa kaupunkisuunnittelun tueksi. HSY:n asiantuntemus sekä luotettava ja ajantasainen mittaus- ja mallinnustieto ovat keskeisessä roolissa ilmanlaadun arvioimisessa.

Pääkaupunkiseudun kunnilla on kunnianhimoiset tavoitteet toisaalta hillitä kasvihuonekaasupäästöjä ja toisaalta myös sopeutua muuttuvaan ilmastoon. HSY:n tuottamalla tiedolla on tälle työlle keskeinen merkitys.

HSY:n vesihuollon investointiohjelma 2025–2044

HSY:n investointiohjelma on osa investointien suunnittelujärjestelmää ja se laaditaan kahden vuoden välein. Nyt lausuttavana oleva investointiohjelma kattaa ensimmäistä kertaa 20 vuoden aikajänteen.

Investointiohjelma jakautuu investointikoreihin. Korirakenne perustuu kaupunkien kehittämiseen liittyviin investointeihin sekä vesihuoltojärjestelmän kehittämisen ja ylläpitämisen investointeihin. Lisäksi vesihuollon investointiohjelmassa ovat mukana vesihuoltoon liittyvät kiinteistöinvestoinnit ja investoinnit irtaimen käyttöomaisuuteen sekä IT-ratkaisuihin. Kaupunkilähtöiset investoinnit on jaettu kaavoituksen mukaisiin alueinvestointeihin, vesihuollon kehittämissuunnitelmien mukaiseen laajentamiseen haja-asutusalueille sekä kaupungin kehittämisen aiheuttamiin johtosiirtotarpeisiin. Vesihuoltolähtöiset investoinnit on jaettu vesihuoltojärjestelmän mukaisiin osakokonaisuuksiin sekä edelleen uudisinvestointeihin ja saneerausinvestointeihin.

Investointiohjelman keskimääräinen vuotuinen investointisumma on noin 6,5 % suurempi kuin edellisen ohjelmakauden (2023–2032) aika-

na ja uuden ohjelmakauden investointikokonaisuus on 3 732 milj. euroa. Suurimmat lisäykset on tehty jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointeihin sekä vedenpuhdistuksen uudisinvestointeihin. Jätevedenpuhdistuksessa on useita suuria investointitarpeita ja investointitaso on noin viisinkertaistunut. Vedenpuhdistuksen uusinvestointeihin kohdistuva varaus koskee kolmannen vedenpuhdistuslaitoksen rakentamista.

HSY:n jätehuollon investointiohjelma 2025–2044

Jätehuollon investoinnit on jaettu kahden perusteeman alle. Teemat ovat Ympäristövastuu ja toimintavarmuus sekä Kehittyvä ja palveleva jätehuolto.

Jätehuollon velkaantuminen taittuu talousarviokaudella investointitason laskun sekä vuosikatteen nousun myötä. Omavaraisuusaste pysyy koko tarkastelukaudella hyvällä tasolla. Omavaraisuus pystytään säilyttämään kasvattamalla maltillisesti tulo-rahoitusta sekä pitämällä investoinnit suunnitelman mukaisella tasolla.

Ohjelmakauden aikana on suunniteltu toteuttavaksi Ämmässuon jäteenkäsittelykeskuksen kaatopaikan kaasunkeräysjärjestelmien ylläpitoinvestoinnit ja suunnitelmakauden alussa kaasun lyhytaikaiseen varastointiin tarkoitettun kaasukellon investointi, jonka on arvioitu valmistuvan vuosien 2025–2026 aikana. Suunnitelmakauden alussa valmistuu mädätteen jalostus maatalouskäyttöön -hanke, jonka lisäksi suunnitelmakauden alussa saneerataan kompostointilaitoksen tunneleita, jotka ovat tulossa käyttöikänsä päähän. Vuosien 2028–2029 aikana on suunniteltu toteuttavaksi biojätteen mädätyskapasiteetin nostamista varten yhden mädätysreaktorin hankinta.

HSY:n pyrolyysin koelaitoksessa tuotettu lietehiili on ollut erittäin tärkeää Helsingin biohiileen liittyville kokeiluille ja tutkimuksille. Biohiileen sitoutunut hiili voi säilyä maaperässä hiilivarastona satoja vuosia. Tästä syystä biohiili on yksi ratkaisuvaihtoehdoista, kun Helsinki pyrkii hiilinegatiiviseksi. Olisi toivottavaa, että HSY voisi jatkaa pyrolyysilaitoksensa toimintaa tämän vuoden lopussa päättyvän kokeilujakson jälkeen.

Investointiohjelman aikana on suunniteltu toteuttavaksi kolme uutta Sortti-asemaa, joista Vantaan Martinkyläntien Sortti-aseman on suunniteltu valmistuvan ensimmäisenä vuosien 2026–2028 aikana. Espoon Sortti-asemaverkkoa on suunniteltu täydennettäväksi niin, että uusi Sortti-asema valmistuu vuoden 2032 aikana. Lisäksi on varauduttu kolmanteen uuteen Sortti-asemaan suunnitelmakauden lopussa niin, että asema valmistuu vuoden 2042 aikana. Sortti-asemaverkostoa on myös suunniteltu täydennettäväksi suunnitelmakaudella kahdella uudella Sortti-pienasemalla.

26.08.2024

Asia/17

Omistajaohjauksen tavoitteet

1. Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 % ja talouden tasapaino	2. Hiilineutraalisuus 2030 ja vastuullisuuden lisääminen	3. Vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen sekä asiakkaiden tyytyväisyys
<p>Mittarit:</p> <p>1. Tuottavuusohjelman toimeenpano sekä taloudellisten vaikutusten yksilöinti, toiminnan selkeä suuntaaminen perustehtävään ja investointiohjelman optimointi ja investointien kohdistaminen siten, että korjausvelan kasvua voidaan taittaa. Lisäksi muut tarvittavat toimenpiteet, kuten taksojen korotukset, talouden tasapainottamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi</p> <p>2. Toimintamenot euroa/asukas, tavoitetaso 2025: enintään 145,2 euroa/asukas</p> <p>3. Omavaraisuusaste, tavoitetaso 2025: vähintään 25,2 %</p>	<p>Mittarit:</p> <p>1. Kotitalousjätteen kierrätysaste sekä sekajätteen määrä vuosittain, tavoitetaso 2025: kierrätysaste vähintään 55 % ja sekajätteen määrä enintään 100 kg/asukas/vuosi</p> <p>2. Kasvihuonekaasupäästöjen määrä HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa, tavoitetaso 2025: enintään 89 000 t CO₂-ekv</p> <p>3. Hiilineutraalisuusohjelman toteuttaminen sekä ohjelmakauden lopun toimenpiteiden aikatauluttaminen ja tarkentaminen</p>	<p>Mittarit:</p> <p>1. Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain, tavoitetaso 2025: vähintään 4,1/5</p>

Muu omistajalinjaus: Kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korvaus.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö
- 2 Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2025-2027
- 3 Vesihuollon investointiohjelma 2025-2044
- 4 Jätehuollon investointiohjelma 2025-2044

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

18

Valtuutettu Amanda Pasasen aloite biomassan kestävyden turvaamisesta ja polttoon perustavasta lämmöntuotannosta eroon pyrkimisestä

Pöydälle 19.08.2024

HEL 2024-003151 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Amanda Pasanen ja 17 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että biomassan kestävyys on turvattava ja pyrittävä eroon polttoon perustavasta lämmöntuotannosta. Aloite on liitteenä 1.

Kaupunginhallitus toteaa, että biomassan kestävyden turvaaminen ja polttoon perustavasta lämmöntuotannosta vastaa Helen Oy. Helen Oy:ltä on pyydetty aloitteeseen liittyen lausunto, joka on liitteenä 2.

Helen Oy:n lausunnossa todetaan, että yhtiö on sitoutunut varmistamaan biomassan kestävyden. Yhtiö käyttää ainoastaan Euroopan uusiutuvan energian direktiivin kestävyyskriteerit täyttävää biomassaa. Esimerkiksi vuonna 2023 yhtiö saavutti tavoitteensa, ja 100 prosenttia yhtiön hankkimasta biomassasta oli kestävä. Tämä tarkoittaa käytännössä, että puupolttoaineet ovat sertifioiduilta toimittajilta (PEFC = Programme for the Endorsement of Forest Certification, SBP = Sustainable Biomass Program, FSC = Forest Stewardship Council) ja alkupestä valvottuja.

Yhtiö on lausunnon mukaan kehittämässä polttoainehallintajärjestelmää, jonka avulla yhtiö voi varmistaa tuotanto- ja toimitusketjun vastuullisuuden jatkossakin. Valtuustoaloitteessakin mainittujen PEFC- sekä FSC-sertifikaattien lisäksi Helen on lisännyt hankkimansa biomassan kestävyysvaatimuksia käyttämällä osassa hankintoja SBP-sertifiointia aiempien sertifiointien rinnalla. Euroopan komission tunnustama SBP-sertifiointi osoittaa, että yritys noudattaa lämpöä ja energiaa tuottavan biomassan eurooppalaista lainsäädäntöä, sääntelyä ja kestävyysvaatimuksia. FSC- ja PEFC-standardien vaatimukset eivät kata kaikkia SBP-järjestelmän vaatimuksia eikä SBP-järjestelmän sertifiointi kata kaikkia FSC- ja PEFC-standardien vaatimuksia. SBP-järjestelmä siis täydentää hankitun biomassan kestävyysvaatimuksia.

Lausunnossa korostetaan myös, että polttoon perustumatonta energiantuotantoa on ollut Helenin painopiste, kun yritys on vähentänyt fossiilisten polttoaineiden osuutta energiantuotannossa. Helenin strategian mukaan polttamisen osuus tulee merkittävästi tippumaan 2020-luvun aikana. Yhtiön tavoitteena on luopua kaikesta polttamisesta vuoteen 2040 mennessä. Tämä on osa Helenin laajempaa strategiaa, jossa pyritään vähentämään hiilidioksidipäästöjä ja edistämään kestävästä kehityksestä.

Polttamisesta luopuminen tarkoittaa lämmityksen sähköistymistä, mikä vaatii sekä kantaverkon sähkönsiirron kehittämistä että pienydinvoimaa Helsinkiin. Sähkönsiirtoverkon kehittäminen sähköistyvässä Helsingissä on avainasemassa. Helsinki on viime vuosiin asti ollut sähkön siirron näkökulmasta omavarainen. Tämä kehitys on isossa murroksessa, ja Helsingistä tulee sähkön tuojia. Suomen kantaverkko rajoittaa Helsingin sähköistymistä sekä Helenin suunnitteleminen investointien toteuttamista.

Lausunnossa todetaan myös, että muut toimenpiteet polttoon perustumatonta energiantuotantoon ovat pienydinvoiman rakentaminen Helsinkiin sekä vetyratkaisujen suunnittelu Helsingissä. Yhtiön mukaan pienydinvoima on tehokas ja ympäristöystävällinen energiantuotantomuoto, joka voi auttaa yhtiötä saavuttamaan sen tavoitteet. Pienydinvoiman rakentaminen Helsingissä on yhtiön mukaan yksi konkreettinen keino, joka mahdollistaa luopumisen kokonaan polttamisesta. Vetyratkaisujen suunnittelu Helsingissä mahdollistaa yhtiön mukaan paitsi lämmöntuotannon hyödyt, myös suuren mahdollisuuden luoda uutta hyvinvointia ja liiketoimintaa Helsinkiin. Yhtiön mukaan, vetyratkaisut ovat osa yhtiön innovatiivista lähestymistapaa energiantuotantoon ja ne voivat auttaa Helsinkiä saavuttamaan hiilineutraaliustavoitteensa.

Lopuksi lausunnossa todetaan, että polttoon perustumatonta lämmöntuotantoa on Helenin strategian kulmakivi, jota kohti yritys etenee määrätietoisesti.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallituksen on osoitettava aloite vastattavaksi sille lautakunnalle tai johtokunnalle, jonka toimivaltaan tai jonka alaisen viranomaisen toimivaltaan aloitteesta esitetty toimenpide kuuluu. Kaupunginhallitus on 11.3.2024 § 156 päättänyt, että se vastaa biomassan kestävyys turvaamisesta ja polttoon perustuvasta lämmöntuotannosta eroon pyrkimisestä koskevaan aloitteeseen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

26.08.2024

Asia/18

Lisätiedot

Patrick Wahlman, Konsernianalyttikko, puhelin: 310 33714
patrick.wahlman(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Aloite
- 2 Helen Oy:n lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kanslia

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 19.08.2024 § 465

HEL 2024-003151 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

19.08.2024 Pöydälle

Vastaehdotus:

Tuomas Rantanen: Aloitevastauksen alkuun lisätään:

"Kaupunginhallitus toteaa, että Helen Oy:n omistajastrategiassa linjattu tavoitetilaksi polttoon perustumattomien tuotantoratkaisuihin perustuva energiajärjestelmä. Näiden tavoitteiden valossa kaupunginhallitus katsoo, että Helen Oy:n on pyrittävä pääsemään eroon polttoon perustuvasta energiantuotannosta jo ennen vuotta 2040. Polttoon perustumattomassa energiantuotannossa ei tule nojata ainoana vaihtoehtona pienydinvoimaan, jonka laillinen, taloudellinen ja tekninen toteutettavuus on vielä epäselvä, vaan edistää vahvasti myös muita ratkaisuja kuten vedyn tuotantoa.

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että Helen Oy:n omistajastrategiassa on asetettu tavoitteeksi tehdä selvitys käytetyn biomassan alkuperästä, jakaumasta ja kestävyyskriteereistä. Kaupunginhallitus edellyttää, että Helen pyrkii huolehtimaan käytetyn biomassan kestävyydestä kunnianhimoisemmin kuin pelkästään tukeutumalla sertifikaatteihin, jotka todistavat yhtiön noudattavan lainsäädäntöä ja eurooppalaista sääntelyä.

26.08.2024

Asia/18

Kaupunginhallitus edellyttää, että Helen pyrkii korvaamaan PECF sertifioidun biomassa FSC-sertifioidulla biomassalla ja varmistaa lisäksi, että poltettu biomassa ei sisällä runkopuuta. Kaupunginhallitus kehottaa kaupungin omistajaohjausta tuomaan konsernijaostoon tarkoituksenmukaiset ohjauskeinot, jotka varmistavat ettei runkopuu ole osa Helenin biomassan käyttöä."

Tuomas Rantasen vastaehdotusta ei käsitelty asian käsittelyn keskeyttämisen vuoksi.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

12.08.2024 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Patrick Wahlman, Konsernianalytikko, puhelin: 310 33714
patrick.wahlman(a)hel.fi

19

Valtuutettu Amanda Pasasen toivomusponsi selvitetään mahdollisuudet ottaa käyttöön aktiivisia toimia ilmansaasteiden vähentämiseksi

HEL 2023-011881 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 13.9.2023 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimista ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto on käsitellessään Helsingin kaupungin vuoden 2022 ympäristöraporttia hyväksynyt 13.9.2023 valtuutettu Amanda Pasasen seuraavan toivomusponnen:

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta ottaa käyttöön aktiivisia toimia ilmansaasteiden vähentämiseksi, jotta päästäisiin maailman terveysjärjestö WHO:n asettamiin raja-arvoihin terveydelle haitallisten pienhiukkasten määrissä.

Ilmansaasteiden pitoisuuksia pyritään aktiivisesti vähentämään ilman-suojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman 2024–2029 toimenpiteillä.

Helsingissä on jo pitkään tehty työtä paremman ilmanlaadun puolesta. Ilmansuojelusuunnitelmia on laadittu vuodesta 2008 lähtien. Edellisen kaupungin ilmansuojelutyötä ohjaavan ilmansuojelusuunnitelman 2017–2024 aikana Helsingissä ylittyi EU:n sitova raja-arvo liikenteestä peräisin olevan typpidioksidin pitoisuudelle, ja sen johdosta kaupunki oli velvollinen laatimaan ilmansuojelusuunnitelman. Enää useampaan vuoteen ei ole mitattu raja-arvojen ylityksiä.

Ilmanlaatua parannetaan edelleen ja varaudutaan ilmansaasteiden raja-arvojen kiristymiseen. Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston 23.5.2024 § 104 hyväksymän ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman 2024–2029 (ILME -suunnitelma) tavoitteena on alittaa uudet tulevat EU:n sitovat raja-arvot. Visiona vuodelle 2040 on, etteivät ilmansaasteet aiheuta terveyshaittoja eli käytännössä etteivät WHO:n ohjearvot ylity.

Suunnitelmaan on kirjattu laajasti toimenpiteitä ilmanlaadun parantamiseksi. Kaupunki kykenee omilla toimillaan vaikuttamaan taustapitoisuuden päälle tulevaan pitoisuuslisään, joka on peräisin lähinnä liikenteestä ja puun pienpoltosta. ILME-suunnitelmaan on kirjattu kaupungin toimivallassa olevat keinot, joita ei jo toteuteta muiden päätösten, ohjelmien tai perustyön myötä. Liikenteen ilmastopäästöjen vähentämiseen tähtäävät toimet parantavat yleisesti myös ilmanlaatua. ILME-suunnitelmaa päivitetään kesken kauden, mikäli esimerkiksi tarvitaan tehokkaampia toimenpiteitä uusien sitovien raja-arvojen saavuttamiseksi. Helsinki on lisäksi mukana tiiviisti ympäristöministeriön koordinoiman Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 toteuttamisessa.

Kaupungin keinot ja mahdollisuudet vaikuttaa ilmansaasteiden pitoisuuksiin ovat rajallisia. Erityisesti pienhiukkasia ja otsonia kulkeutuu alueelle runsaasti kaupungin ja Suomen rajojen ulkopuolelta. Useat toimenpiteet eivät ole mahdollisia nykylainsäädännön perusteella. Muun muassa ajoneuvojen sekä tulisijojen päästöistä säädetään EU:n asetuksilla. Ilmansuojelu on kaupungin ja valtion sekä seudullisen ja kansainvälisen tason yhteistyötä.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston lausunto.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnin ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnin hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnin ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 15.02.2024 § 25

HEL 2023-011881 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antoi seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto totesi, että ilmansaasteiden pitoisuuksia pyritään aktiivisesti vähentämään Helsingissä ilmansuojelusuunnitelman 2017 - 2024 ja valmisteilla olevan ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman 2024 - 2029 toimenpiteillä.

Ympäristö- ja lupajaosto piti maanalaisten liikenneratkaisujen kehittämistä ja erityisesti olemassa olevan maanalaisen verkoston parempaa hyödyntämistä yhtenä tutkittavana keinona vähentää ilmansaasteita.

WHO:n terveysperustaiset ilmanlaadun ohjearvot ja EU:n raja-arvot

Maailman terveysjärjestö WHO julkaisi vuonna 2021 uudet, tuoreisiin terveystutkimuksiin perustuvat ohjearvot. Ne eivät ole sitovia kuten EU:n raja-arvot, vaan suositustyyppisiä. Ohjearvojen alittavien ilmansaasteepitoisuuksien ei arvioida aiheuttavan merkittäviä terveysvaikutuksia. Ohjearvot kiristyivät huomattavasti edellisistä, vuonna 2006 julkaistuista ohjearvoista. Esimerkiksi ohjearvo pienhiukkasten vuosikeskiarvolle on nyt $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, kun se aiemmin oli $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

EU:n ilmanlaatua koskevat sitovat raja-arvot määritellään ilmanlaatudirektiivissä. EU-komissio julkaisi lokakuussa 2022 uuden ilmanlaatudirektiiviehdotuksen, jossa esitetään sitovien raja-arvojen merkittävää kiristämistä vuonna 2030. Ehdotus on parhaillaan Euroopan komission, neuvoston ja parlamentin käsiteltävänä, eikä tulevista raja-arvoista ole vielä varmuutta.

Ilmanlaatu Helsingissä

Ilmanlaatu on Helsingissä keskimäärin melko hyvä kansainvälisesti verrattuna. Liikenteen pakokaasupäästöt, katupöly sekä puun pienpolton päästöt aiheuttavat kuitenkin edelleen haittaa ihmisten terveydelle ja ympäristön viihtyisyydelle. Erityisesti pienhiukkaset aiheuttavat terveyshaittoja jo matalilla pitoisuuksilla.

Pienhiukkasista hyvin merkittävä osuus, keskimäärin yli puolet, kulkeutuu Helsinkiin kaupungin ja myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Pienen kokonsa vuoksi pienhiukkaset pysyvät ilmassa kauan ja kulkeutuvat il-

mavirtausten mukana jopa tuhansia kilometrejä. Pääkaupunkiseudulla syntyvistä pienhiukkaspäästöistä puun pienpoltto tulisijoissa aiheuttaa Helsingin seudun ympäristöpalveluiden arvion mukaan 33 %. Autojen pakokaasujen hiukkaspäästöjen osuus on 26 % ja energiantuotannon osuus 38 %. Energiantuotannon päästöt purkautuvat korkeista piipuista ja leviävät laajemmalle alueelle, joten niillä ei ole kovin merkittävää vaikutusta paikalliseen ilmanlaatuun.

Nykyinen pienhiukkasten WHO:n ohjearvo ylittyy laajasti pääkaupunkiseudulla vilkasliikenteisillä mittausasemilla pääosin kaukokulkeumasta johtuvan taustapitoisuuden vaikutuksesta. Kallion kaupunkitaustasemalla vuoden 2022 vuosikeskiarvo oli 5,1 µg/m³. Kallion mittausasemalla mitatut epäpuhtauksien pitoisuudet edustavat tasoa, jolle ihmiset altistuvat yleisesti Helsingin keskustan asuinalueilla. Vilkkaiden liikenneväylien lähellä pitoisuudet nousevat paikallisten liikennepäästöjen vuoksi Kallion mittaustuloksia korkeammiksi. Pientaloalueilla puun poltto tulisijoissa heikentää ajoittain ilmanlaatua.

Kokonaispienhiukkaspitoisuudet ovat laskeneet pitkällä aikavälillä pääkaupunkiseudulla muun muassa ajoneuvokannan uusiutuessa puhtaammaksi tehokkaan sääntelyn ansiosta. Myös taustapitoisuus on laskenut ja sen ennustetaan laskevan myös tulevina vuosina.

Katupöly eli hengitettävät hiukkaset tulevat heikentämään ilmanlaatua myös tulevaisuudessa. Liikenteen sähköistyminen ei vähennä muun muassa katupäälysteestä, renkaista ja hiekoitushiekasta koostuvan katupölyn muodostumista. Hengitettävien hiukkasten pitoisuudet ovat yleisesti pienentyneet Helsingissä viime vuosina, mikä osoittaa kaupungin pitkäaikaisen katupölyn torjunnan kehittämisen ja toimenpiteiden olleen tehokkaita. EU:n nykyinen raja-arvo ei ole ylittynyt vuoden 2006 jälkeen Helsingissä raja-arvoa valvovilla asemilla. Hengitettävien hiukkasten pitoisuudet ovat kuitenkin paikoin ja ajoittain hyvin korkeita. Raja-arvo voikin edelleen olla vaarassa ylittyä kantakaupungin katukuiluissa sekä vilkkaasti liikennöityjen väylien varrella, mikäli pölyntorjuntaan ei kiinnitetä jatkuvasti voimakkaasti huomiota. EU-komission ehdottama uusi raja-arvo ylittyisi tällä hetkellä. Myös WHO:n terveysperusteinen ohjearvo ylittyy vilkasliikenteissä paikoissa.

Helsingin kaupungin väkiluvun ennustetaan jatkavan kasvuaan tulevaisuudessa ja samalla kaupunkirakenne tiivistyy. Kaupunkirakenteen tiivistyminen vähentää liikennesuoritetta, mutta se voi johtaa ilmanlaadun kannalta haasteisiin kun ilmansaasteiden sekoittuminen ja laimeneminen samalla heikkenee. Ihmiset asuvat ja oleilevat tiiviissä rakenteessa myös lähellä päästölähteitä.

Pienhiukkasten nykyinen sitova EU:n vuosiraja-arvo (25 µg/m³) alittuu Helsingissä selvästi, samoin muiden ilmansaasteiden raja-arvot. Helsingin on kuitenkin toiminnassaan jo varauduttava siihen, että ilmanlaadudirektiivissä asetettavat raja-arvot tulevat kiristymään. Erityisen haastavaa tulee olemaan katupölyn eli hengitettävien hiukkasten raja-arvojen alittaminen, mikäli ne toteutuvat ehdotetusti. Myös liikenteestä peräisin olevan typpidioksidin ja tulisijoissa muodostuvan bentso(a)pyreenin raja-arvojen ylittyminen on mahdollista. Kaupunki on aktiivisesti kommentoinut uuden ilmanlaadudirektiiviehdotuksen sisältöä osallistuen ympäristöministeriön koordinoiman kansallisen taustaryhmän toimintaan.

Helsingin toimet ilmanlaadun parantamiseksi

Helsingissä on jo pitkään tehty työtä paremman ilmanlaadun puolesta. Ilmansuojelusuunnitelmia on laadittu vuodesta 2008 lähtien. Nykyinen kaupungin ilmansuojelutyötä ohjaava ilmansuojelusuunnitelma tuli voimaan vuonna 2017. Tuolloin EU:n sitova raja-arvo liikenteestä peräisin olevan typpidioksidin pitoisuudelle ylittyi Helsingissä, ja sen johdosta kaupunki oli velvollinen laatimaan ilmansuojelusuunnitelman. Enää raja-arvojen ylityksiä ei ole mitattu useampaan vuoteen.

Helsinki haluaa parantaa ilmanlaatua edelleen sekä varautua jo tuleviin todennäköisiin ilmansaasteiden raja-arvojen kiristymisiin. Uuden ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelman (ILME) laadinta onkin parhailaan menossa ympäristöpalveluiden ympäristönsuojelu ja ohjaus - yksikön koordinoimana. Työtä tehdään poikkihallinnollisesti laajassa yhteistyössä. Suunnitelma valmistuu kesäkuussa 2024. Suunnitelma-kauden 2024 - 2029 tavoitteena on alittaa uudet tulevat EU:n sitovat raja-arvot. Visiona vuodelle 2040 on, etteivät ilmansaasteet aiheuta terveyshaittoja eli käytännössä etteivät WHO:n ohjearvot ylity.

Suunnitelmaan kirjataan laajasti toimenpiteitä ilmanlaadun parantamiseksi. Kaupunki pystyy omilla toimillaan vaikuttamaan taustapitoisuuden päälle tulevaan pitoisuuslisään, joka on peräisin lähinnä liikenteestä ja puun pienpoltosta. ILME-suunnitelmaan on kirjattu kaupungin toimivallassa olevat keinot, joita ei jo toteuteta muiden päätösten, ohjelmien tai perustyön myötä. Liikenteen ilmastopäästöjen vähentämiseen tähtäävät toimet parantavat yleisesti myös ilmanlaatua. ILME-suunnitelmaa päivitetään kesken kauden, mikäli esimerkiksi tarvitaan tehokkaampia toimenpiteitä uusien sitovien raja-arvojen saavuttamiseksi. Helsinki on lisäksi mukana tiiviisti ympäristöministeriön koordinoiman Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 toteuttamisessa.

Kaupungin keinot ja mahdollisuudet vaikuttaa ilmansaasteiden pitoisuuksiin ovat osin rajallisia, ja kaukokulkeumana saapuviin pienhiukka-

siin kaupunki ei voi vaikuttaa. Erityisesti pienhiukkasia ja otsonia kulkeutuu alueelle runsaasti kaupungin ja Suomen rajojen ulkopuolelta. Useat toimenpiteet eivät ole mahdollisia nykyinsäädännön perusteella. Muun muassa ajoneuvojen sekä tulisijojen päästöistä säädetään EU:n asetuksilla. Ilmansuojelu onkin kaupungin ja valtion sekä seudullisen ja kansainvälisen tason yhteistyötä.

Käsittely

15.02.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Tarik Ahsanullah: Lisätään kappale:

"Ympäristö- ja lupajaosto pitää maanalaisten liikenneratkaisujen kehittämistä ja erityisesti olemassa olevan maanalaisten verkoston parempaa hyödyntämistä yhtenä tutkittavana keinona vähentää ilmansaasteita."

Kannattaja: Saana Rossi

Vastaehdotus 1:

Hanna Hannus: Muutetaan kappaleen 15 ensimmäinen lause:

"Kaupungin keinot ja mahdollisuudet vaikuttaa ilmansaasteiden pitoisuuksiin ovat osin rajallisia, ja kaukokulkeutuminen saapuviin pienhiukkasiin kaupunki ei voi vaikuttaa."

Kannattaja: Coel Thomas

Vastaehdotus 2:

Hanna Hannus: Lisätään uusi kappale aloitevastaukseen, nykyisten kappaleiden 14 ja 15 väliin:

"Ilmanlaatua tulee tarkastella keskeisenä tekijänä myös liikennesuunnittelussa. Kuten Helsingin nykyisessä ilmansuojeluohjelmassa todetaan, kestävien liikkumismuotojen edistäminen ja autoliikenteen vähentäminen pienentävät polttoaineiden kulutusta ja sitä kautta vähentävät sekä hiilidioksidipäästöjä että ilmanlaatua heikentäviä päästöjä."

Kannattaja: Coel Thomas

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Tarik Ahsanullahin vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 2

Hanna Hannus, Laura Kolehmainen

Ei-äännet: 7

Tarik Ahsanullah, Jaakko Meretniemi, Päivi Riihimäki, Saana Rossi, Lea Saukkonen, Juhani Strandén, Coel Thomas

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti tässä äänestyksessä hyväksyä Tarik Ahsanullahin vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 2 - 7.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Hanna Hannuksen vastaehdotuksen 1 mukaisesti muutetuna

Jaa-äännet: 2

Päivi Riihimäki, Juhani Strandén

Ei-äännet: 5

Hanna Hannus, Laura Kolehmainen, Jaakko Meretniemi, Saana Rossi, Coel Thomas

Tyhjä: 2

Tarik Ahsanullah, Lea Saukkonen

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti tässä äänestyksessä hyväksyä Hanna Hannuksen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 2 - 5.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Hanna Hannuksen vastaehdotuksen 2 mukaisesti muutetuna

Jaa-äännet: 5

Tarik Ahsanullah, Jaakko Meretniemi, Päivi Riihimäki, Lea Saukkonen, Juhani Strandén

Ei-äännet: 4

Hanna Hannus, Laura Kolehmainen, Saana Rossi, Coel Thomas

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti tässä äänestyksessä hyväksyä esittelijän ehdotuksen äänin 5 - 4.

Kolmen suoritettujen äänestyksen jälkeen kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi Tarik Ahsanullahin vastaehdotuksen ja Hanna Hannuksen ensimmäisen vastaehdotuksen mukaisesti muutettun ehdotuksen.

26.08.2024

Asia/19

01.02.2024 Pöydälle

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Suvi Haaparanta, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 32061
suvi.haaparanta(a)hel.fi

26.08.2024

Asia/20

20

Valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponsi vanhan puuston säilyttämisestä ja uuden puuston istuttamisesta rakentamisen ja uusien alueiden suunnittelun yhteydessä

HEL 2023-011880 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi kaupunginvaltuuston 13.9.2023 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimista ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto on käsitellessään Helsingin kaupungin vuoden 2022 ympäristöraporttia hyväksynyt 13.9.2023 valtuutettu Johanna Nuortevan seuraavan toivomusponnen:

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta varmistaa paremmin vanhan puuston säilyttäminen ja niiden juurakon suojelu rakennusprosessin aikana uusien talojen ja asuinalueiden sekä kaupungin infrastruktuurin rakentamisen yhteydessä. Valtuusto edellyttää myös selvitetävän mahdollisuutta kartoittaa, minkälaisia piha- ja katuratkaisuja tarvitaan, jotta myös uusille alueille saadaan.

Vanhojen puiden säilyttäminen ja uusien puusukupolvien turvaaminen ovat tärkeitä tavoitteita, jotka ovat yhteneviä kaupunkistrategian, luonnon monimuotoisuuden turvaamisohjelman ja kaupunkipuulinjauksen tavoitteiden kanssa. Kaupunkiympäristön toimiala on nostanut latvuspeittävyuden säilyttämisen ja lisäämisen yhdeksi keskeiseksi puustoa koskevaksi tavoitteeksi. Tavoitteiden toteuttaminen edellyttää ja vanhojen suurikokoisten puiden ja uusien istutettavien puiden kasvuolosuhdeiden entistä parempaa turvaamista.

Kaupunkipuuta säilytettäessä ja uusia puuta istutettaessa on varmistettava riittävä kasvutila puun juurille ja latvustolle. Kasvualustan laatu ja määrä ratkaisevat, kuinka suureksi puu voi kasvaa ja kuinka pitkäikäinen siitä tulee. Kasvualustan tilavuus vaikuttaa merkittävästi myös siihen, miten kaupunkipuut selviävät jatkossa lisääntyvien kuivuusjaksojen yli.

Kaupunkistrategian kestävä kasvun ja yleiskaavan tiiviin kaupungin tavoitteet tuovat haasteita puiden säilyttämiselle. Yleisiin alueisiin kohdistuu erilaisia käyttöpaineita, kun asukasmäärä kasvaa ja kehittyvät liikkumismuodot ja energiaratkaisut edellyttävät uuden infrastruktuurin rakentamista. Maanalaisen yhdyskuntatekniikan määrä kasvaa jatku-

vasti. Esimerkiksi tavoite kapeasta katutilasta aiheuttaa haasteita katu-
puiden ja maanalaisen johtoverkoston yhteensovittamiselle.

Puiden säilyttämistä ja istuttamista ohjataan kaavoituksen mitoitusrat-
kaisuilla, rakennusjärjestyksellä ja ohjelmilla, linjauksilla ja lukuisilla
kaupunkipuita koskevilla ohjeilla. Tiiviistä kaupunkia rakennettaessa ja
keskenään hyvin erilaisilla ja eri aikoina rakennetuilla alueilla toimit-
taessa puita ei aina ohjeista huolimatta voida säilyttää. Puuston lisää-
minen ei kuitenkaan vaadi erillisten selvitysten käynnistämistä, vaan
ratkaisuja voidaan tehokkaasti edistää suunnittelun yhteydessä ja ny-
kyinen ohjeistus tarjoaa hyvän pohjan tavoitteiden toteutumiseksi.

Vanhan puuston säilyttäminen mahdollistetaan suunnittelussa ja se
edellyttää realistista arviota puun tilantarpeesta ja säilyttämisen todelli-
sista mahdollisuudesta. Tämä koskee erityisesti rakentamisen aikais-
ten tilavaatimusten parempaa huomiointia, sillä koneiden kulkuyälyt,
rakennustarvikkeiden säilytystilat ja turvallisen työskentelyn vaatimuk-
set esimerkiksi kaivantojen luiskauksille ovat rakennusaikana riski pui-
den säilyttämiselle.

Rakennusvalvonta ohjeistaa ja valvoo tonttipuiden säilyttämistä ja vi-
herkertoimen toteutumista. Rakennusjärjestyksen mukaan rakennetta-
valta tontilta saa kaataa vain lupapäätöksessä mainitut puut.

Uudis- ja lisärakennuksen rakennuslupahakemukseen on rakennusjär-
jestyksen mukaan liitettävä laskelma kaupunkiympäristölautakunnan
hyväksymän viherkertoimen tavoitetason täyttymisestä. Viherkertoimen
avulla voidaan varmistaa tontin riittävän vihertehokkuuden toteutumi-
nen. Kerroin kannustaa olemassa olevan puuston säilyttämiseen.

Yleisten alueiden rakentamisen ratkaisusta päätetään katu- ja puisto-
suunnitelmissa, joiden laatimisessa noudatetaan kaupungin omia pui-
hin liittyviä ohjeita ja monimuotoisuustavoitteita, ja hyödynnetään puu-
asiantuntijoiden osaamista. Puistoja suunniteltaessa lähtökohtana on
useimmiten säilyttää olemassa olevaa kasvillisuutta ja sijoittaa raken-
teita tai avoimia alueita vaativia toimintoja paikkoihin, joissa ei lähtöti-
lanteessa ole puustoa.

Peruskorjauksen yhteydessä kaduilta ja puistoista kaadetaan huono-
kuntoisia tai ympäristölleen vaarallisia puita. Kaadettujen puiden tilalle
istutetaan useimmiten uusi puu. Puiden läheisyydessä tapahtuvalle
kaivamiselle on laadittu ohjeistuksia, joiden tarkoituksena on turvata
riittävät suojaetäisyydet kaivutöiden ja puiden välillä.

Asemakaavoituksessa ratkaistaan uusien katu- ja puistoalueiden ja
tonttien mitoitus, rakentamisen paikat sekä kunnallistekniikan reitit ja
vaikutetaan näin suoraan puiden kasvuedellytyksiin. Uusien asuina-

lueiden asemakaavoja laadittaessa analysoidaan alueiden olemassa olevan puuston ominaispiirteet ja arvot ja maankäyttöratkaisuissa pyritään aina mahdollisuuksien mukaan säilyttämään puita ja hyödyntämään niiden tarjoamia moninaisia ekosysteemipalveluja ja vaikutusta alueiden identiteetin rakentumiselle.

Tonteilla istutettavien puiden määrää voidaan ohjata suoraan kaavamääräyksillä, mutta myös rakennusjärjestyksen edellyttämä viherkerointarkastelu ohjaa olemassa olevien puiden säilyttämiseen ja uusien istuttamiseen. Silloin kun puiden säilyttäminen tonteilla on mahdollista, tunnistetaan alueet ja kohteet, joissa voidaan säilyttää olemassa olevaa puustoa, jopa yksittäisiä puuyksilöitä, ja annetaan tarvittaessa asemakaavassa tontteja koskevia puiden säilyttämiseen tähtäviä määräyksiä ja merkintöjä. Kaupunki on myös laatinut infopakettin taloyhtiöille korttelipihojen vehreyttämisestä.

Olemassa olevien puiden säilyttämisen edellytyksiä ja uusien istutusten suunnittelua voidaan tulevaisuudessa parantaa tietomallipohjaista suunnittelua hyödyntämällä. Helsingin digitaalista kaksosta kehitetään ja sitä on jo hyödynnetty esimerkiksi Hermanninrannan suunnittelussa. Hermanninrannan alueella on myös ollut mahdollista huomioida katupuiden ja maanalaisen yhdyskuntatekniikan sijoittaminen siten, ettei johtoverkoston kunnostaminen tulevaisuudessa tule vahingoittamaan puita.

Uusia mittausmenetelmiä ja laitteita hyödyntämällä voidaan entistä tarkemmin merkitä ajoissa suunnitelmakarttoihin maisemallisesti ja muut arvokkaat puut. Näin saadaan yksityiskohtaisia lähtötietoja sekä maankäytön suunnittelulle että rakentamiselle. Tämä parantaa puiden huomioimista, kun erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja voidaan mittatarkasti vertailla digitaalisesti ja kolmiulotteisena.

Yleisten alueiden maankäytön suunnittelussa tunnistetaan puiden säilyttämisen ja uusien puiden vaatimat tilatarpeet ja tämä otetaan huomioon katujen ja puistojen toteutussuunnittelussa. Kaupunkiympäristön toimialalla on juuri käynnistynyt Helsingin katuvihreäverkostoa koskeva selvitys, jonka päämääränä on löytää mahdollisuuksia lisätä katuvihreän määrää Helsingissä. Työssä kiinnitetään huomiota vähäpuustosiin alueisiin ja pyritään löytämään ratkaisuja puiden lisäämiseen. Selvitystyön toisena keskeisenä tavoitteena on nostaa esille nykyisen katuvihreäverkoston arvokkaat osat. Näiden kohteiden osalta puiden ja niiden kasvuolosuhteiden turvaaminen asetetaan korkealle tärkeysjärjestyksessä erilaisia toimenpiteitä suunniteltaessa.

Kaupunkiympäristön toimiala on koostanut verkkoon kaikille avointa yleistä ohjeistusta monimuotoisen puuston istuttamiseksi. Kaupunkiti-

laohjeessa on ohjekortteja kasvillisuuden suunnitteluun ja toteutukseen. Ohjekorteissa on tuotu esille puiden hyvinvoinnin turvaamisen, kulttuuriympäristön vaalimisen, luonnon monimuotoisuuden edistämisen, kiertotalouden ja ilmastonmuutokseen varautumisen näkökulmia. Kaupunkikasvioppaasta löytyy puolestaan opastusta kasvilajiston valintaan. Oppaan sivuilta löytyy noin 500 puuvartisten lajien ja lajikkeiden taulukko, josta löytyy paljon hyödyllistä tietoa muun muassa lajien soveltuvuudesta erilaisiin kasvuympäristöihin.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Esitys on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen esittäjä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 06.02.2024 § 81

HEL 2023-011880 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuusto edellyttää toivomusponnessa, että selvitetään mahdollisuutta varmistaa paremmin vanhan puuston säilyttäminen ja niiden juurakon suojelu rakennusprosessin aikana uusien talojen ja asuinalueiden sekä kaupungin infrastruktuurin rakentamisen yhteydessä. Lisäksi valtuusto edellyttää selvittävän mahdollisuutta kartoittaa, minkälaisia piha- ja katuratkaisuja tarvitaan, jotta myös uusille alueille saadaan monimuotoista ja tiivistä puustoa istutettua.

Vanhojen puiden säilyttäminen ja uusien puusukupolvien turvaaminen ovat molemmat tärkeitä tavoitteita, jotka ovat yhteneviä kaupunkistrategian, luonnon monimuotoisuuden turvaamisohjelman ja kaupunkipuulinjauksen tavoitteiden kanssa. Näissä kaikissa korostetaan puiden merkitystä ekosysteemipalvelujen tuottajina ja viihtyisän elinympäristön luojina. Kaupunkiympäristön toimiala on nostanut latvuspeittävyuden säilyttämisen ja lisäämisen yhdeksi keskeisistä Helsingin puustoa koskevista tavoitteista. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää niin vanhojen suurikokoisten puiden kuin myös uusien istutettavien puiden kasvuolosuhteiden entistä parempaa turvaamista. Myös EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteet luontokadon estämisestä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta tulevat edellyttämään kaupunkipuita koskevien toimenpiteiden entistä parempaa huomioon ottamista.

Sekä kaupunkipuita säilytettäessä että uusia puita istutettaessa on tärkeää hahmottaa puun menestymisen biologiset reunaehdot. Riittävän kasvutilan varmistaminen puun juurille ja latvustolle on keskeistä puun iästä riippumatta. Kasvualustan laatu ja määrä ratkaisevat, kuinka suureksi puu voi kasvaa ja kuinka pitkäikäinen siitä tulee. Kasvualustan tilavuus vaikuttaa merkittävästi myös siihen, miten kaupunkipuut selviävät jatkossa lisääntyvien kuivuusjaksojen yli.

Helsingin kaupunkistrategian kestävä kasvun ja yleiskaavan tiiviin kaupungin tavoitteet tuovat myös haasteita puiden säilyttämiselle. Yleisiin alueisiin kohdistuu monenlaisia käyttöpaineita, kun asukasmäärä kasvaa ja kehittyvät liikkumismuodot ja energiaratkaisut edellyttävät uuden infrastruktuurin rakentamista. Maanalaisen yhdyskuntatekniikan määrä kasvaa jatkuvasti. Esimerkiksi tavoite kapeasta katutilasta aiheuttaa haasteita katupuiden ja maanalaisen johtoverkoston yhteensovittamiselle.

Puiden säilyttämistä ja istuttamista ohjataan kaavoituksen mitoitusratkaisuilla, rakennusjärjestyksellä ja ohjelmilla, linjauksilla ja lukuisilla kaupunkipuita koskevilla ohjeilla, jotka sivuavat kaupunkiympäristön toimialan toimintaa kaavoituksesta kunnossapitoon. Kaupunkiympäristön toimiala katsoo, että puuston säilymiseen tähtäviä ohjeita ja käytäntöjä hyödynnetään laajasti suunnittelussa ja rakentamisessa. Tiiviitä kaupunkia rakennettaessa ja keskenään hyvin erilaisilla ja eri aikoina

rakennetuilla alueilla toimittaessa puita ei aina ohjeista huolimatta voida säilyttää. Puuston lisääminen ei kuitenkaan vaadi erillisten selvitysten käynnistämistä, vaan ratkaisuja voidaan tehokkaasti edistää suunnittelun yhteydessä ja nykyinen ohjeistus tarjoaa hyvän pohjan tavoitteiden toteutumiseksi.

Ohjeiden noudattamista voidaan kuitenkin parantaa niin kaavoituksessa kuin rakentamisen suunnittelu- ja toteutusketjun eri vaiheissa. Tämä tarkoittaa entistä parempaa puiden tilantarpeen huomioonottamista suunnittelussa, olemassa olevan puuston huolellisempaa kartoittamista ja mittaamista, säilytettävien puiden yksiselitteistä merkitsemistä, puiden kasvutilan rakennusaikaista suojaamista ja tiedonkulun parantamista. Ohjeiden noudattamista tulee myös valvoa. Puun vahingoittuminen rakentamisen yhteydessä voi tapahtua hyvin nopeasti. Siksi riittävien resurssien varmistaminen työmaiden valvontaan on tärkeää.

Vanhojen puiden säilyttäminen ja juuriston suojaaminen rakennusten rakentamisen yhteydessä

Vanhan puuston säilyttäminen mahdollistetaan suunnittelussa ja se edellyttää realistista arviota puun tilantarpeesta ja säilyttämisen todellisesta mahdollisuudesta. Tämä koskee erityisesti rakentamisen aikaisen tilavaatimusten parempaa huomiointia, sillä koneiden kulkuyhdyt, rakennustarvikkeiden säilytystilat ja turvallisen työskentelyn vaatimukset esimerkiksi kaivantojen luiskauksille ovat rakennusaikana riski puiden säilyttämiselle.

Rakennusvalvonta ohjeistaa ja valvoo tonttipuiden säilyttämistä ja viherkertoimen toteutumista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 24.5.2023 Helsingin rakennusjärjestyksen. Rakennusjärjestyksessä todetaan, että rakennettavalta tontilta saa kaataa vain ne puut, mihin lupapäätöksessä on annettu lupa. Mikäli tontilta on välttämätöntä kaataa puita asemakaavanmukaisen rakentamisen jouduttamiseksi ennen luvan myöntämistä, puiden kaatamisesta on ilmoitettava rakennusvalvontapalveluille 14 vuorokautta ennen puiden kaatamista. Rakennusluvassa, maisematyöluvassa tai muussa luvassa säilytettäväksi merkityt puut ja tontin luonnontilaiset osat on suojattava työmaa-aikana huolellisesti. Rakennusvalvontaviranomainen voi vaatia lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä tai rakennustyötä valvottaessa, että rakennushankkeeseen ryhtyvä laatii tarvittavan suojaussuunnitelman.

Mikäli rakennusluvassa, maisematyöluvassa tai muussa luvassa myönnetään lupa puiden kaatamiseen, on luvassa tarvittaessa määrättävä puiden lisäämistä. Mikäli puita on kaadettu ilman lupaa ja siten, että puiden kaatamisen vaikutukset tontille tai ympäristöön ovat

vähäistä suurempia, on tontille istutettava tarpeellinen määrä isokokoisia puita.

Uudis- ja lisärakennuksen rakennuslupahakemukseen on rakennusjärjestyksen mukaan lisäksi liitettävä laskelma kaupunkiympäristölautakunnan hyväksymän viherkertoimen tavoitetason täyttymisestä. Viherkertoimen avulla voidaan varmistaa tontin riittävän vihertehokkuuden toteutuminen. Kerroin kannustaa olemassa olevan puuston säilyttämiseen.

Yleisten alueiden ja infrastruktuurin rakentaminen

Yleisten alueiden rakentamisen ratkaisusta päätetään katu- ja puistosuunnitelmissa, joiden laatimisessa noudatetaan kaupungin omia puihin liittyviä ohjeita ja monimuotoisuustavoitteita, ja hyödynnetään puuasiantuntijoiden osaamista. Puistoja suunniteltaessa lähtökohtana on useimmiten säilyttää olemassa olevaa kasvillisuutta ja sijoittaa rakenteita tai avoimia alueita vaativia toimintoja paikkoihin, joissa ei lähtötilanteessa ole puustoa. Esimerkiksi uusissa maalämpökaivojen sijoittamista koskevissa ohjeissa lähtökohtana on, että olemassa olevat puut säilytetään.

Peruskorjauksen yhteydessä kaduilta ja puistoista myös kaadetaan puita, jotka ovat yleensä huonokuntoisia tai ympäristölleen vaarallisia. Puiden kaatamissuositus perustuu silloin puunhoidon ammattilaisten tekemään kuntotutkimukseen. Näissä tapauksissa kaadettujen puiden tilalle istutetaan useimmiten uusi puu. Joskus yksittäisiä puita esitetään kaadettavaksi myös siksi, että puut kasvavat liian tiheässä ja kilpailevat kasvutilasta. Tavallisesti silloin halutaan suosia hyväkuntoisia maisemapuiksi kehittyviä puuyksilöä. Joskus kohtuullisen hyväkuntoisia puita joudutaan kaatamaan aiemmin tehtyjen suunnitteluratkaisujen takia, esimerkiksi silloin kun puut on sijoitettu liian lähelle sellaista teknistä rakennetta, joka edellyttää puita vahingoittavia kunnostustöitä.

Kaivutöiden yhteydessä tapahtuva puiden juurten katkeaminen tai vaurioituminen on yksi merkittävimmistä kaupunkipuiden hyvinvointia uhkaavista tekijöistä. Mitä suurikokoisempia tai iäkkäämpiä puut ovat, sitä tarkemmin tulee puun kasvuympäristö rauhoittaa suurilta muutoksilta, sillä sen lisäksi että juuriston vahingoittaminen heikentää puun hyvinvointia, lisää juurten katkominen myös puun kaatumisriskiä.

Puiden läheisyydessä tapahtuvalle kaivamiselle on laadittu ohjeistuksia, joiden tarkoituksena on turvata riittävät suojaetäisyydet kaivutöiden ja puiden välillä. Kaivuita ei tulisi tehdä puun latvuksen laajuisella juuristoalueella (latvusprojektio). Kaivun minimietäisyys vaihtelee silloin reilusta kahdesta metristä noin kuuteen metriin riippuen puun iästä ja koosta. Olemassa olevassa kaupunkirakenteessa ei suojaetäisyyksiä

aina pystytä syystä tai toisesta noudattamaan. Silloin puita saatetaan joutua kaatamaan turvallisuussyistä, sillä maanomistajan on huolehdittava siitä, ettei puista aiheudu vaaraa ihmisten terveydelle ja omaisuudelle.

Kaivutöiden ohjeiden noudattamista tulee valvoa ja siihen käytettävien resurssien riittävyyttä arvioida. Säilytettäväksi arvioidut puut tulee merkitä suunnitelmiin selvästi ja työmaiden valvontaan tulee varata riittävät resurssit. Sanktioiden määrittäminen on myös tarpeellista, mikäli ohjeita ei noudateta ja säilytettäväksi merkityjä puita kaadetaan tai vahingoitetaan. Vielä tärkeämpää on kuitenkin lisätä yhteistyötä eri ammattilaisten kesken. Rakennushankkeissa puiden säilyttämistä haastaa hankkeiden pitkä ketju suunnittelusta rakentamiseen. Tässä ketjussa jokaisen pitäisi ymmärtää ne puiden kasvuvaatimukset, jotka ovat kriittisiä puiden säilyttämiselle. Puita säästävien työmenetelmien ja laitteiden kehittäminen tulee asettaa entistä selvemmin yhteiseksi tavoitteeksi. Kaivutöiden vahinkoja puille voidaan jo nyt monissa tapauksissa ehkäistä hyödyntämällä puille hellävaraisempia kaivutekniikoita, kuten ilmalapion käyttöä ja suuntaporausta. Ilmalapion käyttö on yleistynyt rakennushankkeissa, ja sen käyttöä edellytetään yhä useammin rakentamisen työhjeissa. Suuntaporauksen käyttö on vielä vähäistä, sillä se ei sovellu kaikkialle ja kustannukset ovat suuremmat kuin muilla tekniikoilla.

Uusien alueiden monimuotoisen ja tiiviin puuston turvaaminen

Uusilla alueilla on tärkeää varmistaa puiden hyvät elinolosuhteet pitkäjänteisesti huomioiden koko puun elinkaari. Puiden menestymisen ratkaisee se, kuinka paljon niille varataan tilaa ja miten kasvutila voidaan rauhoittaa rakentamiselta, erityisesti kaivutöiltä.

Asemakaavoituksessa ratkaistaan uusien katu- ja puistoalueiden ja tonttien mitoitus, rakentamisen paikat sekä kunnallistekniikan reitit ja vaikutetaan näin suoraan puiden kasvuedellytyksiin. Uusien asuinalueiden asemakaavoja laadittaessa analysoidaan alueiden olemassa olevan puuston ominaispiirteet ja arvot ja maankäyttöratkaisuissa pyritään aina mahdollisuuksien mukaan säilyttämään puita ja hyödyntämään niiden tarjoamia moninaisia ekosysteemipalveluja ja vaikutusta alueiden identiteetin rakentumiselle. Rakennusten paikkoja voidaan sovitella maastoon niin että puita säästyy. Suunnittelussa arvioidaan puiden säilymisen edellytyksiä sellaisilla alueilla, joille ei suunnitella rakennuksia tai liikenteen edellyttämiä tiloja.

Yleiskaavan tavoitteiden mukaisia tiiviitä asuinalueita rakennettaessa joudutaan kuitenkin lähes poikkeuksetta turvautumaan esirakentamistoimenpiteisiin, tekemään merkittäviäkin muutoksia maanpinnan kor-

keusasemiin, kaivamaan maata välttämättömän kaupunki-infrastruktuurin rakentamiseksi ja muuttamaan nykyisten kasvillisuusalueiden kosteus- ja valaistusolosuhteita. Tällaisessa toimintaympäristössä ei puiden säilyttämiselle ole aina realistisia edellytyksiä. Erityisenä haasteena puuston säilyttämiselle ja uuden puuston kasvulle tiiviissä korttelirakenteessa on pysäköintiratkaisu, joka perustuu kannen päälle rakennettaville piha-alueille. Pysäköinnin sijoittaminen rakennusrunkojen alle ja erillisten pysäköintitalojen rakentaminen ovat ratkaisuja, jotka voivat edistää maanvaraisten pihojen toteutumista ja mahdollistaa runsaamman puuston asuinalueilla.

Tonteilla istutettavien puiden määrää voidaan ohjata suoraan kaavamääräyksillä, mutta myös rakennusjärjestyksen edellyttämä viherkerrointarkastelu ohjaa olemassa olevien puiden säilyttämiseen ja uusien istuttamiseen. Silloin kun puiden säilyttäminen tonteilla on mahdollista, tunnistetaan alueet ja kohteet, joissa voidaan säilyttää olemassa olevaa puustoa, jopa yksittäisiä puuyksilöitä, ja annetaan tarvittaessa asemakaavassa tontteja koskevia puiden säilyttämiseen tähtäviä määräyksiä ja merkintöjä. Kaupunki on myös laatinut infopakettin taloyhtiöille korttelipihojen vehreyttämisestä.

Olemassa olevien puiden säilyttämisen edellytyksiä ja uusien istutusten suunnittelua voidaan tulevaisuudessa parantaa tietomallipohjaista suunnittelua hyödyntämällä. Helsingin digitaalista kaksosta kehitetään ja sitä on jo hyödynnetty esimerkiksi Hermanninrannan suunnittelussa. Hermanninrannan alueella on myös ollut mahdollista huomioida katupuiden ja maanalaisen yhdyskuntatekniikan sijoittaminen siten, ettei johtoverkoston kunnostaminen tulevaisuudessa tule vahingoittamaan puita.

Uusia mittausmenetelmiä ja laitteita hyödyntämällä voidaan entistä tarkemmin merkitä ajoissa suunnitelmakarttoihin maisemallisesti ja muut arvokkaat puut. Näin saadaan yksityiskohtaisia lähtötietoja sekä maankäytön suunnittelulle että rakentamiselle. Tämä parantaa puiden huomioimista, kun erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja voidaan mittatarkasti vertailla digitaalisesti ja kolmiulotteisena.

Yleisten alueiden maankäytön suunnittelussa tunnistetaan puiden säilyttämisen ja uusien puiden vaatimat tilatarpeet ja tämä otetaan huomioon katujen ja puistojen toteutussuunnittelussa. Kaupunkiympäristön toimialalla on juuri käynnistynyt Helsingin katuvihreäverkostoa koskeva selvitys, jonka päämääränä on löytää mahdollisuuksia lisätä katuvihreän määrää Helsingissä. Työssä kiinnitetään huomiota vähäpuustosiin alueisiin ja pyritään löytämään ratkaisuja puiden lisäämiseen. Selvitystyön toisena keskeisenä tavoitteena on nostaa esille nykyisen katuvihreäverkoston arvokkaat osat. Näiden kohteiden osalta puiden ja nii-

26.08.2024

Asia/20

den kasvuolosuhteiden turvaaminen asetetaan korkealle tärkeysjärjestyksessä erilaisia toimenpiteitä suunniteltaessa. Katupuiden lisäämistä on jo vuoden 2023 aikana kokeiltu muuttamalla joitakin pysäköintipaikkoja istutusalueiksi.

Kaupunkiympäristön toimiala on koostanut verkkoon kaikille avointa yleistä ohjeistusta monimuotoisen puuston istuttamiseksi. Kaupunkiti-laohjeessa on ohjekortteja kasvillisuuden suunnitteluun ja toteutukseen. Ohjekorteissa on tuotu esille puiden hyvinvoinnin turvaamisen, kulttuuriympäristön vaalimisen, luonnon monimuotoisuuden edistämisen, kiertotalouden ja ilmastonmuutokseen varautumisen näkökulmia. Kaupunkikasvioppaasta löytyy puolestaan opastusta kasvilajiston valintaan. Oppaan sivuilta löytyy noin 500 puuvartisten lajien ja lajikkeiden taulukko, josta löytyy paljon hyödyllistä tietoa muun muassa lajien soveltuvuudesta erilaisiin kasvuympäristöihin.

30.01.2024 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Minna Terho, suunnitteluasiantuntija: 09 310 39527
minna.terho(a)hel.fi
Pia-Liisa Orrenmaa, maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 26419
pia-liisa.orenmaa(a)hel.fi

21

Valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran toivomusponsi mahdollisuudesta hankkia lumensulatuslaitteita

HEL 2023-011873 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 13.9.2023 § 216 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimista ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto on käsitellessään Helsingin kaupungin ympäristöraporttia 2022 hyväksynyt 13.9.2023 valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran seuraavan toivomusponnen:

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvittävän mahdollisuutta hankkia ensi talveksi lumensulatuslaitteita, jotta Helsinki voi luopua Suomen ai-noasta paikasta, Hernesaaren kärjessä, mistä kipataan noin 10 000 kuormallista lunta mereen. Itämereen menee runsaasti roskaa, etenkin mikromuovia. Lumensulatuslaite edistää myös kiertotaloutta, koska sillä saadaan lumen seassa oleva hiekotussora välittömästi uudelleen käyttöön.

Kaupunkiympäristön toimiala edistää kaupunginhallituksen 9.10.2023 § 605 hyväksymän lumenhallinnan kehittämisen hankekokonaisuuden ja hyväksytyin talousarvion puitteissa lumen merivastaanoton lopettamista ja sen korvaavien ratkaisujen toteuttamista.

Ympäristöministeriö valmistelee valtioneuvoston hallitusohjelman mukaisesti ympäristönsuojelulain muuttamista mm. lumen merivastaanoton lopettamisen osalta.

Lumenvastaanottoaikkoihin ja hiekkasiiloihin on vuoden 2024 talousarviossa varattu 3 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmassa on vuosille 2025 ja 2026 varattu vuosittain 11 miljoonaa euroa. Vuosille 2027–2031 on alustava 11 miljoonan euron investointivaraus vuosittain. Lumenvastaanottoaikkojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahoilla kehitetään ja rakennetaan lumenvastaanotto toiminnan kapasiteettia vastaamaan Helsingin kaduilta tulevaa lumen hävitystarvetta kaupungin toimivuuden turvaamiseksi talviaikana. Uusien lumensulatuslaitteistojen hankintainvestoinnit ovat yhtenä osana lumenvastaanottoaikkojen rahoitussuunnitelmaa. Ympäristönsuojelulain mahdollinen muutos voi johtaa lumen merivastaanoton kieltoon lähivuosina, jolloin Helsingin

kaupungin tulee mahdollisesti nopeuttaa korvaavien järjestelmien rahoitusta.

Vuoden 2024 määrärahoja on varattu nyt käytössä olevien kahden lumensula-tauslaitteen jatkotestaukseen niiden toimintojen käytettävyyden varmistamiseksi, jatkokehittämistarpeen mukaisesti kokeiluihin, uusien hankkeiden suunnitteluihin ja hankintojen valmisteluun.

Lumen sulatus- ja suodatuslaitteet ovat koekäytössä todettu toimivaksi ratkaisuksi ja niitä tullaan tarvitsemaan 21 kpl, jotta tarvittava korvaava lumen merivastaanoton kapasiteetti täyttyy. Laitteiden teknologiaa on kuitenkin vielä kehitettävä kapasiteetin nostamiseksi, puhdistustason ja toimintavarmuuden parantamiseksi. Lisäksi lumen sulatus- ja suodatuslaitteiden verkosto on koordinoitava lumenhallinnan kokonaisuuteen toimivaksi osakokonaisuudeksi. Lumensulatus- ja suodatuslaitteiden verkostolle täytyy löytää sijoituskohteet, suunnitella niiden toiminnot sekä hakea niille tarvittavat luvat.

Lumensulatuslaitteisiin sisältyvä erillinen suodatusyksikkö on tarkoitettu sulatetun lumen seassa olevien epäpuhtauksien ja roskien poistamiseen. Tällä hetkellä suodatusyksikön kyky on poistaa noin 1 millimetriä isommat mikromuovit, epäpuhtaudet ja roskat. Mikromuovien pienimpien partikkeleiden osalta, kokoluokka 0,001–1 millimetriä, ei ole olemassa soveltuvaa ja kustannustehokasta teknologiaa. Tiheämpi suodatusjärjestelmä on tukkeutumisherkkä ja aiheuttaa jatkuvaa suodattimen huoltotarvetta, sulatus- ja suodatuslaitteille käyttökatkoja sekä kapasiteetin laskua. Tähänkin ongelmaan etsitään tarpeen mukaista teknistä ratkaisua. Yleisen käsityksen mukaan mikromuovia ja muita roskia kulkeutuu luontoon lumen lisäksi myös mm. jäte- ja hulevesien mukana.

Liukkaudentorjunnassa käytetyn hiekoitussepin erottaminen suodatusyksikössä vaatii lisätoimenpiteitä ja sen prosessi on suunniteltava kokonaisuutena osana suodatusyksikköä. Kiertotaloutta edistetään selvittäen, onko jätelain mukainen uudelleenkäyttö mahdollista vai pyritäänkö hiekoitusseppi hyödyntämään edelleen muuhun rakennuskäyttöön.

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että lumen mukana vastaanotto- paikoille kulkeutuvat mikromuovien lähteet ovat pääasiassa autonrenkaista irtoavat sekä teiden ja katujen kulumisesta tulevat hiukkaset. Näiden pienten hiukkasten erottaminen lumensulatuslaitteilla on lautakunnan saaman selvityksen mukaan hyvin vaikeaa eikä onnistu nykyisellä lumensulatusteknologialla.

Lisäksi lautakunta kehotti toimialaa jatkamaan toimenpiteitä, jotka pu-reutuvat mikromuovin synnyn ja luontoon päätyminen juurisyihin, esimerkiksi nastarenkaiden käytön tehokkaaseen vähentämiseen ja kestävien kulkumuotojen edistämiseen.

26.08.2024

Asia/21

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Esitys on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnien ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 16.01.2024 § 18

HEL 2023-011873 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Toivomusponnessa esitetään selvitettäväksi mahdollisuutta hankkia ensi talveksi lumensulatuslaitteita edistämään Hernesaaren merivastaaanotosta luopumista sekä vähentämään Itämeren roskaisuutta ja mikromuoveja.

Kaupunkiympäristön toimiala edistää kaupunginhallituksen 9.10.2023 § 605 hyväksymän lumenhallinnan kehittämisen hankekokonaisuuden sekä hyväksytyyn talousarvion puitteissa lumen merivastaaanoton lopettamista ja sen korvaavien ratkaisujen toteuttamista.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Y-tunnus

0201256-6

Helsingin kaupungilla on Etelä-Suomen aluehallintoviraston 13.9.2023 myöntämä ympäristölupa Nro 237/2023 Hernesaaren lumen vastaanottopaikan käyttämiseen lumen merivastaanotolle 31.10.2031 asti. Ympäristöministeriö valmistelee valtioneuvoston hallitusohjelman mukaisesti ympäristönsuojelulain muuttamista mm. lumen merivastaanoton lopettamisen osalta. Ympäristönsuojelulain muutoksen odotetaan etenevän eduskunnan nopealla aikataululla.

Lumenvastaanottopaikkoihin ja hiekkasiiloihin on vuoden 2024 talousarviossa varattu 3 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmassa on vuosille 2025 ja 2026 varattu vuosittain 11 miljoonaa euroa. Vuosille 2027 - 2031 on alustava 11 miljoonan euron investointivaraus vuosittain. Lumenvastaanottopaikkojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahoilla kehitetään ja rakennetaan lumenvastaanotto toiminnan kapasiteettia vastaamaan Helsingin kaduilta tulevaa lumen hävitystarvetta kaupungin toimivuuden turvaamiseksi talviaikana. Uusien lumensulatuslaitteistojen hankintainvestoinnit ovat yhtenä osana lumenvastaanottopaikkojen rahoitussuunnitelmaa. Ympäristönsuojelulain mahdollinen muutos voi johtaa lumen merivastaanoton kieltoon lähivuosina, jolloin Helsingin kaupungin tulee mahdollisesti nopeuttaa korvaavien järjestelmien rahoitusta.

Vuoden 2024 määrärahoja on varattu nyt käytössä olevien kahden lumensula-tauslaitteen jatkotestaukseen niiden toimintojen käytettävyyden varmistamiseksi, jatkokehittämistarpeen mukaisesti kokeiluihin, uusien hankkeiden suunnitteluun ja hankintojen valmisteluun. Jätkäsaareen pyritään saamaan ensi talvena käyttö-kuntoon uusi lumensulatus- ja suodatusyksikkö käytettävyyden testauksia varten. Vuonna 2025 rahoitusta tarvitaan ensimmäisten uusien kohteiden hankesuunnitteluun ja toteutukseen. Vuonna 2026 rahoitusta tarvitaan seuraavien kohteiden hankesuunnitteluun ja toteutukseen.

Lumen sulatus- ja suodatuslaitteet ovat koekäytössä todettu toimivaksi ratkaisuksi ja niitä tullaan tarvitsemaan 21 kpl, jotta tarvittava korvaava lumen merivastaanoton kapasiteetti täyttyy. Laitteiden teknologiaa tarvitsee kuitenkin vielä edelleen kehittää kapasiteetin nostamiseksi, puhdistustason ja toimintavarmuuden parantamiseksi. Lisäksi lumen sulatus- ja suodatuslaitteiden verkosto on koordinoitava lumenhallinnan kokonaisuuteen toimivaksi osakokonaisuudeksi. Lumensulatus- ja suodatuslaitteiden verkostolle täytyy löytää sijoituskohteet, suunnitella niiden toiminnot sekä hakea niille tarvittavat luvat.

Lumensulatuslaitteisiin sisältyvä erillinen suodatusyksikkö on tarkoitettu sulatetun lumen seassa olevien epäpuhtauksien ja roskien poistamiseen. Tällä hetkellä suodatusyksikön kyky on poistaa noin 1 millimetriä isommat mikromuovit, epäpuhtaudet ja roskat. Mikromuovien pienim-

pien partikkeleiden osalta, kokoluokka 0,001 - 1 millimetriä, ei ole olemassa soveltuvaa ja kustannustehokasta teknologiaa. Tiheämpi suodatusjärjestelmä on tukkeutumisherkkä ja aiheuttaa jatkuvaa suodattimen huoltotarvetta, sulatus- ja suodatuslaitteille käyttökatoja sekä kapasiteetin laskua. Tähänkin ongelmaan etsitään tarpeen mukaista teknistä ratkaisua. Yleisen käsityksen mukaan mikromuovia ja muita roskia kulkeutuu luontoon lumen lisäksi myös mm. jäte- ja hulevesien mukana.

Liukkaudentorjunnassa käytetyn hiekoitussepin erottaminen suodatusyksikössä vaatii lisätoimenpiteitä ja sen prosessi on suunniteltava kokonaisuutena osana suodatusyksikköä. Kiertotaloutta edistetään selvittäen, onko jätelain mukainen uudelleenkäyttö mahdollista vai pyritäänkö hiekoitusseppi hyödyntämään edelleen muuhun rakennuskäyttöön.

Lumen sulatus- ja suodatuslaitteet käyttävät sulatusprosessissa mm. kaukolämmön paluuenergiaa tai pumpattua merivettä. Pumpattu merivesi on todettu energiankulutukseltaan edullisemmaksi lumen sulatusratkaisuksi. Meriveden pumppaamiseen käytettävä energiakustannus sulattamiseen on noin 5 euroa lumikuormaa kohti. Lumen sulatus- ja suodatuslaitteistoihin käyttämiseen sisältyy myös muita kustannuksia, kuten suodatuksen kustannukset, laitteistojen muut käyttö-, huolto- ja ylläpitokustannukset sekä henkilö- ja konekustannuksia. Käyttökustannuksiltaan lumen sulatus- ja suodatuslaitteistoverkosto tulee todennäköisesti kalliimmaksi, kuin lumen merivastaanottoaikan toiminta. Ympäristövaikutuksiltaan lumen sulatus- ja suodatuslaitteistoverkoston energiakustannus on todennäköisesti suurempi kuin merivastaanotolla. Lumen sulatus- ja suodatusyksiköiden myötä energiakustannus muuttuu suurimmaksi osaksi sähköenergiaa kuluttavaksi. Hiilidioksidipäästöjä vähentää kuljetusmatkojen lyhentyminen ja jakaantuminen lähimmille sulatuskohteille.

Lumen sulatus- ja suodatuslaitteet useiden laitteiden (21 kpl) hyvin suunniteltuna kokonaisuutena voidaan todeta olevan vartenotettava lumen käsittelyn ratkaisuvaihtoehto osana kaupungin lumenkäsittelyn kokonaisratkaisua ja lumen merivastaanotosta luopumiseen.

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että lumen mukana vastaanotto- paikoille kulkeutuvat mikromuovien lähteet ovat pääasiassa autonrenkaista irtoavat sekä teiden ja katujen kulumisesta tulevat hiukkaset. Näiden pienten hiukkasten erottaminen lumensulatuslaitteilla on lautakunnan saaman selvityksen mukaan hyvin vaikeaa eikä onnistu nykyisellä lumensulatusteknologialla.

Lisäksi lautakunta kehotti toimialaa jatkamaan toimenpiteitä, jotka pu-reutuvat mikromuovin synnyn ja luontoon päätyminen juurisyihin, esi-

26.08.2024

Asia/21

merkiksi nastarenkaiden käytön tehokkaaseen vähentämiseen ja kestävien kulkumuotojen edistämiseen.

Käsittely

16.01.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Lisätään lausuntoehdotukseen: "Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että lumen mukana vastaanottoaikoille kulkeutuvat mikromuovien lähteet ovat pääasiassa autonrenkaista irtoavat sekä teiden ja katujen kulumisesta tulevat hiukkaset. Näiden pienten hiukkasten erottaminen lumensulatuslaitteilla on lautakunnan saaman selvityksen mukaan hyvin vaikeaa eikä onnistu nykyisellä lumensulatusteknologialla.

Lautakunta kehottaa toimialaa jatkamaan toimenpiteitä, jotka pureutuvat mikromuovin synnyn ja luontoon päätyminen juurisyihin, esimerkiksi nastarenkaiden käytön tehokkaaseen vähentämiseen ja kestävien kulkumuotojen edistämiseen."

Kannattaja: Amanda Pasanen

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Anni Sinnemäen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

09.01.2024 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Erkki Sarvi, projektinjohtaja: 09 310 23137
erkki.sarvi(a)hel.fi

22

Valtuutettu Eveliina Heinäluoman toivomusponsi ratsastusterapian ja iltapäiväkerhotoiminnan järjestämisestä Itä-Helsinkiin suunniteltavalla ratsastuskoululla

HEL 2024-001827 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 31.1.2024 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään aloitetta uudesta ratsastuskoulusta Itä-Helsinkiin kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Eveliina Heinäluoman ehdottaman toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitettävän voidaanko aloitteessa mainittujen ratsastusterapian tai iltapäiväkerhotoiminnan järjestämistä edistää samassa yhteydessä, kun Itä-Helsinkiin aktiivisesti kartoitetaan paikkaa ratsastuskoulun toiminnalle."

Kaupunkiympäristön toimiala tutkii osana maankäytön suunnittelua mahdollisia paikkoja uusille ratsastusalueille itäisessä Helsingissä. Tällä hetkellä paikkaa ratsastuskoululle selvitetään Vuosaaresta, joka on hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella ja paikkaisi ratsastusmahdollisuuksien merkittävää katvealuetta.

Ratsastustoiminnan kaavoittamisessa ja suunnittelussa on erityisiä vaatimuksia muun muassa sijainnin ja tilatarpeen sekä ympäristövaikutusten suhteen. Ratsastuskoulutoiminnassa tarvittavat ratsastusreitit tulee linjata erikseen muista liikkumismuodoista ja niiden risteämisestä ulkoilureittien kanssa tulee välttää.

Kaupungin valitessa uusia ratsastuskoulutoimijoita näiltä edellytetään mahdollisimman monipuolista ratsastuspalveluiden tarjontaa. Palvelujen tuottajat valitaan lähtökohtaisesti avoimen hakumenettelyn tai tarjouskilpailun perusteella. Valittavan toimijan tulee tarjota ratsastuspalveluja mahdollisimman laajalle joukolle ratsastuksesta kiinnostuneita ja hyötyviä helsinkiläisiä. Ratsastuskoulun tiloissa ja toiminnoissa tulee huomioida esteettömyys, jotta tilat palvelevat myös erityisryhmiä.

Ratsastuskoulutoimijaa kilpailutettaessa kaupungilla on vain rajallisesti mahdollisuuksia edellyttää ratsastusterapian tai iltapäivätoiminnan jär-

jestämistä. Ratsastusterapia on luokiteltu vaativaksi lääkinnälliseksi kuntoutukseksi, joka on lähtökohtaisesti Kelan järjestämävastuulla. Kela laatii kriteerit ratsastusterapiapalvelun tuottamiselle ja toteuttaa toimijoiden hankinnan. Tällaiset vaatimukset kaupungin tarjouspyyntöasiakirjoissa rajaisivat useita varteenotettavia ja kokeneita ratsastuskoulu-toimijoita palvelun tuottamisen ulkopuolelle.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on lausunnossaan katsonut, ettei kaupungilla ole mahdollisuuksia edellyttää myöskään iltapäivätoiminnan järjestämistä ratsastuskoulun yhteydessä. Uusia iltapäivätoiminnan toimipaikkoja järjestetään tarveperusteisesti ja kaupungin tulee varmistaa, että ne ovat yhdenvertaisesti saavutettavissa. Jotta iltapäivätoimintaa olisi mahdollista järjestää ratsastuskoulussa, sen pitäisi sijaita peruskoulun lähellä, koska kaupunki ei kuljeta lapsia iltapäivätoiminnan toimipaikkoihin. Iltapäivätoimintaa järjestävät useat yhdistykset ja järjestöt sekä erilaiset toiminimi- ja osakeyhtiömuotoiset toimijat, jotka itse hakevat kaupungilta avustusta toiminnan järjestämiseen. Tähän kaupunki ei voi ratsastuskoulutoimijaa valitessaan vaikuttaa.

Mahdolliset paikat, joita kaupunki ratsastuskoululle parhaillaan selvittää, ovat Mustavuoressa ja hautausmaaksi kaavoitetulla alueella Vuosaaren liikuntapuiston ja kartanoalueen välissä.

Mustavuoressa on lainvoimainen asemakaava ratsastuskoulun rakentamista varten, mutta alueella on vaikeaa saada erilaiset toiminnot sovittua yhteen siten, että ratsastuskoulu- ja muun ulkoilun lisäksi alueen luonto- ja kulttuuriarvot säilyisivät. Voimassa olevan kaavan lisäksi alueella selvitetään, saataisiinko ratsastuskoulu toteutettua kaavamuutoksen avulla esimerkiksi Niinisaarenpolun tuntumaan. Viressä sijaitsevalla Vuosaaren täyttömäen alueella on asemakaavaan merkitty ohjeellinen kenttämainen ratsastusalue ja reittejä.

Toinen mahdollinen vaihtoehto on Vuosaaren liikuntapuiston yhteydessä oleva hautausmaaksi kaavoitettu alue, joka on historiallisesti ja maisemallisesti osa Vuosaaren kartanon kulttuuriympäristöä. Alueella on edelleen kartanon vanhaa rakennuskantaa, joka on suojeltu asemakaavalla. Alue on riittävän laaja ja historiallisesti osa kartanoalueen peltoa, mutta se on alkanut vähitellen metsittyä. Tarkemmassa suunnittelussa tulisi huomioida kulttuuriympäristön reunaehdot, mutta toisaalta ratsastustoiminnan kautta voitaisiin harkitusti palauttaa alueen avointa maisematilaa. Alue on osittain pohjavesialueella ja sinne sijoittuu osittain uhanalainen luontotyyppi lehto, mikä vaikuttaa alueen suunnitteluun. Hautausmaan alue on kuitenkin keskeisemmällä paikalla Vuosaarissa kuin Mustavuori.

Kaupunki on aloittanut hautausmaatontin omistavan Helsingin Seurakuntayhtymän kanssa keskustelut maanvaihdosta siten, että hautausmaan alue voitaisiin uudelleen kaavoittaa ratsastustoimintaan. Neuvotteluissa on kuitenkin kyse useamman kiinteistön kokonaisuudesta, johon sisältyy kaavamuutoksia. Keskustelut ovat kaupunkiympäristön toimialan mukaan aivan alkuvaiheessa ja voivat kestää vuosia riippuen kaavojen etenemisestä ja maanvaihtopaketin laajuudesta.

Ennen hautausmaatontin tai muidenkaan kaavamuutosten käynnistämistä käydään markkinavuoropuhelua ja selvitetään, miten kiinnostavina ratsastuskouluuyrittäjät paikkoja pitävät. Kaupunki ei itse tuota tai järjestä palvelua vaan se on yksityisen tai muun tahon järjestämää ja todennäköisesti markkinaehtoisesti tuotettua. Tavoitteena on pitkä vuokrasopimus, jotta valittu toimija voi investoida laadukkaaseen ja paikkaan sopivaan toteutukseen.

Toivomusponnesta on saatu kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan, kasvatus- ja koulutuslautakunnan sekä kaupunkiympäristön toimialan lausunnot. Selvitys on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnien ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 28.05.2024 § 72

HEL 2024-001827 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää kannatettavana itäisen Helsingin ratsastusmahdollisuuksien parantamista. Ratsastuksen harrastajia on Suomessa noin 160 000. Lähes joka viides 10–18-vuotiaista tytöistä harrastaa ratsastusta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala tekee yhteistyötä kaupunkiympäristön toimialan kanssa, jotta sopiva sijoituspaikka ratsastuskoulutoiminnalle löytyisi Vuosaaresta, joka sijaintipaikkana sijaitsee hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella, ja täydentäisi merkittävää katvealuetta itäisen Helsingin ratsastusmahdollisuuksien osalta.

Palveluiden tuottajat valitaan kaupungilla lähtökohtaisesti avoimen hakumenettelyn tai tarjouskilpailun perusteella. Tarjouspyyntöasiakirjoissa edellytetään toimijalta osaamista ja kokemusta monipuolisista palveluiden tuottamisesta. Itäiseen Helsinkiin kartoitettavalle ratsastuskoulun paikalle valittavan toimijan tulee tarjota ratsastuspalveluita mahdollisimman laajalle joukolle ratsastuksesta kiinnostuneita ja hyötyviä helsinkiläisiä. Toimijan eduksi katsotaan myös kokemus alalla toimimisesta. Hakumenettely- tai tarjouskilpailuvaiheessa varmistetaan myös, että hevosten hyvinvointi toteutuu toimijaa valitessa. Tallin tiloissa ja toiminoissa tulee huomioida esteettömyys, jotta tilat palvelevat myös erityisryhmiä, kuten liikuntarajoitteisia henkilöitä.

Ratsastusterapian ja iltapäiväkerhotoimintaan liittyviä reunaehtoja

Ratsastustoimijaa kilpailutettaessa, Helsingin kaupungilla on vain rajallisesti mahdollisuuksia edellyttää ratsastusterapian tai iltapäiväkerhotoiminnan järjestämistä. Esimerkiksi ratsastusterapia on luokiteltu vaativaksi lääkinnälliseksi kuntoutukseksi, joka on lähtökohtaisesti Kelan järjestämisvastuulla. Kela toteuttaa toimijoiden hankinnan ja laatii kriteerit palveluntuottajalle. Tällaiset vaatimukset kaupungin tarjouspyyntöasiakirjoissa rajaisivat useita potentiaalisia toimijoita palvelun tuottamisen ulkopuolelle.

Perusopetuksen iltapäivätoimintaan liittyvät toiminta-avustukset voi yhdistys, järjestö, osakeyhtiö tai toiminimellä toimiva palveluntuottaja kuitenkin hakea itse tammikuussa seuraavalle lukuvuodelle, ja tähän kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ei voi toimijaa valitessaan vaikuttaa. On hyvä olla tietoinen, että jotta ratsastustalli tulisi kyseeseen iltapäivätoiminnan toimipaikkana, tulisi sen sijaita peruskoulun läheisyydessä, koska lapsia ei toimipaikkoihin kaupunki erikseen kuljeta.

Tilannekatsaus itäiseen Helsinkiin sijoitettavan ratsastuskoulun paikan kartoitukseen

Östersundomin alueella on useita ratsastuspalveluita tuottavia yrityksiä, mutta ne ovat toistaiseksi vaikeammin saavutettavissa julkisella liikenteellä. Tällä hetkellä sijoituspaikkaa ratsastuskoulutoiminnalle tarkastellaan Vuosaaresta, joka sijaintipaikkana sijaitsee hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella ja täydentäisi merkittävää katvealuetta itäisen Helsingin ratsastusmahdollisuuksien osalta.

Ratsastustoiminnan kaavoittamisessa ja suunnittelussa on vaatimuksia erityisesti sijainnin, suojaetäisyyksien, tilatarpeen, ympäristövaikutusten ja häiriötekijöiden sekä mahdollisten ratsastusreittien kannalta. Hevosreitit tulisi pääasiassa linjata erikseen muista liikkumismuodoista, ja ratsastukseen tarkoitetut reitit ovat vain ratsastusta varten. Niiden risteämistä muun ulkoilureitistön kanssa tulisi välttää.

Vuosaaressa on selvitetty mahdollisia ratsastukseen soveltuvia paikkoja Mustavuoressa ja hautausmaaksi kaavoitettua aluetta liikuntapuiston ja kartanoalueen välissä. Mustavuoressa on lainvoimainen asemakaava ratsastuskoulun rakentamista varten, mutta alueella on haaste saada erilaiset toiminnot sovitettua yhteen siten, että sekä ratsastuskoulutoiminnan että muun ulkoilun lisäksi luonto- ja kulttuuriarvojen säilymisen tavoitteet toteutuisivat. Lainvoimaisen kaavan mukaisen toteutuksen lisäksi tarkastellaan, saataisiinko kaavamutoksen avulla luotua edellytykset ratsastuskoulun toteuttamiselle esimerkiksi Niinisaarenpuolun tuntumaan alueen luonto- ja kulttuuriarvot paremmin huomioiden. Vieressä sijaitsevalla Vuosaaren täyttömäen alueella on voimassa olevaan asemakaavaan merkitty ohjeellinen kenttämainen ratsastusalue, sekä ratsastusreittejä. Alueelta on kävelyetäisyyttä Kalvikintien runkolinjan pysäkille noin 700 metriä.

Toinen mahdollinen vaihtoehto on Vuosaaren liikuntapuiston yhteydessä oleva hautausmaaksi kaavoitettu alue, joka on historiallisesti ja maisemallisesti osa Vuosaaren kartanon kulttuuriympäristöä. Alueella on edelleen kartanon vanhaa rakennuskantaa, joka on suojeltu asemakaavalla. Alue on riittävän laaja ja historiallisesti ollut osa kartanoalueen peltoa. Nykyisellään alue on alkanut vähitellen metsittyä. Tarkemmassa suunnittelussa tulisi huomioida kulttuuriympäristön reunaehdot, mutta toisaalta ratsastustoiminnan kautta voitaisiin palauttaa alueen avointa maisematilaa harkitusti. Alue on osittain pohjavesialueella, mikä voi vaikuttaa alueen suunnitteluun. Hautausmaan alue on keskeisellä paikalla Vuosaaressa kuin Mustavuori. Vuosaaren metroasemalle on kävelyetäisyyttä noin 800 metriä.

Hautausmaatontin omistavan Helsingin Seurakuntayhtymän kanssa on aloitettu keskustelut mahdollisuuksista maanvaihdon kautta edistää

26.08.2024

Asia/22

ratsastuskoulun toteutumista siten, että hautausmaaksi kaavoitettu kiinteistö voitaisiin uudelleen kaavoittaa ratsastustoimintaan. Helsingin kaupungin ja Helsingin Seurakuntayhtymän välisissä neuvotteluissa kyse on kuitenkin useamman kiinteistön kokonaisuudesta, johon sisältyy mm. kaavamuutoksia. Neuvottelut ovat aivan alkuvaiheessa ja voivat kestää vuosia riippuen kaavojen etenemisestä ja maanvaihtopaketin laajuudesta.

Käsittely

28.05.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Hilkka Ahde: Kappaleen kolme loppuun lisätään lause:

Tallin tiloissa ja toiminnoissa tulee huomioida esteettömyys, jotta tilat palvelevat myös erityisryhmiä, kuten liikuntarajoitteisia henkilöitä.

Kannattaja: Paavo Arhinmäki

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Hilkka Ahteen vastaehdotuksen yksimielisesti.

14.05.2024 Pöydälle

Esittelijä

liikuntajohtaja
Tarja Loikkanen

Lisätiedot

Stefan Fröberg, ulkoilupalvelupäällikkö, puhelin: 09 310 87901
stefan.froberg(a)hel.fi
Minttu Perttula, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 36171
minttu.perttula(a)hel.fi

Kaupunkiympäristön toimiala 23.5.2024

HEL 2024-001827 T 00 00 03

Toivomusponnessa pyydetään selvittämään voidaanko aloitteessa mainittujen ratsastusterapian tai iltapäiväkerhotoiminnan järjestämistä edistää samassa yhteydessä, kun Itä-Helsinkiin aktiivisesti kartoitetaan paikkaa ratsastuskoulun toiminnalle.

Kaupunkiympäristölautakunta on lausunut 31.10.2023 valtuutettu Eve-liina Heinäluoman ym. valtuustoaloitteeseen itäisen Helsingin ratsastusmahdollisuuksien parantamiseksi. Toivomusponsi on hyväksytty aloitteen käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuustossa 31.1.2024.

Kaupunkiympäristölautakunta pitää kannatettavana, että Helsingin kaupungin valitessa mahdollisia uusia ratsastuskoulutoimijoita, edellytetään toimijalta mahdollisimman monipuolista ratsastuspalveluiden tarjontaa. Itäiseen Helsinkiin kartoitettavalle ratsastuskoulun paikalle valittavan toimijan tulee tarjota ratsastuspalveluita mahdollisimman laajalle joukolle ratsastuksesta kiinnostuneita ja hyötyviä helsinkiläisiä.

Kaupunkiympäristön toimiala tutkii aktiivisesti osana maankäytön suunnittelua mahdollisia paikkoja uusille ratsastusalueille itäisessä Helsingissä.

Kaupunkiympäristölautakunta pitää kannatettavana itäisen Helsingin ratsastusmahdollisuuksien parantamista. Ratsastuksen harrastajia on Suomessa noin 160 000. Lähes joka viides 10-18-vuotiaista tytöistä harrastaa ratsastusta. Östersundomin alueella on useita ratsastuspalveluita tuottavia yrityksiä, mutta ne ovat toistaiseksi vaikeammin saavutettavissa julkisella liikenteellä. Tällä hetkellä sijoituspaikkaa ratsastuskoulutoiminnalle tarkastellaan Vuosaaresta, joka sijaintipaikkana sijaitsee hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella ja täydentäisi merkittävää katvealuetta itäisen Helsingin ratsastusmahdollisuuksien osalta.

Ratsastustoiminnan kaavoittamisessa ja suunnittelussa on vaatimuksia erityisesti sijainnin, suojaetäisyyksien, tilatarpeen, ympäristövaikutusten ja häiriötekijöiden sekä mahdollisten ratsastusreittien kannalta. Hevosreitit tulisi pääasiassa linjata erikseen muista liikkumismuodoista ja ratsastukseen tarkoitettut reitit ovat vain ratsastusta varten. Niiden risteämistä muun ulkoilureitistön kanssa tulisi välttää.

Vuosaaressa mahdolliset paikat ovat Mustavuoressa ja hautausmaaksi kaavoitettu alue Vuosaaren liikuntapuiston ja Nordsjön kartanoalueen välissä.

Mustavuoressa on lainvoimainen asemakaava ratsastuskoulun rakentamista varten, mutta alueella on haaste saada erilaiset toiminnot sovittua yhteen siten, että sekä ratsastuskoulutoiminnan että muun ulkoilun lisäksi luonto- ja kulttuuriarvojen säilymisen tavoitteet toteutuisivat. Lainvoimaisen kaavan mukaisen toteutuksen lisäksi tarkastellaan, saataisiinko kaavamuutoksen avulla luotua edellytykset ratsastuskoulun toteuttamiselle esimerkiksi Niinisaarenpolun tuntumaan alueen luonto- ja kulttuuriarvot paremmin huomioiden. Vieressä sijaitsevalla Vuosaaren täyttömäen alueella on voimassa olevaan asemakaavaan merkitty ohjeellinen kenttämainen ratsastusalue, sekä ratsastusreittejä. Alueelta on kävellen Kalvikintien runkolinjan pysäkille noin 700 metriä.

Toinen mahdollinen vaihtoehto on Vuosaaren liikuntapuiston yhteydessä oleva hautausmaaksi kaavoitettu alue, joka on historiallisesti ja maisemallisesti osa Nordsjön kartanon kulttuuriympäristöä. Alueella on

edelleen kartanon vanhaa rakennuskantaa, joka on suojeltu asemakaavalla. Alue on riittävän laaja ja historiallisesti ollut osa kartanoalueen peltoa. Nykyisellään alue on alkanut vähitellen metsittyä. Tarkemmassa suunnittelussa tulisi huomioida kulttuuriympäristön reunaehdot, mutta toisaalta ratsastustoiminnan kautta voitaisiin palauttaa alueen avointa maisematilaa harkitusti. Alue on osittain pohjavesialueella ja sinne sijoittuu osittain uhanalainen luontotyyppi (lehto), mikä voi vaikuttaa alueen suunnitteluun. Hautausmaan alue on keskeisemmällä paikalla Vuosaassa kuin Mustavuori. Vuosaaren metroasemalle on kävelen noin 800 metriä.

Hautausmaatontin omistavan Helsingin Seurakuntayhtymän kanssa on aloitettu keskustelut mahdollisuuksista maanvaihdon kautta edistää ratsastuskoulun toteutumista siten, että hautausmaaksi kaavoitettu kiinteistö voitaisiin uudelleen kaavoittaa ratsastustoimintaan. Helsingin kaupungin ja Helsingin Seurakuntayhtymän välisissä neuvotteluissa kyse on kuitenkin useamman kiinteistön kokonaisuudesta, johon sisältyy muun muassa kaavamuutoksia. Neuvottelut ovat aivan alkuvaiheessa ja voivat kestää vuosia riippuen kaavojen etenemisestä ja maanvaihtopaketin laajuudesta.

Ennen hautausmaatontin tai muun ratsastuskoulun vaihtoehdon kaavamuutoksen käynnistämistä ja mahdollista maanvaihtoa seurakuntayhtymän kanssa käydään markkinavuoropuhelua ja selvitetään, miten kiinnostavina ratsastuskouluyrittäjät pitävät edellä mainittuja paikkoja. Kaupunki ei itse tuota tai järjestä palvelua vaan se on yksityisen tai muun tahon järjestämää ja todennäköisesti markkinaehtoisesti tuotettua. Tämän vuoksi asemakaavan valmistuttua ratsastuskouluyrittäjä valitaan tarjouskilpailun kautta. Tavoite on saada silloin solmittua pitkä vuokrasopimus, jotta yrittäjä voi investoida laadukkaaseen ja paikkaan sopivaan toteutukseen.

Lausuntoa on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoitus -palvelun, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

Toivomusponsi

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 31.1.2024 asiaan 9 § 26, "Valtuutettu Eveliina Heinäluoman aloite ratsastuskoulusta Itä-Helsinkiin", valtuutettu Eveliina Heinäluoman toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitettävän voidaanko aloitteessa mainittujen ratsastusterapian tai iltapäiväkerhotoiminnan järjestämistä edistää samassa yhteydessä, kun Itä-Helsinkiin aktiivisesti kartoitetaan paikkaa ratsastuskoulun toiminnalle."

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristön toimialalta lausuntoa, jonka määräaika on 31.5.2024.

Lisätiedot

Marko Ahola, johtava maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 37868
marko.ahola(a)hel.fi

23

Helsingin kaupungin liittyminen Kunnallisen nuorisotyön yhdistyksen jäseneksi

HEL 2024-006051 T 00 01 06

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, että Helsingin kaupunki liittyy Kunnallisen nuorisotyön yhdistyksen jäseneksi.

Esittelijän perustelut

Kunnallisen nuorisotyön yhdistys on perustettu edistämään kunnissa tehtävän nuorisotyön asemaa ja siitä käytävää yhteiskunnallista keskustelua sekä kehittämään ammatillista nuorisotyötä ja sen osaamista.

Nuorisotyön kuntien välisestä yhteistyöstä on aiemmin vastannut Kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkosto Kanuuna, jonka toimintaan myös Helsingin kaupunki on osallistunut. Kanuuna on toiminut vuodesta 2006 alkaen opetus- ja kulttuuriministeriön avustamana osaamiskeskusena. Sen toiminta on lakannut keväällä 2024 osaamiskeskuskauden päätyttyä.

Kanuunan tilalle on perustettu uusi Kunnallisen nuorisotyön yhdistys, joka sääntöjensä mukaan

- tukee kuntien välistä yhteistyötä ja vertaisoppimista verkostojen, konsultoinnin ja koulutusten avulla
- rakentaa yhteistyötä ja käy vuoropuhelua muiden kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa
- osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttamiseen
- voi hakea rahoitusta kuntarajat ylittävillä hankkeilla ja toimia niissä toteuttajana, kumppanina tai koordinoijana
- seuraa nuoriin, nuoruuteen ja nuorisotyöhön liittyviä ajankohtaisia keskusteluja ja ilmiöitä
- tuottaa ja jakaa tietoa sekä hyödyntää ammatillisen nuorisotyön kannalta relevanttia tutkimustietoa.

Yhdistyksen perustajajäsenkuntina ovat Espoo, Jyväskylä, Lappeenranta ja Oulu. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelut on ehdottanut, että myös Helsingin kaupunki liittyisi yhdistyksen jäseneksi.

Kaupunkistrategiassa asetettujen nuorisotyötä koskevien tavoitteiden osalta on perusteltua, että Helsinki vahvistaa nuorisotyötään ja sen edunvalvontaa myös valtakunnallisessa yhteistyössä. Liittyessään yhdistykseen Helsinki sitoutuu jatkossakin ammatillisen nuorisotyön kehittä-

tämiseen kuntien välisessä yhteistyössä. Kanuunan myötä luotu yhteistyörakenne jatkuu luontevasti uuden yhdistyksen alla. Helsinki tulee yhdistyksessä ehdottamaan, että se liittyisi nuorisotoimialan kattojärjestö Allianssiin.

Yhdistykseen liittymisen ja siinä toimimisen kulut perustuvat kunnassa asuvien nuorten määrään. Sen perusteella Helsingin jäsenmaksun arvioidaan olevan noin 22 000 euroa. Jäsenmaksusta päättää yhdistykselle nimettävä hallitus, ja sen suuruuteen vaikuttaa myös mukaan lähtevien kuntien määrä. Jäsenmaksut ja muut yhdistyksen toiminnasta aiheutuvat kustannukset maksetaan kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan määrärahoista. Nuorisoasiainjohtaja Mikko Vatkan on tarkoitus toimia kaupungin edustajana yhdistyksessä.

Talousarvion noudattamisohjeiden mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin liittymisestä yhdistysten jäseneksi. Jos toimiala ehdottaa liittymistä johonkin yhdistykseen, samassa yhteydessä tulee tarkastella toimialan jäsenyyksien kokonaisuus ja mahdollisuus luopua jostain toisesta jäsenyydestä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla ei ole sellaista jäsenyyttä, josta olisi tarkoituksenmukaista tässä yhteydessä luopua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Nuorisopalvelujen ehdotus yhdistykseen liittymisestä

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote

Kunnallisen nuorisotyön yhdistys

Otteen liitteet

Esitysteksti

Tiedoksi

Nuorisopalvelut